

سازمان مدارس اسلامی صباغ

نوین حکایت اکادمی تربیت پرورش

طرح تحولی برنامه درسی و تربیتی چهار دوره تحصیلی

رسمی آموزش و پرورش

ویراست ششم

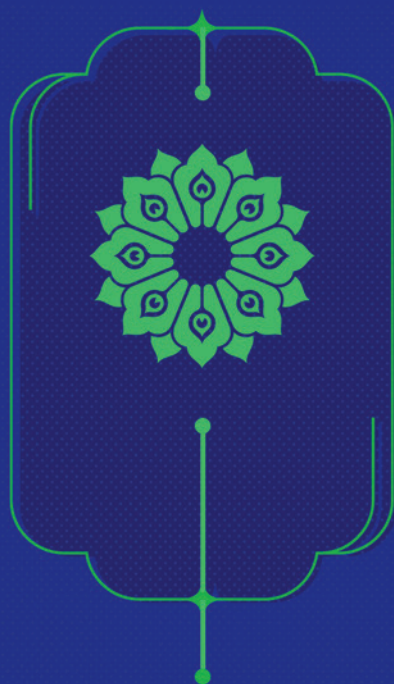
بهمن ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

... هست کلید در گنج حکیم

طرح تحولی برنامه درسی و تربیتی
چهار دوره تحصیلی رسمی آموزش و پرورش
ویراست ششم - بهمن ۱۴۰۳

رئوس و کلیات الگوی تربیت کوثری

طرح تحولی برنامه درسی و تربیتی چهار دوره تحصیلی رسمی آموزش و پرورش

سرپرست پدید آورندگان: دکتر مرتضی فاطمی نژاد
پدید آورندگان: حجت الاسلام علی ذوعلم رئیس کارگروه و عضو شورای سیاستگذاری،
دکتر مرتضی فاطمی نژاد قائم مقام سازمان، دکتر سید امیر رون دبیر کارگروه و مشاور قائم
مقام، دکتر مهران طهماسبی صاحب نظر در عرصه تعلیم و تربیت، آقای سید نصرت اله
فاضلی صاحب نظر در عرصه تعلیم و تربیت، حجت الاسلام وحید درخور صاحب نظر
در عرصه تعلیم و تربیت، دکتر مصطفی مختاری صاحب نظر در عرصه تعلیم و تربیت،
دکتر شهاب الدین عالمی صاحب نظر در عرصه تعلیم و تربیت
با همکاری: دکتر محمود معافی صاحب نظر در عرصه تعلیم و تربیت
با تشکر از: دکتر محمد قربان جافری، آقای علی صابر ماهانی، حجت الاسلام محمدرضا
حبشی زاده، دکتر محمد طیب صحرایی، دکتر مهدی محمدی زاده، حجت الاسلام دکتر
حمزه عقدکی، حجت الاسلام مصطفی الهیاری، دکتر مسعود فیاضی

انتشارات: مؤسسه علمی و آموزشی رزمندگان اسلام

چاپ: سوم، اسفند ماه ۱۴۰۳، ۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۲-۱۵۲-۲

قیمت: ۳۵۰,۰۰۰ تومان

رده بندی کنگره: LA۱۳۵۱

شماره کتابشناسی ملی: ۹۸۸۰۸۸۰

مدیر تولید: سیده محدثه نظام پور

ویراستار ادبی: علیرضا سجادیفر

مدیر هنری: حامد مغروری

صفحه آرا و طراح جلد: زینب ربانی خواه

ناظر چاپ: اشکان شهبابی

رده بندی دیویی: ۳۷۰/۹۵۵

تعداد صفحات: ۱۳۶ صفحه

لیتوگرافی، صحافی و چاپ: مؤسسه علمی و آموزشی رزمندگان اسلام

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به سازمان مدارس الگوی صالح است و هرگونه استفاده بدون ذکر منبع و
نسخه برداری بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

سازمان آموزش عالی و پژوهش

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

سورة مباركة كثر، آية ١

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ
وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ
فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا

سورة مباركة بقره، آية ٢٦٩

«از همه بالاتر همین قضیه آموزش و پرورش و قضیه دانشگاه و قضیه تعلیم و تربیت است که ما در این جهت از همه جهات بیشتر احتیاج داریم که اصلاح شود.»

امام خمینی رحمه الله - صحیفه نور ج ۱۰ ص ۸۱

«این تربیت بچه‌ها اگر تحقق درست پیدا بکند ... خوب تربیت بشوند، مملکت ما بعدها نجات پیدا می‌کند.»

امام خمینی رحمه الله - ۳ دی ۱۳۵۸

«بهترین و برجسته‌ترین فکرها باید بنشینند برای

آموزش و پرورش طراحی کنند.»

مقام معظم رهبری علیه السلام - ۱۲ اردیبهشت ۱۳۸۵

«مراقب باشید که برنامه‌های دم‌دستی

و تغییر و تبدیل‌های سطحی و روزمره

جای تحول بنیادین را نگیرد.»

مقام معظم رهبری علیه السلام - ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

هویت، گرانیکاه و رسالت دوره‌های تحصیلی / ۲۳

اهداف و شایستگی‌های دوره‌های تحصیلی / ۲۹

- ۲-۱- اهداف و شایستگی‌های دوره اول ابتدایی / ۳۱
- ۲-۲- اهداف و شایستگی‌های دوره دوم ابتدایی / ۳۲
- ۲-۳- اهداف و شایستگی‌های دوره اول متوسطه / ۳۴
- ۲-۴- اهداف و شایستگی‌های دوره دوم متوسطه نظری / ۳۵

محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری / ۳۹

- ۳-۱- محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری دوره اول ابتدایی / ۴۰
- ۳-۲- محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری دوره دوم ابتدایی / ۴۲
- ۳-۳- محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری دوره اول متوسطه / ۴۴
- ۳-۴- محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری دوره دوم متوسطه / ۴۶

زمان تربیت و یادگیری / ۴۹

- ۴-۶- زمان دوره اول ابتدایی / ۵۲
- ۴-۷- زمان دوره دوم ابتدایی / ۵۴
- ۴-۸- زمان دوره اول متوسطه / ۵۶
- ۴-۹- زمان دوره دوم متوسطه نظری / ۵۸

واحدهای تربیت و یادگیری جدید / ۶۳

- ۵-۸-۱- عناوین خاص واحدهای تربیت و یادگیری جدید دوره اول ابتدایی / ۶۷
- ۵-۸-۲- عناوین خاص واحدهای تربیت و یادگیری جدید دوره دوم ابتدایی / ۶۸
- ۵-۸-۳- عناوین خاص واحدهای تربیت و یادگیری جدید دوره اول متوسطه / ۶۹
- ۵-۸-۴- عناوین خاص واحدهای تربیت و یادگیری جدید دوره دوم متوسطه / ۷۰

ساماندهی معلمان، مربیان و راهبران / ۷۳

۱-۶- تیم معلم- مربی در ابتدایی / ۷۴

۲-۶- راهبر تربیتی و آموزشی کلاس در متوسطه / ۷۶

مدیریت و راهبری مدرسه / ۸۱

ارزشیابی جامع و ارتقابخش / ۸۷

مؤخره: استلزامات اجرایی / ۹۱

پیوست ها / ۹۳

پیوست ۱: نمودار منطق و الگوی طراحی و تدوین برنامه درسی تراز انقلاب اسلامی / ۹۴

پیوست ۲: فصل دوم طرح اساسی: اهداف کلان، مأموریت و سیاست ها / ۹۶

پیوست ۳: راهبرد دوم طرح اساسی سازمان مدارس الگوی صالح / ۹۸

پیوست ۴: اصول حاکم بر طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی / ۹۹

پیوست ۵: مهم ترین چرخش های تحول آفرین از وضع موجود به وضع مطلوب / ۱۰۴

پیوست ۶: نمودار گام های منطق و مسیر طراحی و تدوین الگوی تربیت کوثری / ۱۱۰

پیوست ۷: الگوی هدف گذاری و تعیین شایستگی های مورد انتظار دوره های تحصیلی / ۱۱۲

پیوست ۸: جدول ارتباط بین اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیکاه و رسالت / ۱۱۶

پیوست ۹: جدول ارتباط بین اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیکاه و رسالت / ۱۱۸

پیوست ۱۰: جدول ارتباط بین اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیکاه و رسالت / ۱۲۰

پیوست ۱۱: جدول ارتباط بین اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیکاه و رسالت / ۱۲۲

پیوست ۱۲: اهداف دوره های تحصیلی مصوب جلسه ۹۵۲ شورای عالی آموزش و پرورش / ۱۲۴

پیوست ۱۳: جدول شروع و خاتمه ساعات آموزشی در تعدادی از مدارس ابتدایی کشورهای جهان / ۱۳۲

پیوست ۱۴: جدول زمان بندی سال تحصیلی مدارس متوسطه در تعدادی از کشورها / ۱۳۵

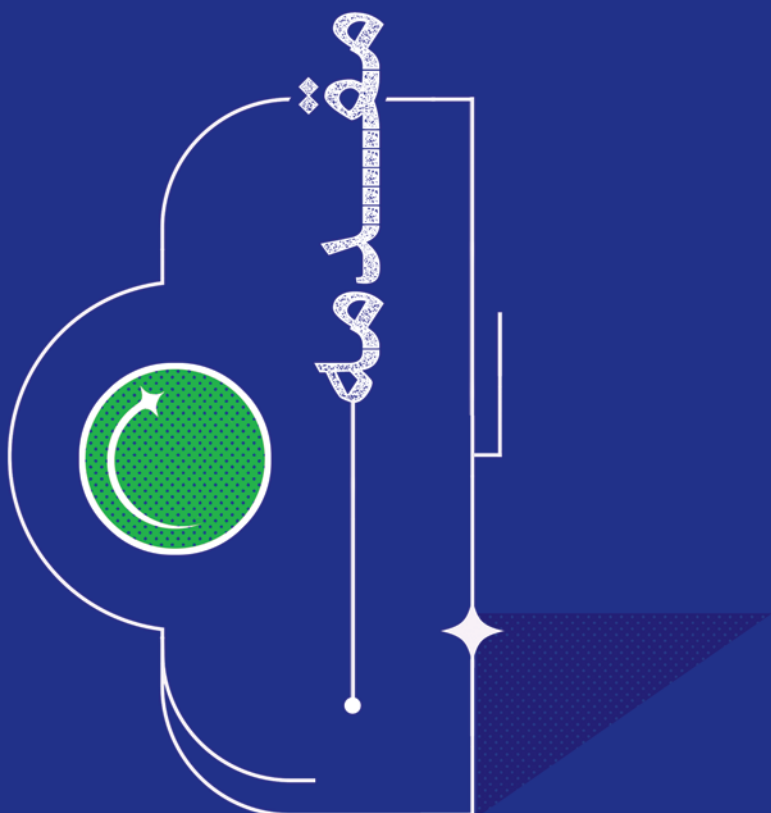
پیوست ۱۵: آثار و فواید تیمی شدن (به جای فردی بودن) تربیت و یاددهی / ۱۳۷

پیوست ۱۶: آثار به کارگیری راهبر تربیتی و آموزشی کلاس در فرایند تربیت و یاددهی / ۱۳۸

فهرست منابع / ۱۳۹

آموزش و پرورش، گسترده‌ترین و مهم‌ترین نهاد تربیت نسلی است که در حفظ و پیشرفت دستاوردهای انقلاب و تحقق آرمان‌های نظام اسلامی نقشی اساسی داشته و دارد، به‌گونه‌ای که آینده فرهنگی، تربیتی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فناوری کشور و شکل‌گیری فرایند خودسازی و جامعه‌پردازی متریان و نقش آنها در تمدن‌سازی، باید از آموزش و پرورش امروز آغاز شود. تأکیدهای مکرر امام راحل علیه السلام و رهبر معظم انقلاب علیه السلام مبنی بر ضرورت تحول بنیادین در آموزش و پرورش حاکی از اهمیت این امر است و تحقق سیاست‌های کلی ابلاغی و اجرای اسناد تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی در صورتی می‌تواند عینیت یابد که در بستریک **الگوی جامع تحولی**، به مدارس و معلمان ارائه شود.

بااین حال، اذعان مدیران و مسئولان و مجریان مربوطه حاکی از آن است که هنوز این مهم تحقق نیافته است! ازاین‌رو، سازمان مدارس الگوی صالح، با استعانت از الطاف الهی در مسیر تحقق اهداف کلان، مأموریت، سیاست‌های^۱ «طرح اساسی» ابلاغی از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی علیه السلام و به موجب راهبرد دوم^۲ اقدام به تشکیل «**کارگروه طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی**» کرد. در آغاز کار این کارگروه که از آبان سال ۱۴۰۰ شروع شد، مباحثات و بررسی‌ها نشان داد که کاستی‌ها و آسیب‌های مهمی وجود دارد که مانع طراحی و تدوین مسیر روشن در جهت تحقق اهداف تحولی است. مهم‌ترین این کاستی‌ها، خلأها و آسیب‌ها عبارت است از:

۱. روشن نبودن الگو و فرایند علمی برای بازطراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی جدید مبتنی بر اسناد تحولی

۱. «فصل دوم طرح اساسی: اهداف کلان، مأموریت و سیاست‌ها»، رک: پیوست شماره ۲.

۲. راهبرد دوم طرح اساسی سازمان مدارس الگوی صالح، ابلاغیه فرمانده معظم کل قوا امام خامنه‌ای علیه السلام به تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۹، رک: پیوست شماره ۳.

۲. روشن نبودن هویت، رسالت و مأموریت‌های هر یک از دوره‌های تحصیلی
  ۳. عدم توجه به الگوی هدف‌گذاری برنامه‌های درسی با توجه به عناصر پنج‌گانه اهداف تربیتی (عقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق) و عرصه‌های ارتباطی چهارگانه (ارتباط با خود، خداوند، خلق و خلقت) و ساحت‌های شش‌گانه تربیتی (اعتقادی، عبادی و اخلاقی، اجتماعی و سیاسی، زیستی و بدنی، زیبایی‌شناختی و هنری، اقتصادی و حرفه‌ای و علمی و فناوری)
  ۴. کم‌توجهی به تفاوت‌های فرهنگی، جنسیتی، مکانی و جغرافیایی در طراحی و تدوین برنامه‌های درسی و تربیتی
  ۵. محدود شدن فضا، مکان و زمان تربیت و یادگیری به «کلاس درس» و کم‌توجهی به سایر محیط‌ها، فضاها و زمان‌های متنوع تربیت و یادگیری
  ۶. عدم توجه به مشارکت فعال و جدی معلمان، خانواده و نهادهای فرهنگی در برنامه درسی و تربیتی و اجرای آن.
- وجود آسیب‌های فوق، کارگروه را به مباحثاتی جدی برای دستیابی به فرایند و **الگوی منطقی و جامع باز طراحی کلان برنامه درسی و تربیتی**^۱ و نیز **اصول حاکم بر طراحی و تدوین**^۲ و داشتن و بدین ترتیب، نخستین دستاوردهای کارگروه حاصل شد.
- سپس براساس آن طراحی و ارائه یک الگوی تحولی برنامه درسی و تربیتی برای دوره اول ابتدایی سازمان مدارس الگوی صالح را آغاز کرد و جلسات خود را با تحلیل و تأمل در اسناد تحولی، یافته‌های معتبر علمی و پژوهشی و تجارب موفق میدانی، بر پایه هم‌اندیشی، مباحثه کارشناسی، بارش فکری و ایده‌پردازی با رویکرد تحولی، به صورت منظم، منسجم، پیوسته و فشرده به میزان ۳۶۰۰ نفر ساعت وقت‌گذاری مستقیم، برگزار و تلاش کرد بر رعایت اصول مبتنی بر اسناد تحولی و با توجه به خلأها، کاستی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان، برنامه درسی و تربیتی جدید و جامعی را طراحی و تدوین کند، که از آغاز سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ به صورت تدریجی در پایه‌های اول ابتدایی مدارس داوطلب به اجرا در آمد. از آنجایی که ترتیب اجرایی این الگو به دوره دوم متوسطه ۹ سال به طول می‌انجامد، بنا به ضرورت و اقتضائات، طراحی و تدوین طرح تحولی میان مدت برنامه درسی و تربیتی دوره دوم متوسطه نظری از مهرماه ۱۴۰۱

۱. «منطق و الگوی طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی»، ر.ک: پیوست شماره ۱

۲. «اصول حاکم بر طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی»، ر.ک: پیوست شماره ۴

تا اردیبهشت ماه ۱۴۰۲ در دستور کار قرار گرفت و بعد از اتمام، مقرر گردید از مهرماه ۱۴۰۲ به تدریج در پایه‌های دهم مدارس داوطلب به اجرا درآید و پس از اجرای کامل دو دوره ابتدایی و دوره اول متوسطه، در بین پنج تا هفت سال آینده در کارگروهی که شکل خواهد گرفت، براساس بازخوردها، شرایط و اقتضائات زمان، طرح تحولی نهایی دوره دوم متوسطه نظری تدوین می‌شود. در ادامه کارگروه مذکور از اردیبهشت تا شهریور ماه ۱۴۰۲ طراحی و تدوین الگوی تحولی دوره دوم ابتدایی و پس از آن تا آبان ۱۴۰۲ برنامه درسی و تربیتی تحولی دوره اول متوسطه را به اتمام رسانید، که اینک رؤس و کلیات مشترک و اختصاصی برنامه‌های درسی و تربیتی تحولی دوره‌های چهارگانه، به صورت تجمیعی ارائه شده است.

سپس با لحاظ این «فرایند» و «اصول» و نیز چرخش‌های مصرح در مبانی نظری تحول بنیادین^۱ چارچوب طرح مورد نظر و نیز رؤس و کلیات آن تولید شد.

در این طرح:

اولاً، عناوین و کتاب‌های درسی فعلی آموزش و پرورش جانمایی و به طور کامل اجرا می‌شود. هرچند قواره کلان برنامه درسی کنونی نیاز به تحول و اصلاحات اساسی دارد. ثانیاً، زیرنظام برنامه درسی و تربیتی براساس نیازها و ضرورت‌های تحولی، باز طراحی شده و با فرض فراهم بودن امکانات و پشتیبانی‌های لازم، «وضع مطلوب مقدور» ترسیم شده است. ثالثاً، بر طبق فرایند منطقی که در «الگوی باز طراحی» ترسیم شده، گام‌های مختلف منطق و مسیر طراحی و تدوین^۲، با گفت‌وگو، مطالعات و بحث‌های مفصل پیموده شده است.

این الگو دارای ۸ محور تحولی است:

۱. تعیین هویت، گرانیگاه و رسالت دوره‌های تحصیلی چهارگانه

۲. تکمیل و ارتقای اهداف دوره‌های تحصیلی - که همان شایستگی‌های مورد انتظار

از دانش‌آموزان پس از طی هر دوره است - علاوه بر اهداف مصوب سال ۱۳۹۷ و براساس هویت، گرانیگاه و رسالت هر دوره

۱. «مهم‌ترین چرخش‌های تحول آفرین از وضع موجود به وضع مطلوب»، ر.ک: پیوست شماره ۵

۲. «نمودار گام‌های منطق و مسیر طراحی و تدوین الگوی تربیت کوثری»، ر.ک: پیوست شماره ۶

۳. طراحی و تعریف محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری جدید علاوه بر محیط کنونی (یعنی «کلاس»)

۴. افزایش زمان رسمی تربیت و یادگیری بنا به ضرورت دستیابی به اهداف الگوی تربیت کوثری

۵. طراحی و جانمایی واحدهای تربیت و یادگیری جدید، علاوه بر عناوین و کتاب‌های درسی آموزش و پرورش متناسب با هویت دوره، شایستگی‌های مورد انتظار و محیط‌ها و فضاهای متنوع تربیت و یادگیری

۶. بهینه‌سازی کارایی معلمان و مربیان در قالب «تیم معلم-مربی» برای دوره‌های اول و دوم ابتدایی و پیش‌بینی «راهبر تربیتی و آموزشی کلاس» برای دوره‌های اول و دوم متوسطه

۷. همسوسازی مدیریت و راهبری مدرسه و نیز فضای فیزیکی آن با اهداف، محیط‌ها و واحدهای جدید تربیت و یادگیری

۸. اصلاح فرایند و شاخص‌های ارزشیابی دانش‌آموزان با رویکرد ارتقای عملکرد تربیتی و شناسایی نقاط ضعف فرایند طی شده.

شایان ذکر است که محورهای تحولی این طرح، در یک فرایند پژوهشی، اعتبارسنجی شده و تا حد بسیار بالا و قابل قبولی، موافقت صاحب‌نظران شرکت‌کننده در اعتبارسنجی را کسب کرده است.^۱

و بالأخره:

آنچه این الگو به آن دست یافته، قرار دادن برنامه درسی و تربیتی تحولی پیش روی مدارس الگوی صالح است تا فرصت خلاقیت آموزشی و پرورشی و مدیریتی برای مدرسه و ارکان آن فراهم شود. همچنین بر اساس اهداف مصوب در «طرح اساسی»، زمینه توجه به همه عناصر، عرصه‌ها و ساحات تربیت دانش‌آموزان را ایجاد کرده است.^۲

۱. گزارش «طرح اعتبارسنجی از رئوس و کلیات الگوی تربیت کوثری، طرح تحولی برنامه درسی و تربیتی دوره اول ابتدایی» که مجری آن دکتر محمود معافی و با نظارت دکتر سید امیر رون در شهریور ماه ۱۴۰۲ انجام شده است، در دبیرخانه تدوین سند الگوی تربیت کوثری موجود می باشد.

۲. این طرح برای مدارس توانمند و برخوردار از روحیه تحولی و جهادی در عرصه تربیت اسلامی مطلوب، راه مستقل و مسیر روشنی را گشوده است؛ سایر مدارس نیز در هر حدی که امکانات و شرایطشان اجازه دهد، ایده‌ها و راهبردهای این طرح را می‌توانند عملیاتی کنند.

محورهای تحولی الگوی تربیت کوثری

۱ «هویت، گرانگه و رسالت دوره» (کدام عناصر و عرصه‌های اهداف،
ساحت‌ها و حوزه‌هایی از تربیت باید در هر دوره تحصیلی بیشتر مورد تأکید باشد؟)

۲ تعیین و تکمیل «اهداف دوره» که بتواند شایستگی‌های مورد انتظار از این
دوره را تا حد ممکن توضیح دهد.

۳ بازطراحی و توسعه «محیط‌ها و فضاها و تربیت و یادگیری» (با توجه به
عدم کفایت کلاس و برنامه‌های کتاب محور کنونی برای تحقق اهداف مصوب).

۴ «زمان تربیت و یادگیری» (میزان زمان فعلی و شیوه توزیع آن، برای تحقق
اهداف مصوب، کافی و مناسب نیست، بنابراین متناسب با توسعه محیط‌ها،
فضاها و واحدهای تربیت و یادگیری، تکمیل و اصلاح شده است.)

۵ طراحی و تدوین عناوین واحدهای تربیت و یادگیری جدید (با رعایت
ارتباط متقابل آن با مفاهیم و مهارت‌های کتاب‌های درسی)

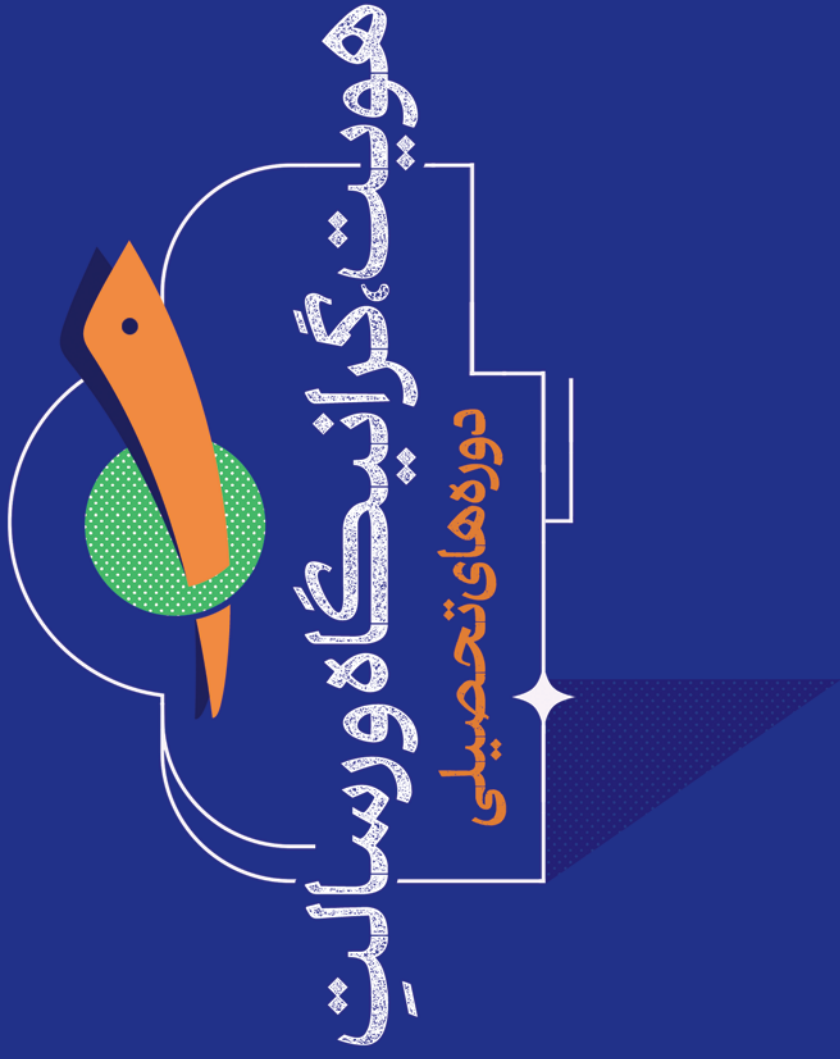
۷ «مدیریت و
راهبری مدرسه»

۶ «تیم معلم-مربی» در ابتدایی و «راهبر تربیتی
و آموزشی کلاس» در متوسطه (با مشارکت سایر
معلمان، مربیان و سایر فعالان تربیت و یاددهی مدرسه)

۸ «ارزشیابی جامع و ارتقابخش»

(در راستای اصلاح و تکمیل نظام ارزشیابی از دانش آموزان)

هویت

دوره‌های تخصصی

مراد از هویت، گرانیکاه و رسالت^۱ هر دوره تحصیلی، نقاط کانونی مورد تأکید از غایات و مقاصد تربیتی و آموزشی است که تمایز بخش آن دوره با سایر دوره‌های تحصیلی بوده، ضمن توجه به یکپارچگی و وحدت رویکردی کلیت دوره ۱۲ ساله تحصیلی، اولویت‌ها و جهت‌گیری‌های خاص هر دوره را متناسب با ویژگی‌ها و سطح رشد متربیان خود مورد تأکید و اهتمام قرار می‌دهد که در ظل مبانی نظری و یافته‌های معتبر علمی و پژوهشی با رویکرد شبکه‌ای، اشتدادی و استمراری تعریف شده، خاستگاه اهداف و محتوای تربیتی و آموزشی و شاخص‌های کلان شایستگی‌های مورد انتظار از دانش‌آموزان هر دوره را تعیین می‌کند.

---

۱. «منابع تعیین هویت، گرانیکاه و رسالت دوره»، رک: پیوست شماره ۱

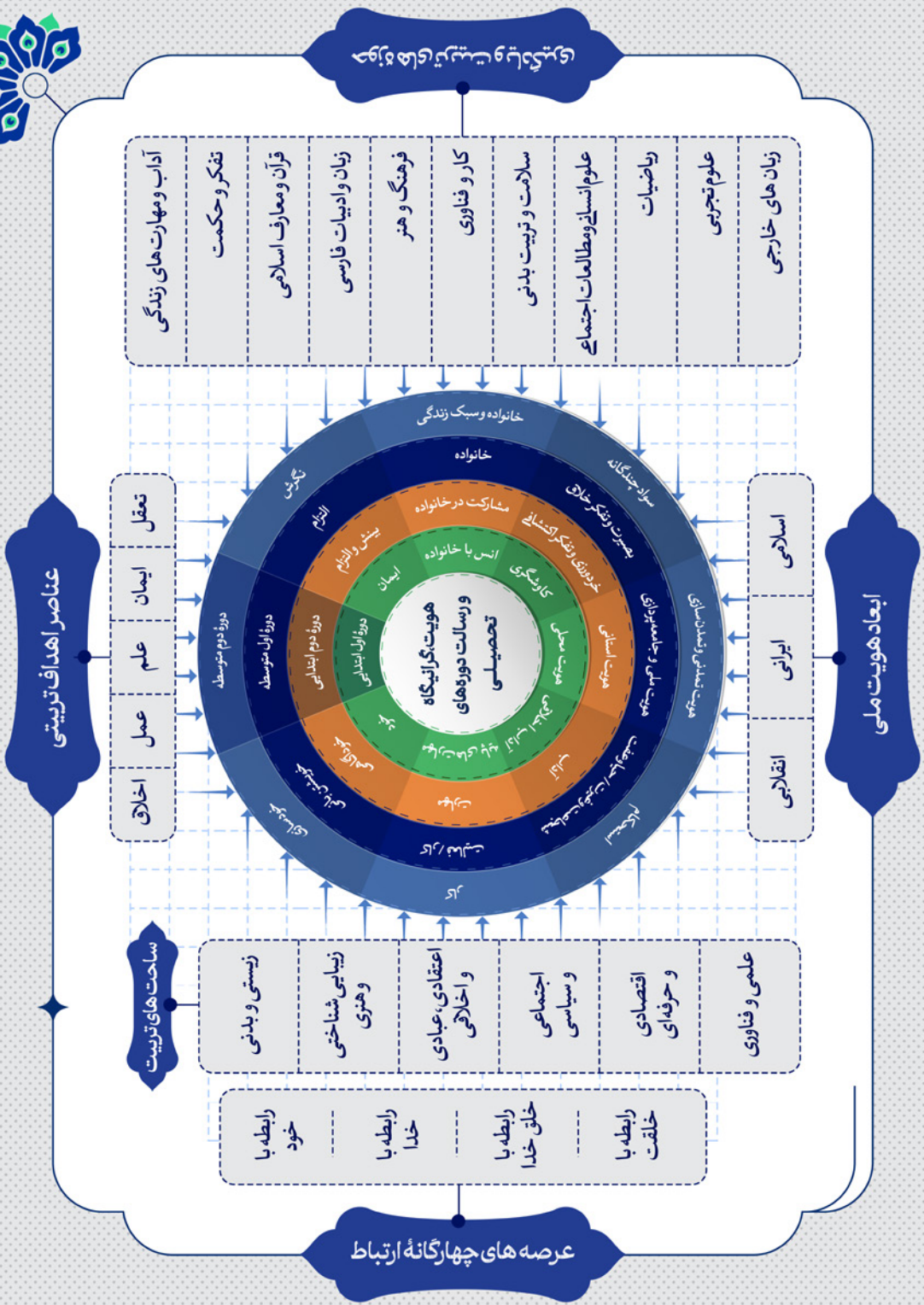
جدول گرانیگاه، هویت و رسالت هر دوره تحصیلی :

دوره اول ابتدایی	خود، خودپایی و خودشناسی	باورهای پایه ایمان	مهارت های پایه حرکتی و عاطفی	آداب اخلاقی برای زندگی با نشاط	هویت محلی (ذیل هویت ملی)	کاوشگری در محیط اجتماعی و طبیعت	مناسبات و انس با خانواده
دوره دوم ابتدایی	خودآگاهی (دخترانه / پسرانه)	بینش اعتقادی و عبادی (پسران) / بینش اعتقادی و التزام به تکالیف عبادی (دختران)	مهارت های پایه شناختی و روانی	آداب اجتماعی و عبادی	هویت استانی (ذیل هویت ملی)	خردورزی و تفکر اکتشافی	نقش پذیری و مشارکت در خانواده
دوره اول متوسطه	خویشتن بانی اخلاقی و اجتماعی (تقوا)	التزام به تکالیف فردی و اجتماعی	کار و مهارت های پسرانه / فعالیت و مهارت های دخترانه	شجاعت و غیرت (پسران) / حیا و عفت (دختران)	هویت ملی (اسلامی، ایرانی و انقلابی) و جامعه پردازی	بصیرت و تفکر خلاق، پژوهشی و فناورانه	نقش آفرینی و مسئولیت پذیری در خانواده
دوره دوم متوسطه نظری	خودسازی همه جانبه	نگرش توحیدی و ولایی	کار، هنر، خلاقیت	استحکام همه جانبه	هویت تمدنی (اسلامی، ایرانی و انقلابی) و نقش آفرینی در تمدن سازی نوین اسلامی	سواد چندگانه (علم نافع)	خانواده و سبک زندگی

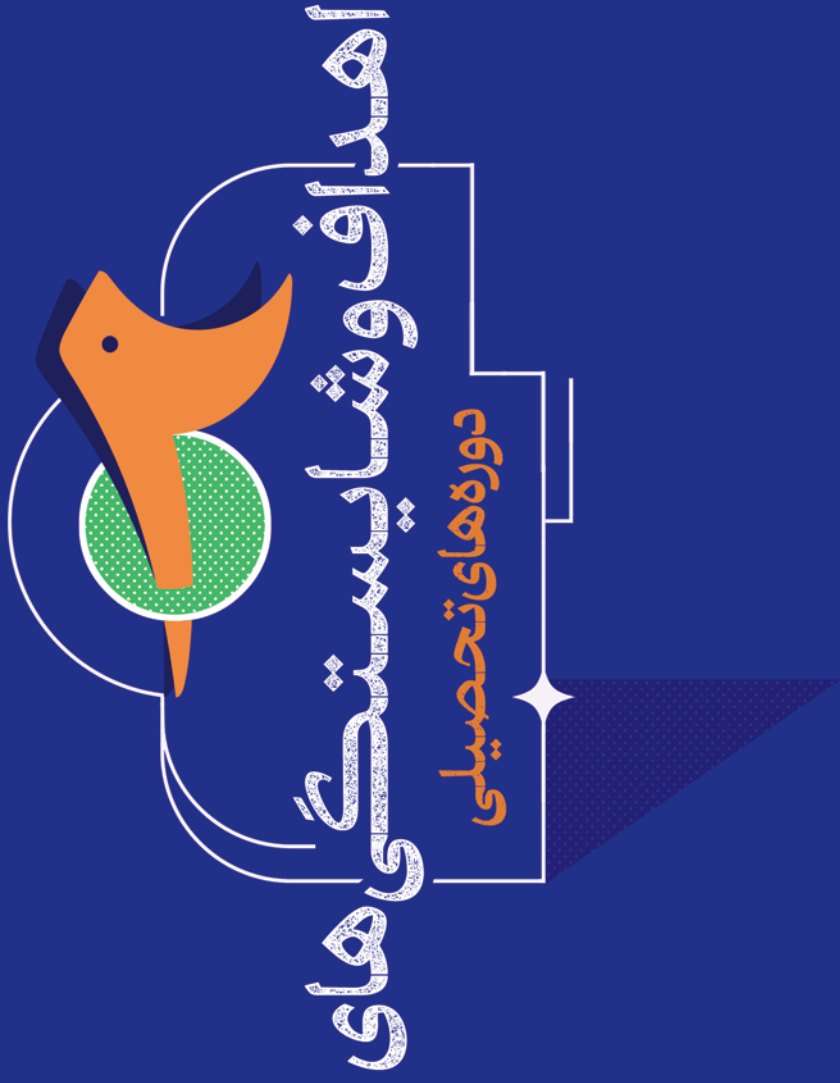

شبکه مفهومی و ارتباطی هویت، گرانگه و رسالت دوره های تحصیلی چهارگانه

این اهداف^۱ بر اساس هویت، گرانیگاه و رسالت^۲ دوره های تحصیلی، علاوه بر اهداف مصوب سال ۱۳۹۷^۳ و به منظور تکمیل و ارتقای آن تدوین شده است. سطح دستیابی به اهداف، متناسب با ظرفیت، شرایط و توانایی های ذهنی و عملی متربیان و در تعامل بین آنان و فعالان مدرسه به ویژه «تیم معلم-مربی» و «راهربران تربیتی و آموزشی کلاس» تعیین می شود.

الف

۱-۲- اهداف و شایستگی های دوره اول ابتدایی

۱. خداوند متعال را به عنوان خالق و مدبر خود و دیگر موجودات پذیرفته است و به قرآن کریم، پیامبر اسلام ﷺ و ائمه اطهار (علیهم السلام) انس دارد و برای عمل صالح تلاش می کند.
۲. «خود»، کارکرد اندام ها، توانایی ها، عواطف، علائق، قوت و ضعف های خویش را می شناسد و توان بیان خواسته های منطقی خود و دفاع از آن و عادت به قدردانی و شکرگزاری به خاطر سلامتی و نعمت های خداوند مهربان را دارد.
۳. تشخیص خوب از بد، پایبندی نسبی و عادت به رعایت اخلاق اسلامی، آداب فردی و اجتماعی (تلاش و مسئولیت پذیری، نیکوکاری، مصرف عقلایی، معاش حلال، پس انداز

۱. این اهداف با استفاده از الگوی هدف گذاری (پیوست شماره ۷) و منابع ذکر شده در منطق و الگوی طراحی (پیوست شماره ۱) و براساس هویت، گرانیگاه و رسالت دوره مربوطه تعیین شده است.

۲. «جدول ارتباط بین اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیگاه و رسالت دوره با اهداف و شایستگی های آن دوره»، رک: پیوست های شماره ۸، ۹، ۱۰، ۱۱.

۳. «اهداف دوره های تحصیلی مصوب جلسه ۹۵۲ شورای عالی آموزش و پرورش سال ۱۳۹۷»، رک: پیوست شماره ۱۲.

و انفاق در زندگی) و ارتباط صحیح با دیگران (خوش اخلاقی، صبر، گفت‌وگو و مشورت)، دوست داشتن مدرسه، احترام به معلم، مدیر و کارکنان مدرسه را داراست.

۴. با امام خمینی علیه السلام و رهبر معظم انقلاب اسلامی علیه السلام، شعارها و دستاوردهای انقلاب اسلامی، شهدا و مفاخر محلی و ملی آشناست و به جایگاه فکری و رهبری ولی فقیه برای اقتدار و پیشرفت جامعه باور اجمالی دارد.

۵. با استکبار و مصادیق آن (به ویژه امریکا و رژیم غاصب صهیونیستی) آشناست و آنها را دشمن می‌داند و با روحیه دفاع از مظلوم در این مسیر حرکت می‌کند.

۶. به کاوشگری در عرصه‌های اجتماعی و طبیعی علاقه مند است و برای انجام آزمایش‌ها و گزارش دهی ساده در زمینه کاربرد آنها در زندگی توانمند است و با عادت به کتابخوانی، با فضای مجازی و بازی‌های رایانه‌ای مواجهه صحیح دارد.

۷. به خانواده و خویشاوندان انس و الفت دارد و اهمیت اطاعت از پدر و مادر و احترام و کمک به آن‌ها را درک و به آن عمل می‌کند.

۸. دختران پایه سوم درک درستی از شرایط بلوغ دارند و آداب و تکالیف مرتبط با آن را رعایت می‌کنند.

۲-۲- اهداف و شایستگی‌های دوره دوم ابتدایی

۱. به معارف اساسی اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله شناخت و ایمان دارد، به مطالعه زندگی و داستان‌هایی درباره معصومین علیهم السلام، خواندن سوره‌های کوچک قرآن و نمازهای روزانه، انجام تکالیف و احکام شرعی متناسب با سن و جنسیت خود آشنا شده و به آن عمل می‌کند.

۲. امام خمینی علیه السلام را به عنوان معمار کبیر انقلاب و نظام جمهوری اسلامی و حضرت آیت الله خامنه‌ای علیه السلام را به عنوان ولی فقیه و رهبر کشور و نیز علمای دینی برجسته شهر خود را می‌شناسد و به آنان ابراز محبت می‌کند.

۳. با توجه و مطالعه درباره ویژگی‌ها و توانایی‌های خود در ابعاد مختلف و تأمل در شگفتی‌های خلقت انسان، در مراقبت از سلامت خویش و حفظ بهداشت فردی و ارتقای توانمندی جسمی با انجام بازی‌های ورزشی و محلی تلاش می‌کند.
۴. نمادهای ملی (اسلامی، ایرانی و انقلابی) را می‌شناسد و در رعایت آداب و رسوم ملی و شعائر اسلامی از خود علاقه و رغبت نشان می‌دهد و مشارکت می‌کند.
۵. با گردش و مطالعه در طبیعت شهر و استان خود، بازدیدهای علمی و مشارکت در فعالیت‌های اردویی، به آیات خداوند در جهان خلقت و تفکر درباره حکمت و زیبایی‌های آفرینش توجه پیدا کرده و از خود علاقه و کنجکاوی نشان می‌دهد.
۶. امکانات فرهنگی و مذهبی شهر و استان خود را می‌شناسد و در تعامل فعال با آن، به ویژه مسجد محله خود، زمینه رشد فرهنگی خود را فراهم می‌سازد و با افتخار و تعلق خاطر در شناخت و نگهداری میراث مذهبی و فرهنگی و مفاخر شهر و استان محل زندگی خود تلاش می‌کند.
۷. اهمیت خانواده و پدر و مادر و نقش آن در رشد و بالندگی خود را درک می‌کند و به وظایف و مسئولیت‌های خود در برابر خانواده آگاه است و به نقش خود عمل می‌کند.
۸. با ظرفیت‌های طبیعی و اقتصادی شهر و استان خود آشنا شده، اهمیت کارکردن، فناوری‌های محلی، تولید محصولات مختلف و آثار هنری ساده، مصرف عاقلانه، معاش حلال، پس انداز و انفاق را درک می‌کند و به خدمتگزاران و تولیدکنندگان در شهر و استان خود به خاطر تلاش آنها در تأمین نیازهای مردم، احترام می‌گذارد و از آنها قدردانی می‌کند.
۹. به رعایت احکام و دستورات الهی، نظم و مقررات، پاکیزگی و طهارت، تلاش و صبر، خوش اخلاقی، حیا، راستگویی، امانتداری، سختکوشی و تحمل سختی، نیکوکاری، احترام به معلم-مربی، مدیر، کتابخوانی، همکاری در خانه و مدرسه، انتخاب دوست خوب و همزیستی با همسالان، کمک به دانش‌آموزان نیازمند و حفاظت از اموال خانه، مدرسه و محله عادت پیدا می‌کند.

۳-۲- اهداف و شایستگی های دوره اول متوسطه

۱. از تکالیف و مسئولیت های خود در برابر خویشان، خداوند متعال و جامعه (مردم، نظام اسلامی، امام امت و خدمتگزاران جامعه، شهدا و رزمندگان اسلام) مبتنی بر معارف اسلامی، احکام عبادی و اجتماعی، سیره پیامبر اسلام ﷺ و سایر معصومین علیهم السلام آگاه می شود و با توجه به اهمیت آن در زندگی سعادتمندانه، خود را در انجام آنها متعهد می داند.
۲. در آشکار و پنهان فضایل و ارزش های الهی را در ارتباط با خود و جامعه (خانواده، خویشاوندان، دوستان و همسایگان، هموعان و مردم)، به ویژه حفظ حریم در ارتباط با نامحرمان، با رویکرد خودمراقبتی رعایت می کند و همواره خداوند را ناظر بر رفتار خویش می داند.
۳. با مطالعه در تاریخ پر افتخار ایران و انقلاب اسلامی، با رویکرد عبرت آموزی برای اعتلای هویت فردی و اجتماعی تلاش می کند.
۴. با مطالعه و تأمل در زمینه های فرهنگی، اجتماعی، علمی، فناوریانه، اقتصادی و سیاسی، قدرت تفکر و اندیشه خلاقانه خود را برای کشف حقیقت تقویت کند و توانایی مطالعه، تحقیق و مهارت نوشتاری خود را توسعه می بخشد.
۵. با شناخت و انجام وظایف خود در برابر والدین و اعضای خانواده (مانند احترام، قدردانی و کمک به خانواده و مشورت با والدین) حقوق آنها را رعایت می کند.
۶. با مشارکت و کنشگری در امور مختلف مدرسه (کمک به نظامات و نظافت مدرسه، عضویت در تشکلهای آن، برگزاری مراسم ها و مناسبت های ملی و اسلامی) ضمن آشنایی با ارزش ها، قوانین، هنجارها و دیگر عناصر اجتماعی، فرهنگی برای ایفای نقش در مراتبی از جامعه پردازی (در سطوح مختلف محلی، استانی و ملی) آماده می شود.
۷. با تقویت اندیشه و تحکیم اراده خود نسبت به شناخت و مقابله با ترفندهای دشمن در

ابعاد گوناگون (فردی، اجتماعی، فضای واقعی و مجازی) برای مشارکت در جبهه مقاومت و دفاع از عزت، استقلال و هویت جامعه و امت اسلامی در برابر سلطه‌گری استکبار جهانی آمادگی پیدا می‌کند.

اهداف مورد تأکید برای دختران:

الف) فعالیت‌های مفید متناسب با نقش جنسیتی خود، نظیر کارهای هنری، صنایع دستی و مشاغل مناسب زنان، مهارت‌های خانه‌داری و تربیت فرزند، ورزش‌های مناسب دختران را انتخاب می‌کند و خود را برای ایفای نقش مادری آماده می‌سازد.

ب) با جایگاه و منزلت زن در اسلام و فروگاهی جایگاه و منزلت زن در غرب آگاه می‌شود، حیا و عفت را به عنوان فضائل ایمانی درک می‌کند و حجاب شرعی را به عنوان حق خود رعایت می‌کند.

اهداف مورد تأکید برای پسران:

الف) اهمیت کار نافع و کسب مهارت را در تأمین نیازهای معیشتی خود، خانواده و حل مشکلات مردم، درک و ضمن شناخت مصادیق مشاغل حلال و حرام و آثار و پیامدهای آنها، با کار و تلاش خود نقش خویش را در پیشرفت جامعه ایفا می‌کند.

ب) به منظور دفاع از کشور، نظام، وحدت و هویت ملی، به آمادگی دفاعی و جسمانی نظیر ورزش‌های رزمی اهتمام می‌ورزد؛ روحیه شجاعت، فتوت و غیرت را در خود می‌پروراند و با استقامت و تاب‌آوری این صفات را در زندگی فردی و اجتماعی تقویت می‌کند.

۴-۲- اهداف و شایستگی‌های دوره دوم متوسطه نظری

۱. به معرفت و نگرش توحیدی و ولایی اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله بر مبنای تلقی متفکران انقلاب اسلامی (امام خمینی ره)، علامه طباطبایی، شهید مطهری، شهید بهشتی و

آیت الله العظمی خامنه‌ای (علیه السلام) در مسیر حاکمیت ولی الهی و پاسخ به نیازها و خلأهای روز و تکوین و تعالی هویت ملی (اسلامی، ایرانی و انقلابی) دست می‌یابد.

۲. استحکام فکری و ایمانی و التزام عملی به ارزش‌ها و ملکات فاضله اخلاقی مبتنی بر عقلانیت و منابع و حیانی را در موقعیت‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی از طریق خودسازی در خویشتن تحقق می‌بخشد.

۳. تفکر اکتشافی، نقاد و خلاق را در خود ارتقا می‌بخشد و حداقل در یک زمینه هنری توانمند می‌شود، به باور آگاهانه و ذوق هنری به زیبایی‌های جهان آفرینش به عنوان مظاهر فعل و جمال خداوند در مسیر اعتلای فرهنگ و هنر ملی دست می‌یابد.

۴. دارای روحیه انقلابی، امید به آینده و ملتزم به سبک زندگی اسلامی ایرانی است و حداقل در یک رشته ورزشی ورزیده و توانمند است.

۵. اهل کار و تولید است و دارای حداقل یک مهارت مفید برای تأمین معاش حلال و تلاش در مسیر تأمین رفاه خود و خانواده خویش است.

۶. دارای سواد و بصیرت رسانه‌ای است و از توان استفاده بهینه از فناوری اطلاعات و ارتباطات ملی و جهانی و به کارگیری یکی از زبان‌های خارجی بهره‌مند است.

۷. به زندگی در کشوری مستقل، آزاد، مقتدر و متدین، جمهوری اسلامی ایران، افتخار می‌کند و به پژوهش و نوآوری در علوم انسانی، علوم پایه و علوم ترکیبی نوین می‌اندیشد.

۸. روحیه دشمن‌شناسی، استکبارستیزی، مقاومت، ایثار، امر به معروف و نهی از منکر را در خود تقویت می‌کند و امامین انقلاب اسلامی، شهدا، رزمندگان اسلام و قهرمان‌های ملی را الگوی خود قرار می‌دهد.

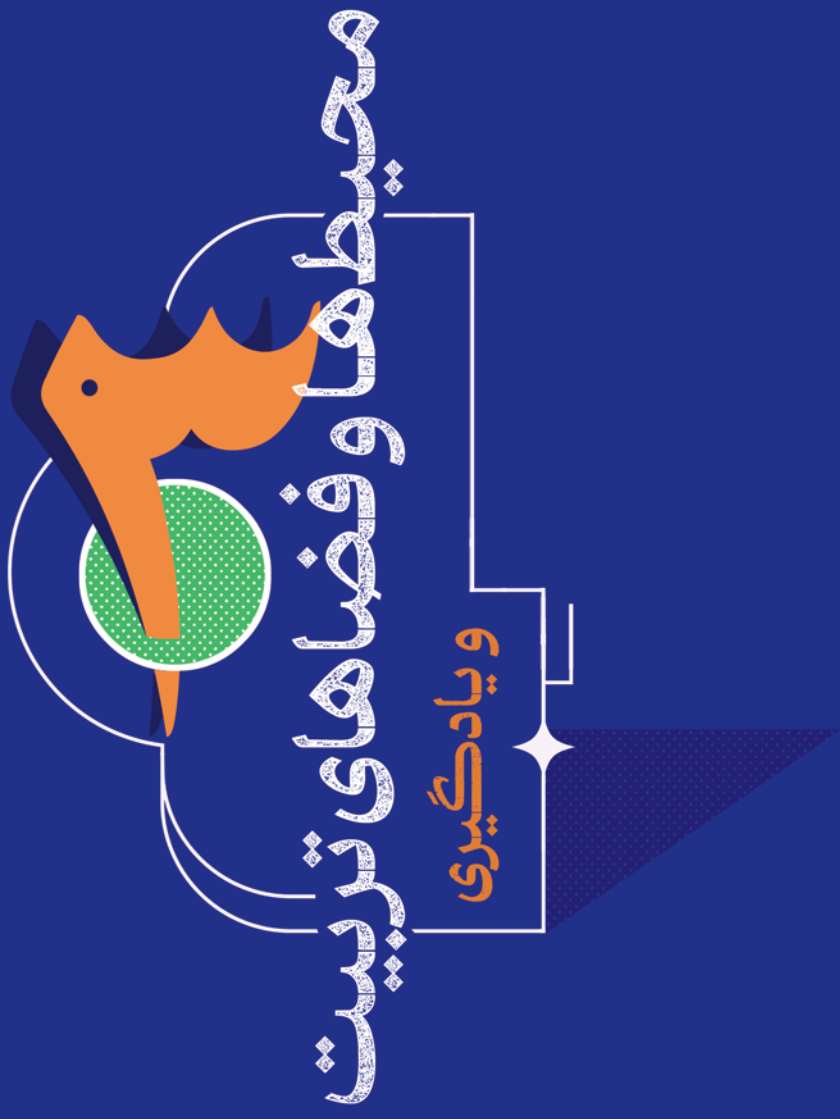
۹. به نقش خود برای عینیت بخشیدن به شعارهای جهانی و فطری انقلاب اسلامی، در راستای تقویت جامعه‌پردازی انقلابی و تمدن‌سازی نوین اسلامی آگاه می‌شود و آن را در شکل‌های فرهنگی، اجتماعی، علمی، اقتصادی و سیاسی تحقق می‌بخشد.

۱۰. برای ازدواج و تشکیل خانواده‌ای سالم، صمیمی، باثبات و پرولاد آماده می‌شود.

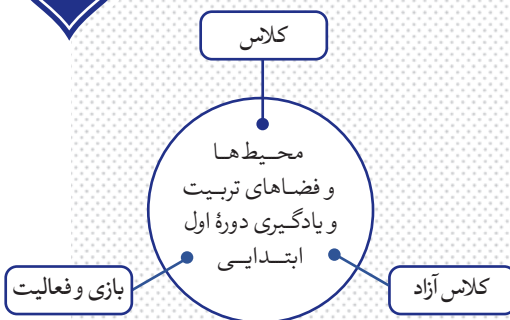

در این الگو، گونه‌های متنوع محیط و فضای تربیت و یادگیری، با نگاه یکپارچه به اصول، به‌ویژه به مقتضای دواصل «تناسب» و «سنخیت» به تفکیک هر دوره تحصیلی ابداع و طراحی شده است:

الف

۱-۳- محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری دوره اول ابتدایی:

محیط‌ها و
فضاهای
تربیت و
یادگیری

کلاس

محتوای تربیت و یادگیری به صورت رسمی، مستقر و منضبط در محل ثابت کلاس با محوریت کتاب‌های درسی و برنامه تجویزی اجرا می‌شود. محتوای آن به صورت یکپارچه، پیوسته و تلفیقی از مفاهیم، مهارت‌ها و ارزش‌های اساسی کتاب‌های درسی است. حضور در آزمایشگاه مدرسه ذیل عنوان کلاس به شمار می‌آید.

در محیط تربیت و یادگیری کلاس، دانش‌آموزان از میز و نیمکت برای نشستن استفاده می‌کنند و انضباط خاص کلاس رعایت می‌شود. اما لزوماً پشت سرهم نمی‌نشینند و متناسب با محتوا از انعطاف لازم برخوردارند، برای نمونه می‌توانند دور هم یا به صورت نیم دایره‌ای بنشینند.

دوره اول ابتدایی آموزش کاملاً به شیوه حضوری و یادگیری در فضای فیزیکی مدرسه و محیط‌های وابسته به آن صورت خواهد گرفت. استفاده از فضای مجازی و فناوری‌های آن، تنها به عنوان یک ابزار کمک آموزشی مجاز خواهد بود.

منضبط / کلاس درس / کتاب درسی

کلاس آزاد

محتوای تربیتی و آموزشی اعم از مدرسه و خارج از آن، به صورت آزاد، تماشای فیلم، مطالعه در کتابخانه مدرسه، زنگ فلسفه برای کودک، برگزاری جلسات گفت و گو در محیط‌هایی نظیر مسجد، کانون فرهنگی بسیج، موزه، کانون پرورش فکری و... محیط تربیت کلاس آزاد به شمار می‌آید.

در کلاس آزاد دانش‌آموزان می‌توانند دور هم یا نیم دایره‌ای روی فرش، موکت و... بنشینند و به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی خود بپردازند.

آزاد / فضای شبه کلاسی / بدون کتاب درسی

بازی و فعالیت

محتوای تربیت و یادگیری متفاوتی است که بستر ساز تحقق بسیاری از اهداف تربیتی می‌باشد. واحدهایی از تربیت و یادگیری که خارج از کلاس (اعم از داخل و خارج مدرسه) مانند: خانه (خانواده)، مسجد، پایگاه بسیج، اردوگاه، کانون‌های فرهنگی، تربیتی و پژوهشی و... پیگیری می‌شود، در این محیط تعریف می‌شوند.

توانمندسازی جامع، نقش آفرینی فعال و انگیزه محور، تلاش و تحرک دانش‌آموز بر مبنای محتواهایی هدفمند و فراتر از کتاب‌های رسمی درسی و با در نظر گرفتن اقتضائات مختلف جنسیتی، سنی، بومی و... در این محیط محقق می‌شود.

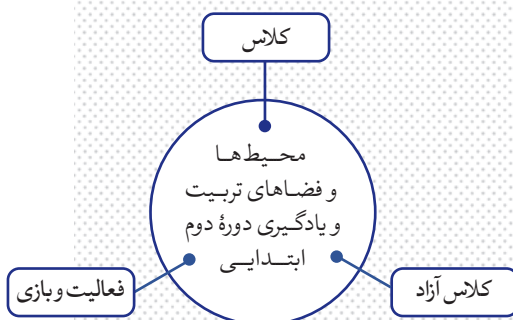
در دوره اول ابتدایی استفاده از «بازی» حجم بیشتری از برنامه‌ها را به خود اختصاص می‌دهد و به تدریج با افزایش پایه‌های تحصیلی سهم «فعالیت» بیشتر خواهد شد. بازی‌هایی از نوع حرکتی، مشارکتی، فکری، محلی و رقابتی و فعالیت‌هایی مانند انواع مشارکت در امور منزل، مسجد و مدرسه، بازدیدها، شرکت در اردو، زیارت‌ها، برپایی نمایشگاه‌ها و فروشگاه‌ها، امور خیریه‌ای و... نمونه‌هایی از حضور در این محیط هستند.

آزاد / خارج یا داخل مدرسه، غیر از کلاس / نقش آفرینی فعال دانش‌آموز

۲-۳- محیط‌ها و فضاهاى تربیت و یادگیرى دوره دوم ابتدائى:

محیط‌ها و
فضاهای
تربیت و
یادگیرى

کلاس

محتوای تربیت و یادگیری به صورت رسمی، مستقر و منضبط در محل ثابت کلاس با محوریت کتاب‌های درسی و برنامه تجویزی اجرا می‌شود. محتوای آن به صورت یکپارچه، پیوسته و تلفیقی از مفاهیم، مهارت‌ها و ارزش‌های اساسی کتاب‌های درسی است. حضور در آزمایشگاه مدرسه ذیل عنوان کلاس به شمار می‌آید.

در محیط تربیت و یادگیری کلاس، دانش‌آموزان از میز و نیمکت برای نشستن استفاده می‌کنند و انضباط خاص کلاس رعایت می‌شود. اما لزوماً پشت سرهم نمی‌نشینند و متناسب با محتوا از انعطاف لازم برخوردار است، برای نمونه می‌توانند دور هم یا به صورت نیم‌دایره‌ای بنشینند. دوره دوم ابتدایی آموزش کاملاً به شیوه حضوری و یادگیری در فضای فیزیکی مدرسه و محیط‌های وابسته به آن صورت خواهد گرفت. استفاده از فضای مجازی و فناوری‌های آن، تنها به عنوان یک ابزار کمک آموزشی مجاز خواهد بود.

منضبط / کلاس درس / کتاب درسی

کلاس آزاد

محتوای تربیتی و آموزشی اعم از مدرسه و خارج از آن، به صورت آزاد، تماشای فیلم، مطالعه در کتابخانه مدرسه، زنگ فلسفه برای کودک، برگزاری جلسات گفت‌وگو در محیط‌هایی نظیر مسجد، کانون فرهنگی بسیج، موزه، کانون پرورش فکری و... محیط تربیت کلاس آزاد به شمار می‌آید.

در کلاس آزاد دانش‌آموزان می‌توانند دور هم یا نیم‌دایره‌ای روی فرش، موکت و... بنشینند و به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی خود بپردازند.

آزاد / فضای شبه کلاسی / بدون کتاب درسی

فعالیت و بازی

محتوای تربیت و یادگیری متفاوتی است که بسترساز تحقق بسیاری از اهداف تربیتی می‌باشد. واحدهایی از تربیت و یادگیری که خارج از کلاس (اعم از داخل و خارج مدرسه) مانند: خانه (خانواده)، مسجد، پایگاه بسیج، اردوگاه، کانون‌های فرهنگی، تربیتی و پژوهشی و... پیگیری می‌شود، در این محیط تعریف می‌شوند.

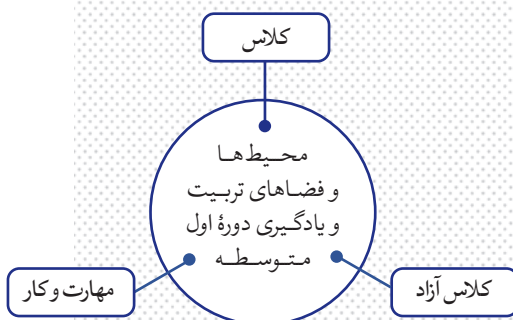
توانمندسازی جامع، نقش آفرینی فعال و انگیزه محور، تلاش و تحرک دانش‌آموز بر مبنای محتوایی هدفمند و فراتر از کتاب‌های رسمی درسی و با در نظر گرفتن اقتضائات مختلف جنسیتی، سنی، بومی و... در این محیط محقق می‌شود.

در دوره دوم ابتدایی استفاده از فعالیت به نسبت بازی حجم بیشتری از برنامه‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. فعالیت‌هایی مانند انواع مشارکت در امور منزل، مسجد و مدرسه، بازدیدها، شرکت در اردو، زیارت‌ها، برپایی نمایشگاه‌ها، فروشگاه‌ها، امور خیریه‌ای، بازی‌های فکری، مشارکتی، حرکتی و... نمونه‌هایی از حضور در این محیط هستند.

آزاد / خارج یا داخل مدرسه، غیر از کلاس / نقش آفرینی فعال دانش‌آموز

۳-۳- محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری دوره اول متوسطه:

محیط‌ها و
فضاهای
تربیت و
یادگیری

کلاس آزاد

محتوای تربیتی و آموزشی اعم از مدرسه و خارج از آن، به صورت آزاد، تماشا و نقد فیلم، مطالعه و پژوهش در کتابخانه مدرسه، زنگ فلسفه، برگزاری جلسات گفت‌وگو در محیط‌هایی از قبیل مسجد، کانون فرهنگی بسیج، انجمن‌ها، پژوهش‌سراها، موزه و کانون پرورش فکری نمونه‌هایی از محیط تربیت کلاس آزاد به شمار می‌آید.

آزاد / فضای شبه کلاسی / بدون کتاب درسی

کلاس

محتوای تربیت و یادگیری که با محوریت کتاب‌های درسی و برنامه تجویزی به صورت مستقر و منضبط در محل ثابت کلاس اجرا می‌شود. محتوای آن به صورت یکپارچه، پیوسته و تلفیقی از مفاهیم، مهارت‌ها و ارزش‌های اساسی کتاب‌های درسی است. حضور در آزمایشگاه مدرسه ذیل عنوان کلاس به شمار می‌آید. در دوره اول متوسطه آموزش کاملاً به شیوه حضوری و یادگیری در فضای فیزیکی مدرسه و محیط‌های وابسته به آن صورت خواهد گرفت. استفاده از فضای مجازی و فناوری‌های آن فقط به عنوان ابزار کمک آموزشی مجاز خواهد بود.

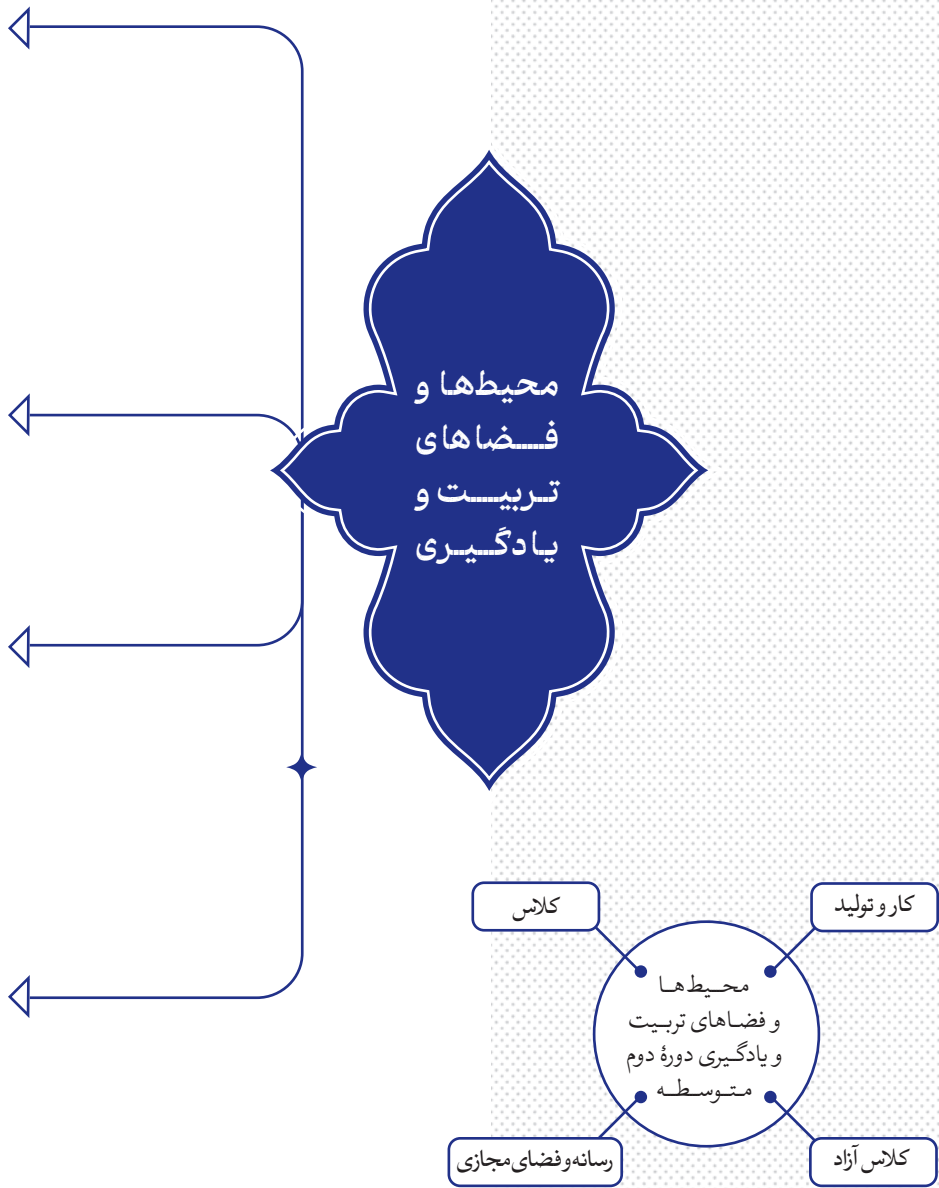
کلاس درس منضبط / کتاب درسی

مهارت و کار

محیطی است که بستر ساز تحقق بسیاری از اهداف و محتوای تربیتی است و فضاهایی از قبیل مراکز فنی و مهارتی، فناوری، فرهنگی و هنری، کشاورزی و دامداری و...، کارگاه‌ها، مراکز شتاب‌دهنده، آموزشی و تربیتی، تبلیغی، صنایع دستی و خانگی و... نمونه‌های تحقق این محیط است. واحدهایی از تربیت و یادگیری مانند مهارت، کار، اردو، حضور و نقش‌آفرینی دانش‌آموزان در فعالیت‌ها و مسابقات فرهنگی، هنری و اجتماعی که خارج از کلاس (اعم از داخل و خارج مدرسه) مانند: خانه (خانواده)، مسجد، پایگاه بسیج، اردوگاه، کانون‌های فرهنگی، تربیتی، پژوهشی، تشکل‌ها و انجمن‌های دانش‌آموزی، علمی، فناوری، ورزشی، جهادی، هیئات و... پیگیری می‌شود که زمینه آماده‌سازی دانش‌آموز را برای اشتغال سالم و مولد فراهم می‌سازد، به طوری که می‌توانند مهارت لازم را کسب کنند.

مهارت‌آموزی، نقش‌آفرینی فعال و انگیزه‌محور، تلاش و تحرک دانش‌آموز بر مبنای محتواهایی هدفمند و فراتر از کتاب‌های رسمی درسی و با در نظر گرفتن علاقه و اقتضائات مختلف جنسیتی، سنی، بومی و... در این محیط محقق می‌شود.

نیمه تجویزی / غالباً خارج مدرسه / حضور و نقش‌آفرینی فعال دانش‌آموز / مهارت‌آموزی

کار و تولید

محیطی است که بستر ساز تحقق بسیاری از اهداف و محتوای تربیتی است. فضاهایی از قبیل مراکز فنی و مهارتی، فناوری، فرهنگی و هنری، کشاورزی و دامداری و...، کارگاه‌ها، مراکز شتاب‌دهنده، آموزشی و تربیتی، تبلیغی، صنایع دستی و خانگی و... نمونه‌های تحقق این محیط می‌باشد. واحدهایی از تربیت و یادگیری مانند کار، مهارت، اردو، حضور و نقش‌آفرینی دانش‌آموزان در فعالیت‌ها و مسابقات فرهنگی، هنری و اجتماعی که خارج از کلاس (اعم از داخل و خارج مدرسه) مانند: خانه (خانواده)، مسجد، پایگاه بسیج، اردوگاه، کانون‌های فرهنگی، تربیتی، پژوهشی، تشکل‌ها و انجمن‌های دانش‌آموزی، علمی، فناوری، ورزشی، جهادی، هیئات و... پیگیری می‌شود که زمینه آماده‌سازی دانش‌آموز را برای اشتغال سالم و مولد را فراهم می‌سازد، به طوری که می‌توانند گواهی مهارت را کسب نمایند.

توانمندسازی جامع، نقش‌آفرینی فعال و انگیزه‌محور، تلاش و تحرک دانش‌آموز بر مبنای محتوایی هدفمند و فراتر از کتاب‌های رسمی درسی و با در نظر گرفتن اقتضائات مختلف جنسیتی، سنی، بومی و... در این محیط محقق می‌شود.

کلاس

محتوای تربیت و یادگیری که با محوریت کتاب‌های درسی و برنامه تجویزی به صورت ترکیبی از محیط مستقر و ثابت و استفاده از فضای مجازی اجرا می‌شود. محتوای دروس کلاس به صورت یکپارچه، پیوسته و تلفیقی از مفاهیم، مهارت‌ها و ارزش‌های اساسی کتاب‌های درسی است. حضور در آزمایشگاه مدرسه ذیل عنوان کلاس به شمار می‌آید.

کلاس درس منضبط / کتاب درسی / کلاس در فضای مجازی

کلاس آزاد

محتوای تربیتی و آموزشی اعم از مدرسه و خارج از آن، به صورت آزاد، تماشا و نقد فیلم، مطالعه و پژوهش در کتابخانه مدرسه، زنگ فلسفه، برگزاری جلسات گفت‌وگو در محیط‌هایی نظیر مسجد، کانون فرهنگی بسیج، انجمن‌ها، پژوهش‌سراها، موزه، کانون پرورش فکری و... نمونه‌هایی از محیط تربیت کلاس آزاد به شمار می‌آید.

آزاد / فضای شبه کلاسی / بدون کتاب درسی

رسانه و فضای مجازی

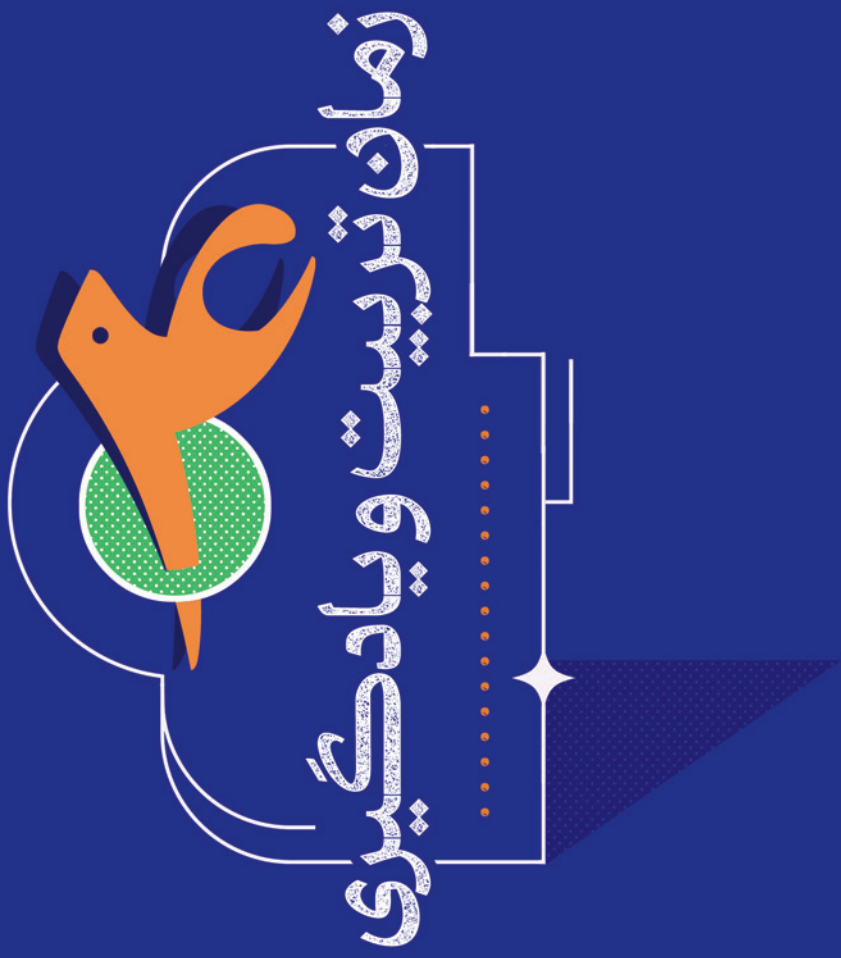
محیطی است در امتداد فضای واقعی زندگی اسلامی-ایرانی بر بستر فضای سایبر که به گونه‌ای تعاملی کمک‌کننده به تحقق اهداف و محتوای محیط «کلاس»، «کلاس آزاد» و «کار و تولید» و نیز بستر ساز دستیابی دانش‌آموز به توانمندی بصیرتی، ارتباطی و مهارتی برای کنشگری فعال در فضای مجازی.

این فضا شامل تمامی محتواها و خدمات تربیتی و آموزشی مبتنی بر مبنای ارزش‌های اسلامی-ایرانی بر بستر فضای مجازی می‌باشد که از روش‌های مختلف رسانه‌های مبتنی بر فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات اعم از بسته‌های نرم‌افزاری، رسانه‌ای برخط، حامل‌های دیجیتال حاوی داده، سکوی عرضه محتوا و خدمات صوت و تصویر فراگیر متناسب با سن متربیان می‌باشد.

بستر توانمندی بصیرتی، ارتباطی و مهارتی / تعاملی / انتقال‌دهنده بخشی از محتوای دروس رسمی، واحدهای کلاس آزاد و کار و تولید

۴-۱- زمان برنامه درسی و تربیتی این الگو محدود به سال تحصیلی رسمی نیست و سه ماه تابستان و پنجشنبه‌های هر هفته را نیز در بر می‌گیرد و ساعت شروع و خاتمه مدرسه متناسب با شرایط اقلیمی و مکان مدرسه قابل انعطاف است.

۴-۲- زمان بندی و توزیع برنامه درسی و تربیتی لزوماً به صورت برنامه سالانه و مستمر نخواهد بود. برخی از واحدهای تربیتی و آموزشی به شکل سالیانه و برخی از واحدها به صورت تجمیعی یا ترکیبی به صورت ماهانه یا فصلی به اجرا در می‌آید.^۱

۴-۳- تسری شیوه‌های فضاهای متنوع به ویژه «کلاس آزاد» (مانند گفت و گو، مطالعه، برپایی نمایشگاه، فلسفیدن و...) و استفاده از آن در زمان کلاس‌های رسمی می‌تواند کیفیت یادگیری محتواهای کتاب درسی را ارتقا دهد.

۴-۴- هر دانش آموز باید بتواند حداقل در یک مهارت شغلی، یک رشته هنری و یک رشته ورزشی بنابر اقتضائات و علاقه خود و بهره‌برداری از ظرفیت هنرستان‌ها، مراکز فرهنگی، ورزشی، هنری، خدماتی، صنعتی، مذهبی، اقتصادی، تولیدی محلی، تجربه و آمادگی لازم را در پایان دوره اول متوسطه به دست آورد، به طوری که در ادامه بتواند در پایان دوره دوم متوسطه نظری به صلاحیت کافی و دریافت گواهینامه رسمی در آن مهارت و رشته‌ها نائل آید.

۴-۵- در اجرای این برنامه، زمان تربیت و یادگیری هر یک از دوره‌های تحصیلی به تفکیک ارائه می‌گردد. شایان ذکر است به منظور حسن اجرای این برنامه و تنوع بخشی به محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری در هر یک از دوره‌های تحصیلی، نمونه‌ای تدوین و پیشنهاد شده است:

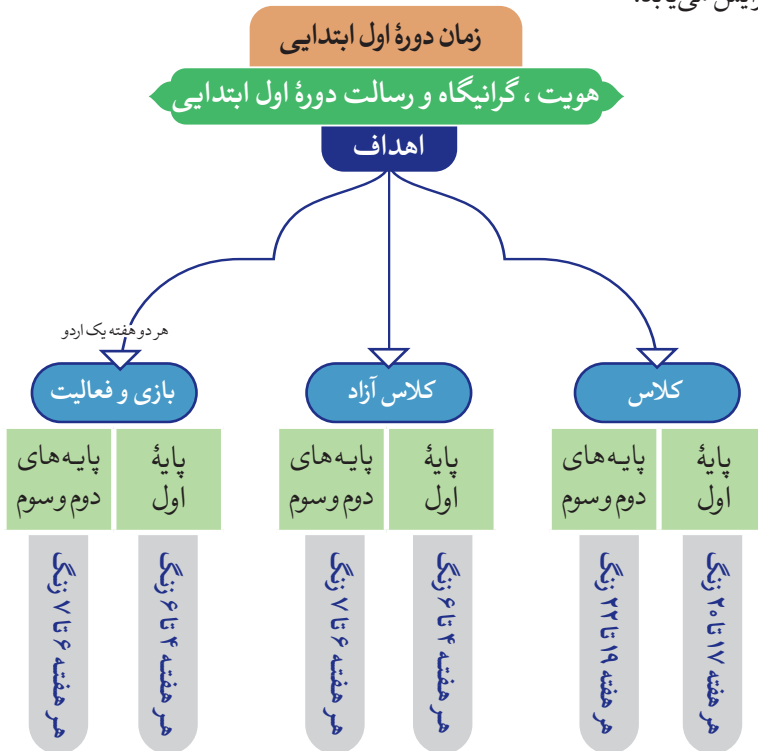
۱. در برنامه درسی و تربیتی تحولی، زمانی که متربیان در مدرسه حضور دارند، به این معنا نیست که از شروع تا پایان باید در سر کلاس و پشت میز و نیمکت بنشینند. ممکن است که در این مدت، متربیان در چهار زنگ فقط در کلاس منضبط شرکت کنند و بقیه‌اش در کلاس آزاد و سایر فضاها و محیط‌های متنوع تربیت و یادگیری مشغول باشند. برای مثال گروهی از آنها ممکن است به تماشای فیلم بنشینند یا عده‌ای بازی یا ورزش کنند یا با معلمان گفت‌وگو یا مطالعه در کتابخانه، مباحث فلسفی و ... شرکت کنند.

الف

۶-۴- زمان دوره اول ابتدایی

در اجرای این برنامه، زمان تربیت و یادگیری، روزانه برای پایه اول شش زنگ^۱ (سه یا چهار زنگ قبل از ظهر و سه یا دو زنگ بعد از ظهر) و در پایه دوم و سوم هفت زنگ (سه یا چهار زنگ قبل از ظهر و سه یا چهار زنگ بعد از ظهر) خواهد بود (با احتساب ۱ تا ۱/۵ ساعت، استراحت، ناهار و نماز). در واقع ساعات درسی و تربیتی مدرسه‌ای حداقل ۳۰ ساعت و حداکثر ۴۰ ساعت در هفته افزایش می‌یابد.^۲

۱. هر زنگ معادل ۴۵ دقیقه است.

۲. به طوری که این افزایش در بسیاری از کشورهای پیشرو در آموزش و پرورش جهان انجام گرفته است. برای مثال مطابق جدول پیوست شماره ۱۳ در کشورهایی مانند کره جنوبی، سنگاپور، آلمان و سوئد، دانش آموزان مدارس ابتدایی روزانه حدود هفت تا هشت ساعت در مدرسه تحت آموزش قرار می‌گیرند.

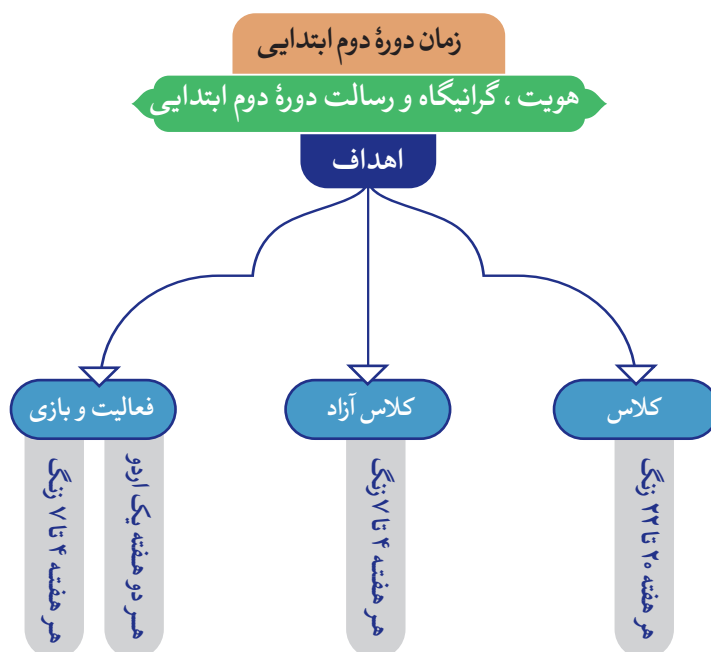
نمونه‌ای از جدول ساعات هفتگی برنامه درسی و تربیتی تحولی پایه اول ابتدایی

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	
برنامه صبحگاهی						صبحگاه
کلاس	کلاس آزاد	کلاس	بازی و فعالیت	کلاس	کلاس	زنگ اول
کلاس آزاد	کلاس	کلاس	کلاس آزاد	کلاس آزاد	بازی و فعالیت	زنگ دوم
کلاس	کلاس	بازی و فعالیت	کلاس	کلاس	کلاس	زنگ سوم
نماز و ناهار	نماز و ناهار	نماز و ناهار	اردو هفته یک‌بار	نماز و ناهار	نماز و ناهار	نماز و ناهار
کلاس	کلاس	کلاس		کلاس	کلاس	زنگ چهارم
کلاس آزاد	بازی و فعالیت	کلاس آزاد		کلاس	بازی و فعالیت	زنگ پنجم
بازی و فعالیت	کلاس	کلاس		کلاس	کلاس	زنگ ششم

۷-۴- زمان دوره دوم ابتدایی

زمان تربیت و یادگیری، روزانه هفت زنگ^۱ برای پایه‌های چهارم، پنجم و ششم خواهد بود (با احتساب ۱ تا ۱/۵ ساعت، استراحت، ناهار و نماز). در واقع ساعات درسی و تربیتی مدرسه‌ای حداقل ۳۵ ساعت و حداکثر ۴۰ ساعت در هفته افزایش می‌یابد.^۲

۱. هر زنگ معادل ۵۰ دقیقه است.

۲. به طوری که این افزایش در بسیاری از کشورهای پیشرو در آموزش و پرورش جهان انجام گرفته است. برای مثال مطابق جدول پیوست شماره ۱۳ در کشورهایی مانند کره جنوبی، سنگاپور، آلمان و سوئد، دانش آموزان مدارس ابتدایی روزانه حدود ۷ الی ۸ ساعت در مدرسه تحت آموزش قرار می‌گیرند.

نمونه‌ای از جدول ساعات هفتگی برنامه درسی و تربیتی تحولی دوره دوم ابتدایی

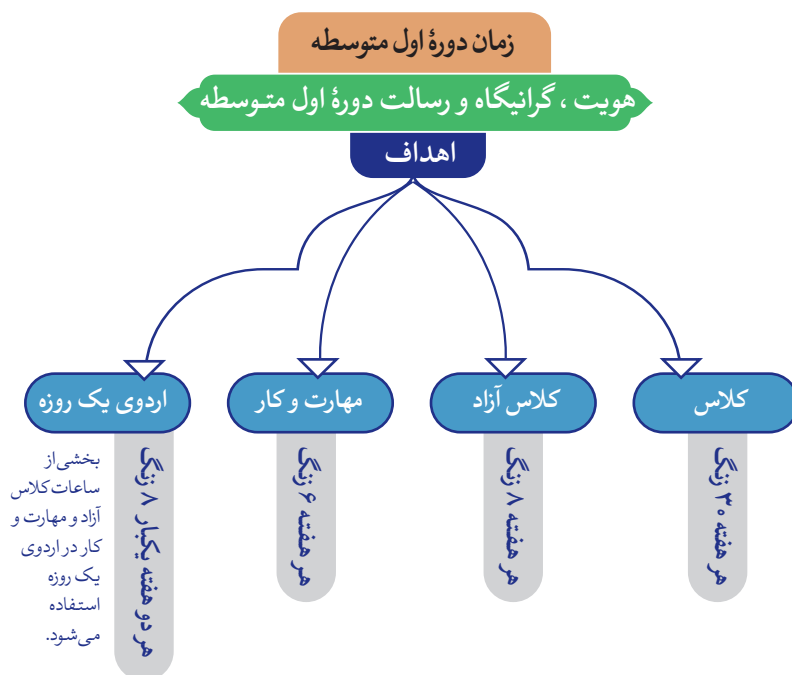
شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	صبحگاه
برنامه صبحگاهی						
کلاس	کلاس	فعالیت و بازی	اردو هر دو هفته یک‌بار	کلاس	کلاس آزاد	زنگ اول
کلاس آزاد	کلاس	کلاس		کلاس	کلاس	زنگ دوم
کلاس	فعالیت و بازی	کلاس		کلاس	کلاس	زنگ سوم
فعالیت و بازی	کلاس	کلاس		کلاس	کلاس آزاد	زنگ چهارم
نماز و ناهار	نماز و ناهار	نماز و ناهار		نماز و ناهار	نماز و ناهار	نماز و ناهار
کلاس	کلاس	فعالیت و بازی	کلاس	کلاس	کلاس	زنگ پنجم
کلاس آزاد	کلاس آزاد	کلاس	کلاس آزاد	فعالیت و بازی	کلاس	زنگ ششم
کلاس	کلاس	کلاس آزاد	فعالیت و بازی	کلاس	کلاس	زنگ هفتم

۸-۴- زمان دوره اول متوسطه

زمان تربیت و یادگیری برای هر یک از پایه‌ها در هفته ۳۰ زنگ^۱ کلاسی^۲، هشت زنگ کلاس آزاد، شش زنگ مهارت و کار به صورت حضوری خواهد بود.^۳

۱. هر زنگ معادل ۵۰ دقیقه است.

۲. حتی المقدور یک سوم از محتوای کلاس درسی در قالب محیط‌های متنوع (کلاس آزاد و مهارت و کار) اجرا می‌شود.

۳. به طوری که این افزایش در بسیاری از کشورهای پیشرو در آموزش و پرورش جهان انجام گرفته است، برای مثال مطابق جدول پیوست شماره ۱۴ در کشورهایی مانند استرالیا، انگلستان، آمریکا، فنلاند، کانادا، مالزی، سنگاپور، کره جنوبی و ژاپن، دانش‌آموزان مدارس متوسطه روزانه میانگین ۷/۵ ساعت در مدرسه تحت آموزش قرار می‌گیرند.

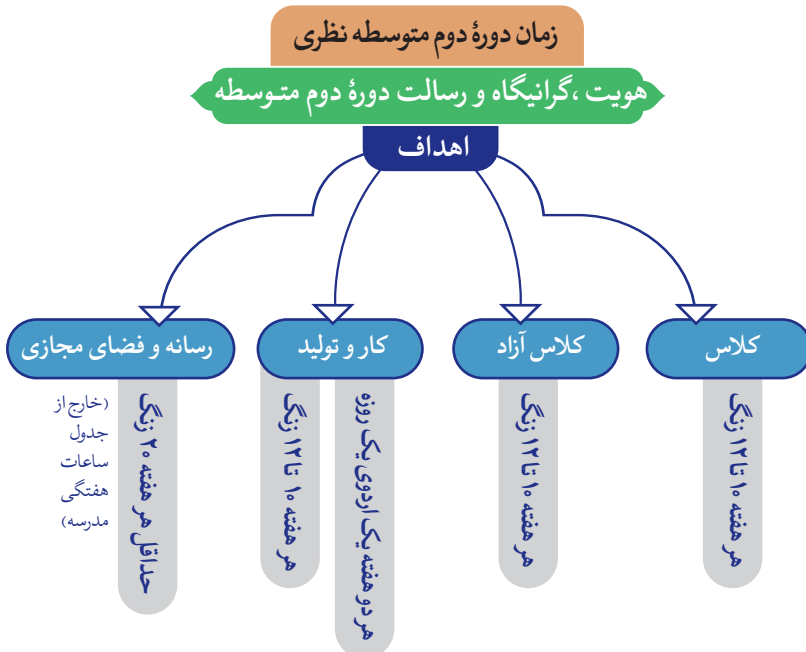
نمونه‌ای از جدول ساعات هفتگی برنامه‌درسی و تربیتی تحولی دوره اول متوسطه

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	صبحگاه
برنامه صبحگاهی						
کلاس	کلاس	کلاس		کلاس	کلاس آزاد	زنگ اول
کلاس آزاد	کلاس	کلاس		کلاس	کلاس	زنگ دوم
کلاس	کلاس	کلاس	مهارت و کار	کلاس	کلاس	زنگ سوم
کلاس	کلاس	کلاس	+	کلاس	کلاس آزاد	زنگ چهارم
کلاس	کلاس	کلاس	کلاس آزاد	کلاس	کلاس	نماز و ناهار
کلاس	کلاس	کلاس	نماز و ناهار	کلاس	کلاس	زنگ پنجم
کلاس	کلاس	کلاس	اردو	کلاس	کلاس	زنگ ششم
کلاس	کلاس	کلاس	هر دو هفته یک بار	کلاس	کلاس آزاد	زنگ هفتم
کلاس	کلاس	کلاس		کلاس	کلاس	زنگ هشتم
کلاس	کلاس	کلاس		کلاس	کلاس آزاد	

۹-۴- زمان دوره دوم متوسطه نظری

در این دوره برنامه درسی رسمی (یادگیری کتاب‌های درسی)، در دو بخش حضوری (۱۰ تا ۱۲ ساعت در هفته) و غیر حضوری از طریق رسانه و فضای مجازی (حداقل ۲۰ ساعت در هفته) با راهنمایی راهبر تربیتی آموزشی کلاس و کمک دبیران تخصصی اجرا می‌شود. بنابراین زمان تربیت و یادگیری برای هر یک از پایه‌ها در هفته ۱۰ تا ۱۲ زنگ کلاسی^۱، ۱۰ تا ۱۲ زنگ کلاس آزاد، ۱۰ تا ۱۲ زنگ کار و تولید به صورت حضوری و حداقل ۲۰ زنگ رسانه و فضای مجازی^۲ به صورت غیرحضوری خواهد بود.^۳

۱. هر زنگ معادل ۵۰ دقیقه است.

۲. دانش‌آموزان فرهنگ‌ها، مهارت‌ها و نحوه استفاده از فضای مجازی را در «کلاس آزاد» آموزش خواهند دید و با تنوع و انعطافی که در زمان و کیفیت بهره‌برداری از تدریس‌های جذاب و متنوع کتاب‌های درسی در فضای مجازی وجود دارد، با علاقه بیشتری این دروس را طی خواهند کرد.

۳. به‌طوری‌که این افزایش در بسیاری از کشورهای پیشرو در آموزش و پرورش جهان انجام گرفته است، برای مثال مطابق جدول پیوست شماره ۱۴ در کشورهایی مانند استرالیا، انگلستان، آمریکا، فنلاند، کانادا، مالزی، سنگاپور، کره جنوبی و ژاپن، دانش‌آموزان مدارس متوسطه روزانه میانگین ۷/۵ ساعت در مدرسه تحت آموزش قرار می‌گیرند.

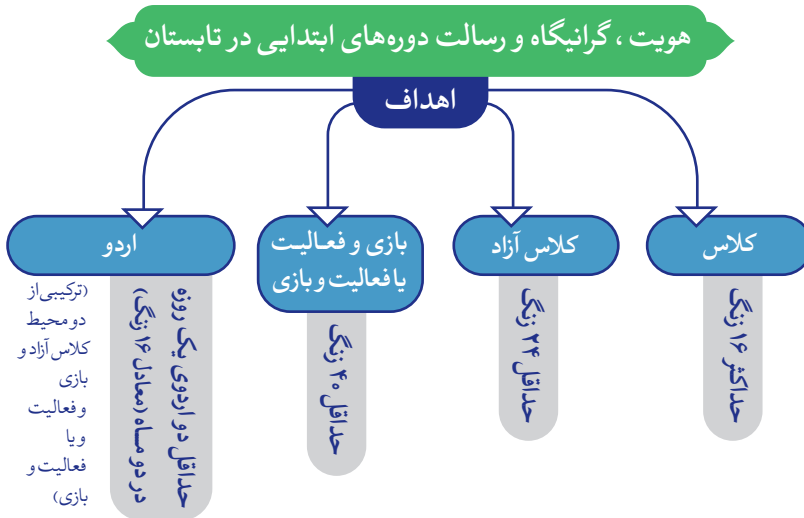
نمونه‌ای از جدول ساعات هفتگی برنامه درسی و تربیتی تحولی دوره دوم متوسطه نظری

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	صبحگاه
برنامه صبحگاهی						
کلاس آزاد	کلاس آزاد	کلاس آزاد	کار و تولید و کلاس آزاد	کلاس	کلاس	زنگ اول
کلاس آزاد	کلاس آزاد	کلاس	کلاس آزاد	کلاس	کلاس	زنگ دوم
کلاس آزاد	کلاس	کلاس	کلاس آزاد	کلاس	کلاس	زنگ سوم
	کار و تولید	نماز و ناهار	یک بار دو هفته	نماز و ناهار	نماز و ناهار	نماز و ناهار
		کلاس	(ترکیبی از کار و تولید + کلاس آزاد و گاهی کلاس)	کلاس	کلاس	زنگ چهارم
		کلاس آزاد	کلاس آزاد	کلاس آزاد	کلاس آزاد	زنگ پنجم
		کلاس	کلاس	کلاس	کلاس	زنگ ششم

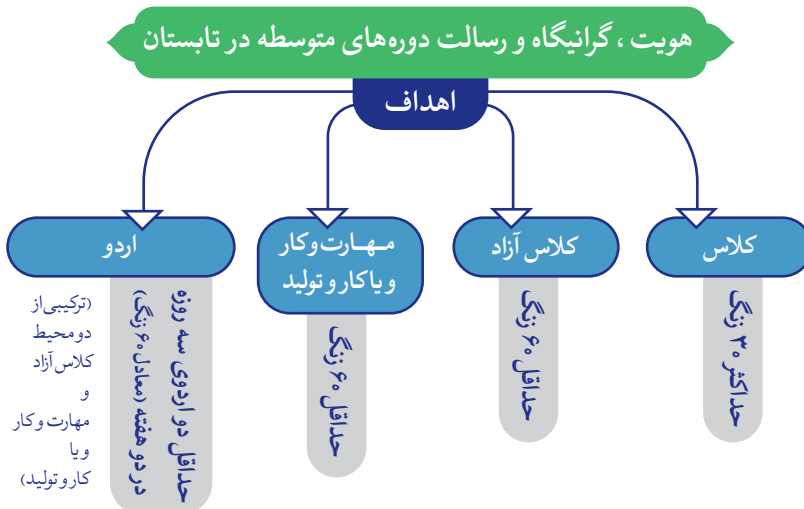

۱۰-۴- زمان برنامه تابستان^۱ دوره‌های اول و دوم ابتدایی

برنامه تابستان هر یک از پایه‌ها در طول دو ماه در مجموع حداقل هشت هفته برنامه سه روزه در مدرسه هر روز چهار زنگ (ترکیبی از هر سه محیط تربیت و یادگیری) به علاوه دو هفته اردو.

۱۱-۴- زمان برنامه تابستان دوره‌های اول و دوم متوسطه

۱. در اجرای برنامه تابستان می‌توان از ظرفیت‌ها، همکاری‌ها و مشارکت نهادهای فرهنگی، ورزشی و هنری (نظیر مساجد، بسیج، کانون‌ها، ورزشگاه‌ها، فرهنگسراها و ...) استفاده کرد.

واحد هفتای نثر پیرت

و یادگیری جدید

- ۱-۵- در راستای تحقق کامل اهداف و توجه به توانایی‌ها، علایق، مسائل و نیازهای متنوع **متریان** متناسب با اقتضائات و شرایط اجتماعی، جغرافیایی و اقتصادی مناطق مختلف کشور، نیاز به تولید منابع، محتوا و واحدهای تربیت و یادگیری در قالب‌های مختلف از قبیل کتاب‌های تربیتی و آموزشی، پوسترها، وسایل، فیلم‌ها و نرم‌افزارهای آموزشی مختلف است که در محیط‌ها و فضاها، تربیت و یادگیری متنوع به صورت انتخابی اجرا می‌گردد.
- ۲-۵- محتوای تربیتی و آموزشی واحدهای جدید با **مشارکت** کارشناسان استان‌ها و مناطق و معلمان، مربیان و راهبران تربیتی و آموزشی مدارس، در قالب‌ها، محیط‌ها و فضاها، متنوع نظیر کلاس آزاد به صورت **مجزا** و یا **تلفیقی** تولید و یا انتخاب و اجرا می‌شود.
- ۳-۵- شناخت ظرفیت‌های جغرافیایی، انسانی، صنایع و میراث فرهنگی محل زندگی خود متریان و جایگاه آن در کشور بسیار مهم و لازم است و موجب تقویت تعهد و تعلق آنان به محل زندگی‌شان می‌شود.
- ۴-۵- برای هریک از واحدهای جدید، **راهنمای** آن شامل: اهداف، مفاهیم، زمینه‌ها (تم‌ها) و موضوعات مورد تأکید، نوع محیط تربیت و یادگیری، روند اجرایی، ضوابط منابع و مواد و رسانه‌های تربیتی و آموزشی مرتبط، معرفی برخی از محصولات، راهکارهای تولید، اقتباس و انتخاب مواد و رسانه‌های مرتبط و شاخص‌های ارزشیابی این واحدها ارائه می‌شود.
- ۵-۵- در برنامه‌ریزی و اجرای واحدهای تربیتی و یادگیری جدید، عناصر هویتی فردی، بومی، محیطی و جنسیتی متریان در ذیل ارتقا و تعمیق هویت ملی مورد تأکید و توجه قرار خواهد داشت.
- ۶-۵- یکی از برجستگی‌های مهم در طرح تحولی تربیت کوثری، توجه به **اتصال و پیوند** وثیق و عمیق بین واحدهای تربیت و یادگیری جدید و هویت، گرانیگاه و رسالت دوره و نیز اهداف و شایستگی‌ها است.

۷-۵- واحدهای تربیت و یادگیری جدید، زمانی موفق خواهند بود که مبتنی بر بوم، اقتضائات مدرسه و منطقه طراحی و اجرا شوند. برای این مهم، می‌بایست معلمان، مربیان و راهبران تربیتی و آموزشی پیشرو و کارآمد شناسایی شوند و در دوره‌های تخصصی مربوطه، توانمندی‌های لازم را کسب کنند.

۸-۵- در این الگو واحدهای تربیت و یادگیری جدید با محتوای جذاب، جامع، کیفی و یکپارچه متناسب با رشد سنی متربیان هر دوره در سه گروه طراحی و طبقه‌بندی شده است:

گروه ۱

مربوط به **عناوین عام و مشترک** در هر چهار دوره تحصیلی که عبارت است از: «**ایران مقتدر**»، «**انقلاب اسلامی و امام خمینی (ره)**» و «**استکبارستیزی**» که به تقویت هویت ملی، ناظر به ابعاد سه گانه (اسلام، ایران، انقلاب اسلامی) و نیز وجه سلبی آن (استکبارستیزی و غرب شناسی) می‌پردازد که به اختصار در عناوین مزبور مندرج و ناظر به تعریف تربیت در اسناد تحولی است.

گروه ۲

مربوط به **عناوین خاص** دوره بر اساس سبک زندگی اسلامی-ایرانی پیشرفته است.

گروه ۳

عناوینی که به منظور **ایجاد بستر برای تحقق** اهداف دوره پیش‌بینی شده است که عبارت‌اند از:

الف

۱-۸-۵- عناوین خاص واحدهای تربیت و یادگیری جدید دوره اول ابتدایی:

- انس با قرآن، نماز و مسجد *
- انس با پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام *
- بهداشت بدن و محیط *
- زبان و ادبیات فارسی^۱ *
- گفت‌وگو
- سواد و بصیرت رسانه‌ای
- بازی‌های محلی *
- خلاقیت
- هنر *
- کاردستی
- آداب زندگی (پوشش، میهمانی، نماز، دوستی، راستگویی و ...).

گروه ۲

- زنگ مطالعه کتاب غیردرسی (در همه عرصه‌های ارتباطی و

ساحت‌های تربیتی)

- زنگ فلسفه برای کودک (پرسش و پاسخ، فکرکردن و ...)
- اردوی یک‌روزه (طبیعت‌گردی / تاریخی / مذهبی / جهادی، انقلابی و ...)

گروه ۳

۱. فارسی به عنوان زبان ملی و نیز زبان آموزش، در مناطق دوزبانه مورد اهتمام است و از نظر شیوه آموزش و کتاب درسی متفاوت خواهد بود و شرایط خاص مناطق دوزبانه مورد توجه قرار خواهد گرفت.
* محتوای این عناوین، در محیط تربیت و یادگیری غیر از «کلاس» به گونه‌های مرتبط با مفاهیم اصلی کتاب‌های درسی طراحی و ارائه می‌شود.

۲-۸-۵- عناوین خاص واحدهای تربیت و یادگیری جدید دوره دوم ابتدایی:

- انس با قرآن، نماز و مسجد
- انس با پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام
- بهداشت بدن و محیط
- شعر و ادب فارسی
- گفت و گو
- سواد و بصیرت رسانه‌ای
- بازی‌های ورزشی (پسرانه / دخترانه)
- خلاقیت
- هنر
- کاردستی فناوریانه (دخترانه / پسرانه)
- آداب و مهارت‌های زندگی (دخترانه / پسرانه).

گروه ۲

- زنگ مطالعه کتاب غیر درسی (در همه عرصه‌های ارتباطی و ساحت‌های تربیتی)

- زنگ فلسفه برای کودک (پرسش و پاسخ، فکرکردن و...)
- اردوی یک‌روزه (طبیعت‌گردی / تاریخی / مذهبی / جهادی، انقلابی و...)

گروه ۳

۳-۸-۵- عناوین خاص واحدهای تربیت و یادگیری جدید دوره اول متوسطه:

- بحث آزاد
- تدبیر در قرآن
- سیره مبارزاتی معصومین علیهم‌السلام و پیروان ایشان
- تحلیل و تولید رسانه و فیلم
- مدیریت و سبک زندگی اسلامی، ایرانی
- فعالیت در عرصه‌های فرهنگی، هنری و ورزشی
- فرهنگ اجتماعی

گروه ۲

- زنگ مطالعه و نویسندگی
- زنگ فلسفه و گفت‌وگو
- زنگ پروژه و خلاقیت
- فرصت مهارت‌آموزی، کار و اردو

گروه ۳

۴-۸-۵- عناوین خاص واحدهای تربیت و یادگیری جدید دوره دوم متوسطه:

- بحث آزاد (خانواده، اجتماع، فرهنگ)
- نقد رسانه و فیلم (سواد و بصیرت رسانه‌ای)
- قرآن‌اندیشی (تأکید بر ثقلین، تدبر و انس با قرآن)
- سیره و سبک زندگی معصومین علیهم‌السلام: (از جمله از طریق دیدار با علما، ایشارگران، مسئولان متخلق و فیلم‌های ساخته شده).

گروه ۲

- زنگ مطالعه و پژوهش
- زنگ فلسفه (فلسفه جامعه‌شناسی، فلسفه روان‌شناسی و ...)
- کار، مهارت (یک روز در هفته) و اردو (هر دو هفته یک بار)
- حضور و نقش‌آفرینی در فعالیت‌ها و مسابقات فرهنگی، هنری و اجتماعی (مساجد، بسیج، تشکل‌ها و انجمن‌های دانش‌آموزی، علمی، ورزشی، جهادی و هیئات).

گروه ۳

در این طرح به منظور بهینه‌سازی و ارتقای کیفیت تربیتی و آموزشی و تحقق واقعی اهداف، سازماندهی معلمان و مربیان ارجمند برای هر کلاس، در دو قالب متفاوت برای ابتدایی و متوسطه طراحی شده است:

۱-۶- تیم معلم-مربی در ابتدایی

تیم معلم-مربی شایسته، یک تیم توانمند، متعهد، همدل، هم‌افزا و برخوردار از روحیه تحولی و شوق تربیت و یاددهی است که نقش الگویی در عرصه تربیت را ایفا می‌کند.

۱-۱-۶- برای ایجاد شرایط تربیت و یادگیری مطلوب و فضای حرفه‌ای بهتر، برای هر پایه «تیم معلم-مربی»^۱ پیش‌بینی شده است که در **دوره اول ابتدایی** به صورت **دو نفره** و در **دوره دوم ابتدایی** به صورت **دو یا چند نفره** با نظارت و کمک مدیر مدرسه، مسئول اصلی اجرای برنامه درسی و تربیتی هستند.

۲-۱-۶- چرخشی بودن معلمان به صورت اقتضایی و متناسب با شرایط اعمال می‌شود و ابتکار تیم معلم - مربی و اعتماد به آنان یک اصل است.

۱. «آثار و فواید تیمی شدن (به جای فردی بودن) تربیت و یاددهی»، ر.ک: پیوست شماره ۱۵

۳-۱-۶- در دوره اول ابتدایی مدارس پسرانه، تأکید می‌شود که از آغاز، تیم معلم - مربی مرد به کار گرفته شود و در دوره دوم ابتدایی، تناسب جنسیتی مربیان و تیم معلم - مربی الزامی است.

۴-۱-۶- در این الگو تیم معلم - مربی:

- الف)** شناخت، باور و توانایی اجرای الگوی تربیت تحولی در پایه مربوطه را دارد.
- ب)** علاقه‌مند به تربیت و دارای **روحیه تعهد، نقش الگویی، مسئولیت پذیری و اخلاق حرفه‌ای و محبت** است و به تکریم نسبت به مربی به عنوان امانت الهی اعتقاد دارد.
- ج)** نسبت به **گرایش‌های فطری**، توانایی‌ها، نیازها، مسائل، علایق و ویژگی‌های مربیان^۱ شناخت کامل دارد و متناسب با این ویژگی‌ها فرایند تربیت و یادگیری مربی را طراحی و اجرا می‌نماید.
- د)** در ایجاد فرصت‌های تربیتی و تجارب یادگیری به فرهنگ محلی و همچنین تفاوت‌های فردی و نقش‌های جنسیتی مربیان توجه دارد.
- ه)** از توانایی به‌کارگیری شیوه‌های **پویا، فعال، مشارکتی و اصیل** تربیت و یادگیری و بهره‌مندی از محتوای تلفیقی، فناوری‌های نوین، آموزش‌های ترکیبی و چندرسانه‌ای و استفاده از محیط‌های متنوع تربیت و یادگیری بهره‌مند است.

۲-۶- راهبر تربیتی و آموزشی کلاس در متوسطه^۲

فردی شایسته است که راهنمایی و تسهیل‌گری در عرصه تربیت برای مربیان، ارتباط و فعال‌سازی خانواده در امر تربیت، راهبری و هماهنگی دبیران، مربیان تربیتی، مشاوران تخصصی و مربیان مهارت و کار یا کار و تولید، در جهت حسن اجرای برنامه تربیتی و درسی کلاس را برعهده دارد.

۱-۲-۶- به منظور ایجاد شرایط تربیت و یادگیری مطلوب، برای هر کلاس یک نفر راهبر

۱. دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی، کودکان دلی نباید «کوچک» پنداشته شوند.

۲. «آثار و فواید به‌کارگیری راهبر تربیتی و آموزشی کلاس در فرایند تربیت و یاددهی»؛ ر.ک: پیوست شماره ۱۶.

تربیتی و آموزشی (معادل ۲۲ ساعت در هفته به صورت سیال و منعطف) به صورت مستقر تمام وقت^۱ در مدرسه تعیین می شود که دارای شایستگی های ذیل باشد^۲:

۱. شناخت، باور و توانایی اجرای الگوی تربیت تحولی در کلاس را دارد.
۲. **علاقه مند به تربیت** و دارای روحیه تعهد، نقش الگویی، مسئولیت پذیری، اخلاق حرفه ای و محبت ورزیدن است.
۳. نسبت به گرایش های فطری، توانایی ها، نیازها و خلأ های متربیان شناخت لازم دارد و متناسب با این ویژگی ها فرایندهای تربیت و یادگیری متربی را طراحی و اجرا می کند.
۴. توانایی به کارگیری شیوه های نو، مشارکتی و بهره مندی از محتوای تلفیقی، فناوری های نوین ارتباطی و استفاده از محیط های متنوع تربیت و یادگیری را دارد.
۵. توانمندی تعامل **هم افزا با خانواده** و نیز با مربیان تربیتی، دبیران، مشاوران تخصصی، مربیان مهارت و کار یا کار و تولید را داراست.

۲-۲-۶- وظایف راهبر تربیتی و آموزشی کلاس نسبت به **تعامل با متربیان** به شرح ذیل است:

۱. شناسایی تفاوت های فردی متناسب با توانایی ها، علایق، نیازها، مسائل و ویژگی های متربیان و ایجاد فرصت برای پرداختن به آن و گفت و گو، مشاوره و راهنمایی های فردی و گروهی.
۲. شناخت استعداد متربیان و تشخیص زمینه های مناسب برای جهت دهی به آن و ارجاع به مبادی ذی ربط از قبیل معاونت پرورشی مدرسه، مرکز مشاوره، محیط های فرهنگی پیرامون مدرسه و ....
۳. زمینه سازی برای مشارکت مستمر متربیان در شوراها و تشکلهای مختلف دانش آموزی

۱. سایر اوقات راهبر تربیتی و آموزشی به تشخیص مدیر، متناسب با توانمندی های تخصصی به عنوان دبیر یا کارشناس پاره وقت اختصاص می یابد.

۲. این شایستگی ها برای تمامی دبیران، مربیان تربیتی، مشاوران تخصصی و مربیان مهارت و کار یا کار و تولید نیز مورد تأکید است.

و استفاده از ظرفیت دانش آموزان، خانواده‌ها و نهادهای علمی و فرهنگی در تنوع بخشی و غنی سازی فعالیت‌ها، مناسبت‌ها، مسابقات، اردوها و فرصت‌های تربیتی، یادگیری و آموزش برای متریان.

۳-۲-۶- وظایف راهبر تربیتی و آموزشی کلاس نسبت به **دیران، مربیان تربیتی، مشاوران تخصصی و مربیان مهارت و کار یا کار و تولید** به شرح ذیل است:

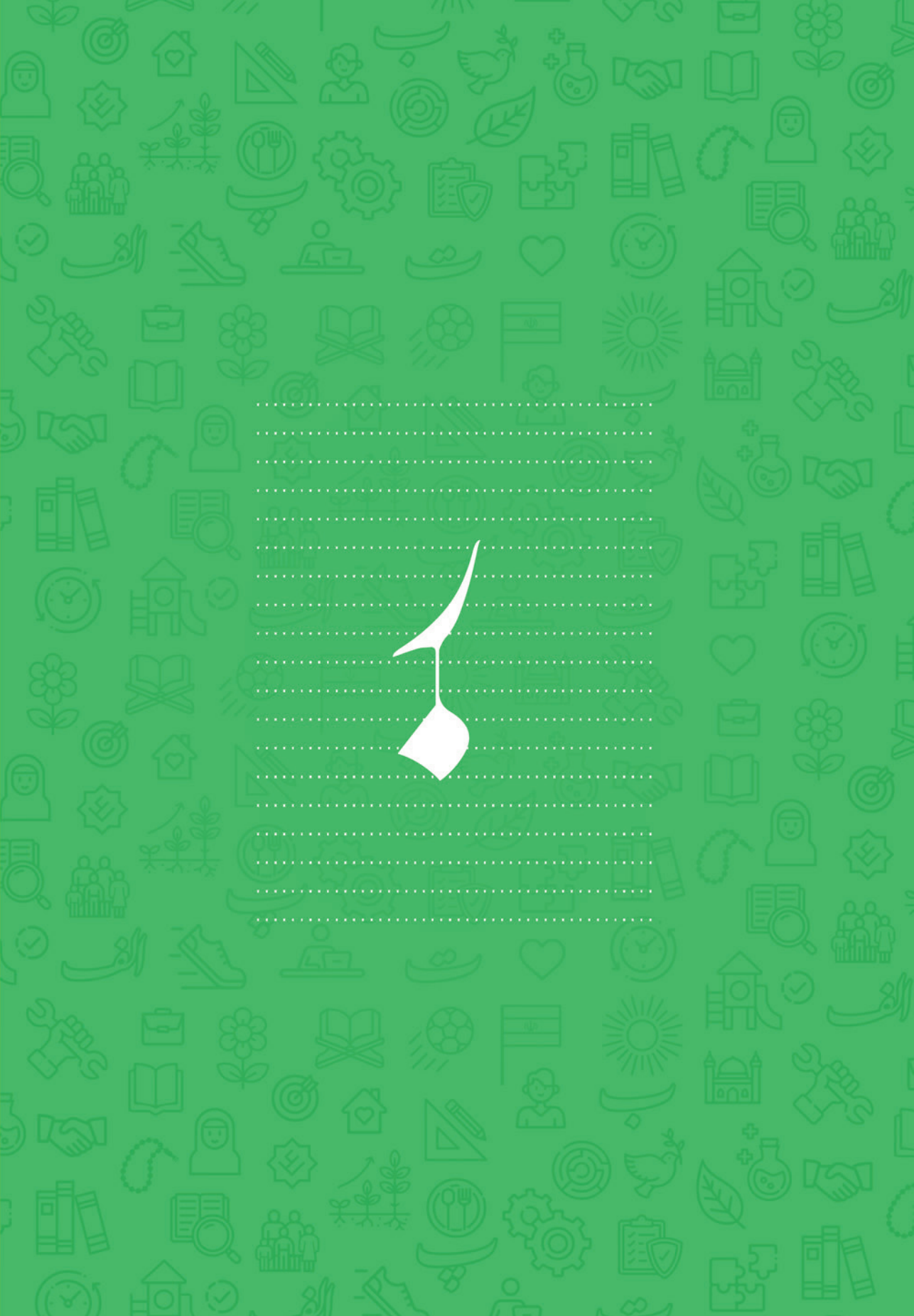
۱. تنظیم ارتباطات و هماهنگی برای حسن اجرای آموزش کتاب‌های درسی و نیز واحدهای تربیت و یادگیری جدید در محیط‌ها و فضاها متنوع الگوی تربیت کوثری.
۲. **رصد و پایش مستمر فرایند تربیت و یادگیری** با حضور، بررسی و استماع در برخی از فضاها و محیط‌های متنوع تربیت و یادگیری (کلاس، کلاس آزاد، مهارت و کار، کار و تولید و رسانه و فضای مجازی) متریان.
۳. ایجاد شرایط و فرصت **هم‌اندیشی**، ایده‌پردازی، هم‌افزایی و تبادل تجربه، ایده و دانش تربیت و یادگیری بین دیران، مربیان تربیتی، مشاوران تخصصی و مربیان مهارت و کار و یاکار و تولید، متریان و والدین آنها و کیفیت بخشی و غنی سازی برنامه‌ها و رفع نقایص شناسایی شده آن.
۴. اجرای ارزشیابی جامع و ارتقابخش و تجزیه و تحلیل نتایج ارزشیابی مستمر و پایانی متریان به منظور **یافتن خطاها و خلأهای فرایند تربیت و یادگیری** و رشد همه جانبه متریان به منظور اصلاح و بهبود آن.
۵. **بررسی کاستی‌ها و خلأهای مهارتی، علمی، انگیزشی و فکری** کادر مدرسه و ارائه پیشنهاد برای ارتقای توانمندی آنان به مدیریت مدرسه.
۶. کمک به معاونان تخصصی مدرسه برای پیگیری و اجرای برنامه‌های توانمندساز و دوره‌های آموزش ضمن خدمت عمومی و تخصصی و نیز خدمات رفاهی و معیشتی دیران، مربیان تربیتی، مشاوران تخصصی و مربیان مهارت و کار و یاکار و تولید.

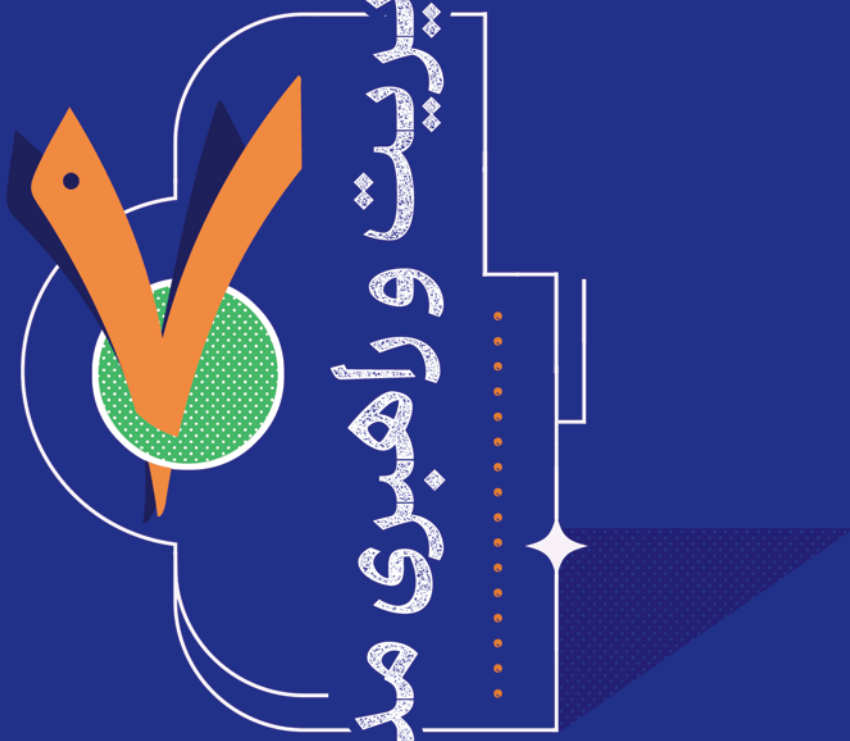
۴-۲-۶- وظایف راهبر تربیتی و آموزشی کلاس نسبت به تعامل با خانواده‌ها به شرح ذیل است:

۱. ایجاد شرایط و فرصت هم‌اندیشی، **هم‌افزایی و تبادل تجربه و اطلاعات** بین مدرسه و خانواده در جهت کیفیت‌بخشی و غنی‌سازی برنامه‌ها و رفع نقایص شناسایی شده آن.
۲. **تدبیر و برنامه‌ریزی** برای ارتباط منظم با تک تک خانواده‌های متربیان در راستای افزایش و تعمیق نقش خانواده در تربیت فرزندان.
۳. زمینه‌سازی برای **تعامل سازنده** خانواده‌ها با همدیگر برای تبادل تجربیات تربیتی فرزندان.

معماری و مدیریت شهری

۷-۱- یکی از ارکان مهم در حسن اجرای الگوی تربیت کوثری، **نظام مدرسه‌داری** است. مدرسه فقط ساختار فیزیکی محیط برای فرایند تربیت نیست، بلکه ترکیبی نظام‌مند از فضا، مکان، جو و روابط اجتماعی، تربیتی، مشاوره‌ای و فرهنگی میان عوامل حاضر در آن است که بستر اجرای صحیح فعالیت‌ها و برنامه‌ها می‌باشد. مدرسه موفق و پیشگام تحول، مدرسه‌ای است که **اثر بخشی مؤثری در تکوین و تعالی هویت و رشد همه‌جانبه** و تمام‌ساحتی متربیان خویش داشته باشد.

۷-۲- مدرسه در تربیت تحولی، **محیطی باکیفیت، جذاب، برانگیزاننده و دارای جو صمیمی، اخوت، مساعدت، همکاری، نועدوستی با مشارکت فعال دانش‌آموزان و خانواده‌های آنان و دارای تشکیلات و ساختاری مناسب، پویا و «هویت‌دار»** است، به‌گونه‌ای که با اجرای برنامه‌های تربیتی و آموزشی متنوع و مناسب، تحقق **«مدرسه زندگی»** را فراهم سازد.

۷-۳- هرچند تیم معلم - مربی در ابتدایی و راهبر تربیتی و آموزشی کلاس در متوسطه، عهده‌دار اصلی برنامه‌ریزی درسی و تربیتی دانش‌آموزان در محیط‌ها و فضاهای متنوع تربیت و یادگیری است، ولی مدیریت مدرسه وظیفه دارد اولاً بخشی از واحدهای جدید در محیط مدرسه و مشترک بین چند کلاس را راهبری نماید و ثانیاً هدایت، کمک و تسهیل‌گری، حمایت و پشتیبانی، و نظارت مثبت و مؤثر را برای اجرای این الگو برعهده بگیرد.

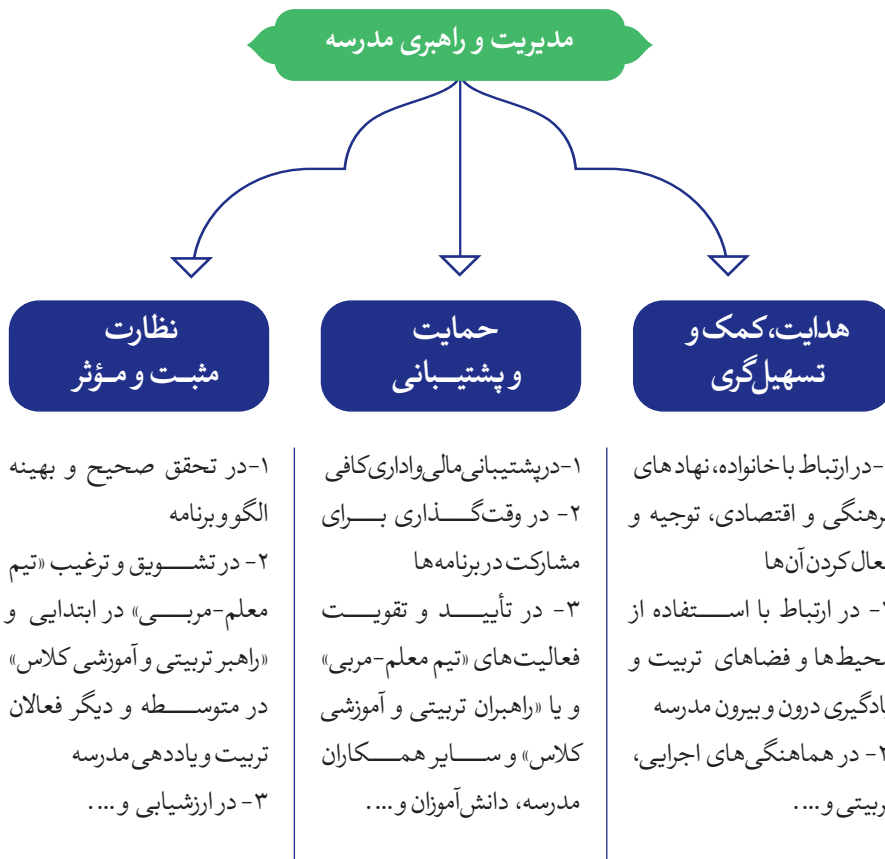
۷-۴- در این الگو، محیط کالبدی درون مدرسه مانند فضاهای فیزیکی داخل کلاس، راهروها، حیاط مدرسه و سایر مکان‌های فیزیکی مدرسه مانند نمازخانه، فضای ورزشی، کارگاه، کتابخانه، آزمایشگاه و... می‌بایست متناسب با واحدهای تربیت و یادگیری جدید

به تدریج بازطراحی و نوسازی شود. اجرای بهینه این برنامه نیاز به یک طراحی جدید در ساختار و فضای کالبدی مدرسه را ایجاب می‌کند.

۷-۵- مدیریت و راهبری مدرسه ضمن اینکه در جهت دستیابی به دانش و مهارت و حد قابلی از فرزاندگی در راستای تعلیم و تربیت رسمی و عمومی دانش‌آموزان تلاش می‌نماید، با رویکردی تربیتی، خلاق و ولایت‌مدار، کنشگری فعال دانش‌آموزان را در دوره دوم متوسطه نظری برای سوق دادن به سمت تحصیل در دانشگاه‌های برتر و شکل‌های کار و تولید، علمی، فرهنگی، هنری، ورزشی و حلقه‌های میانی تمدن ساز ارتقا دهد.

سابع

هدف اصلی از ارزشیابی نه غربالگری، نه ارزش گذاری و نه داوری است، بلکه یافتن خطاها و خلأهای فرایند تربیتی و یادگیری مدرسه است. هدف غایی ارزشیابی کمک به ارتقای دانش، توانمندی‌ها، نگرش و رشد همه جانبه متربیان (عقلی، ایمانی، علمی، عملی و اخلاقی) و اصلاح و بهبود فرایند، محیط و شرایط تربیت و یادگیری و میزان دستیابی متربیان به هویت، گرانیگاه و رسالت و اهداف دوره است.

۸-۱- هرچند در این الگو هر پنج عنصر اهداف (عقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق) به صورت یکپارچه مورد توجه قرار داده می‌شود، ولی نقاط کانونی هویت، گرانیگاه، رسالت و اهداف دوره به طور خاص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

۸-۲- در این الگو مراجع اصلی ارزشیابی، ارکان مدرسه، متربیان و خانواده‌ها هستند که از سوی تیم معلم-مربی در ابتدایی و راهبر تربیتی آموزشی کلاس در متوسطه، به گونه‌ای عادلانه و به دور از سطحی‌نگری، پیگیری و جمع‌بندی می‌شود.

۸-۳- دانش آموز در فرایند خودشناسی، خودیابی، خودپایی، خودپالایی، خودسازی و نهایتاً خودارزیابی مشارکت اساسی دارد و باتوانایی‌ها، موقعیت و میزان پیشرفت خودش ارزشیابی می‌شود.

۸-۴- ارزشیابی از دانش آموز، نباید به هیچ وجه موجب نگرانی، اضطراب و تحقیر وی شود. ارزشیابی باید تلفیقی از نتیجه و فرایندی مستمر، جامع و ارتقابخش باشد و در محیط‌ها و

فضاهای متنوع در حین و بعد از کنشگری وی انجام پذیرد.

۵-۸- نتیجه ارزشیابی‌ها با بیان و رویکرد انگیزشی و امیدآفرینی با خود متربیان (فردی و گروهی) در میان گذاشته و از مشارکت آنها برای پیدا کردن راه حل و برطرف کردن کاستی‌ها و نقاط ضعف احتمالی استفاده می‌شود.

۶-۸- ارزشیابی علاوه بر اینکه میزان تحقق اهداف برنامه درسی رسمی را مورد سنجش قرار می‌دهد، باید مسیر پیشرفت شغلی و تحصیلی زندگی آینده متربیان را تصحیح و تسهیل کرده، هویت ملی و مسئولیت‌پذیری جمعی در متربیان را نهادینه و تقویت کند. همچنین وجه رقابت‌زایی یا رقابت‌جویی را به حداقل برساند و ناظر به فعالیت گروهی و عملکردی نیز باشد.

۷-۸- متناسب با گرانیگاه، هویت، رسالت و اهداف، ویژگی‌ها، موقعیت و ماهیت محیط‌ها و فضاهای تربیت و یادگیری متربیان، از انواع ارزشیابی (تشخیصی، تکوینی، مجموعی، فرایندی و...) و انواع روش‌ها و ابزارها (مشاهده نشانه‌ها، پوشه کار و...) استفاده می‌شود.

۸-۸- ارزشیابی به گونه‌ای ساماندهی و اجرا می‌شود که موجب خدشه دار شدن کرامت، امید، تلاش، اعتماد به نفس، عزت نفس، نشاط و سلامت روانی متربیان نگردد.

۹-۸- هرچند چارچوب و روش اجرایی ارزشیابی جامع و ارتقابخش تدوین و ارائه خواهد شد، ولی پیش از آن مراجع اصلی ارزشیابی تلاش خواهند کرد که در حد مقدور، نکات فوق را در فرایند ارزشیابی رعایت و اعمال کنند.

مؤخره: استلزامات اجرایی

۱. هرگونه مواجهه کلیشه‌ای، اداری و دیوانی صرف با این طرح، قطعاً آن را با شکست مواجه می‌سازد و فقط در پرتو فهم عمیق، انگیزه تربیتی، معنوی و انسجام مدیریت و راهبری مدرسه مجری طرح است که با توکل بر خداوند متعال، اهداف تحولی می‌تواند محقق شود.

۲. لازم است برنامه ریزی برای جلب مشارکت دانش آموزان، کانون‌های تربیتی-فرهنگی، بسیج، خانواده‌ها، خیرین، مساجد، نهادهای دولتی و غیردولتی و مؤسسات مردم‌نهاد، بنگاه‌های اقتصادی در سطح جامعه محلی و بومی در حمایت و تصمیم‌سازی‌های مدرسه برای اجرای طرح، مورد توجه قرار گیرد.

۳. هرچند مدیران و مسئولان محترم، پشتیبانی لازم و کامل را به لحاظ مالی، فضای آموزشی و نیروی انسانی از اجرای دقیق این برنامه به عمل خواهند آورد، درعین حال مدارس داوطلب می‌توانند رأساً با الهام از رویکردها و نوآوری‌های این طرح و با ابتکار، جلب مشارکت و اهتمام خود در حد مقدور این الگو را به اجرا درآورند.

۴. سازمان مدارس الگوی صالح، برنامه‌ای جامع به منظور توزیع دوره آموزشی خدمت سربازی در طول دوره‌های اول و دوم متوسطه طراحی و اجرا می‌کنند، به گونه‌ای که متربیان پس از اخذ گواهینامه پایان متوسطه از دوره آموزشی سربازی معاف و به همان میزان از کسر خدمت برخوردار باشند.

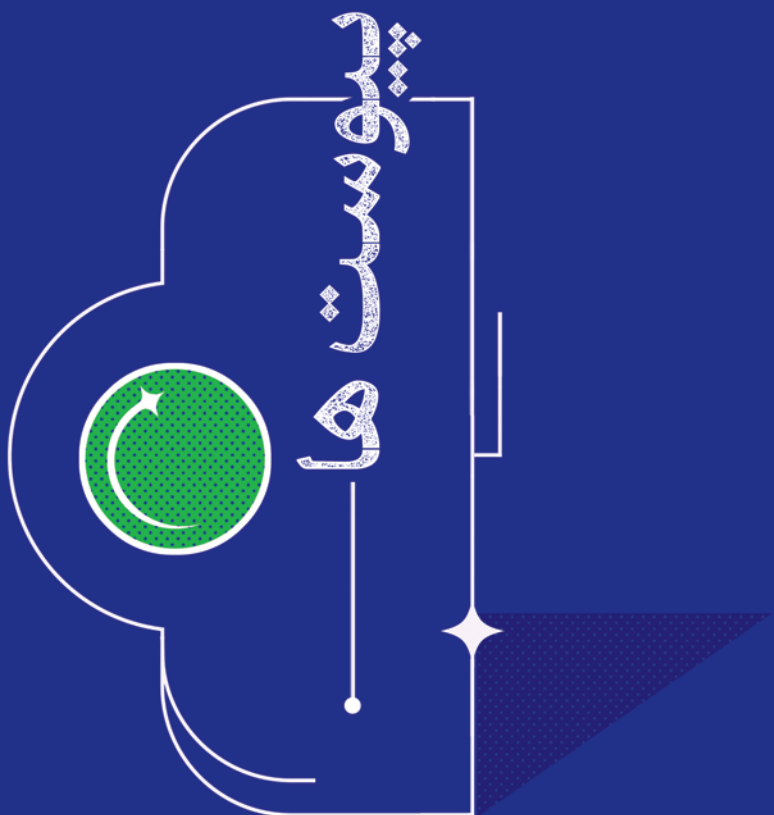
۵. رصد و پایش حسن اجرای طرح و پاسخگویی به هنگام به ابهام‌ها و پرسش‌های

مدارس پیشگام در اجرای طرح، به‌ویژه زمینه‌سازی برای آمادگی بیشتر علمی، تربیتی و انگیزشی معلمان، مربیان، راهبران تربیتی و آموزشی، کادر مدرسه و خانواده‌های متربیان و حمایت‌ها و پشتیبانی‌های لازم از سوی سازمان مدارس الگوی صالح هر استان در امتداد اجرای طرح، شرط اصلی موفقیت این طرح خواهد بود.

۶. تکمیل و به روزرسانی الگوی تربیت کوثری عنداللزوم بر اساس نتایج ارزشیابی‌ها و بازخوردها، نظرات و پیشنهادها صاحب‌نظران، به پیشنهاد سازمان مدارس الگوی صالح انجام خواهد شد.

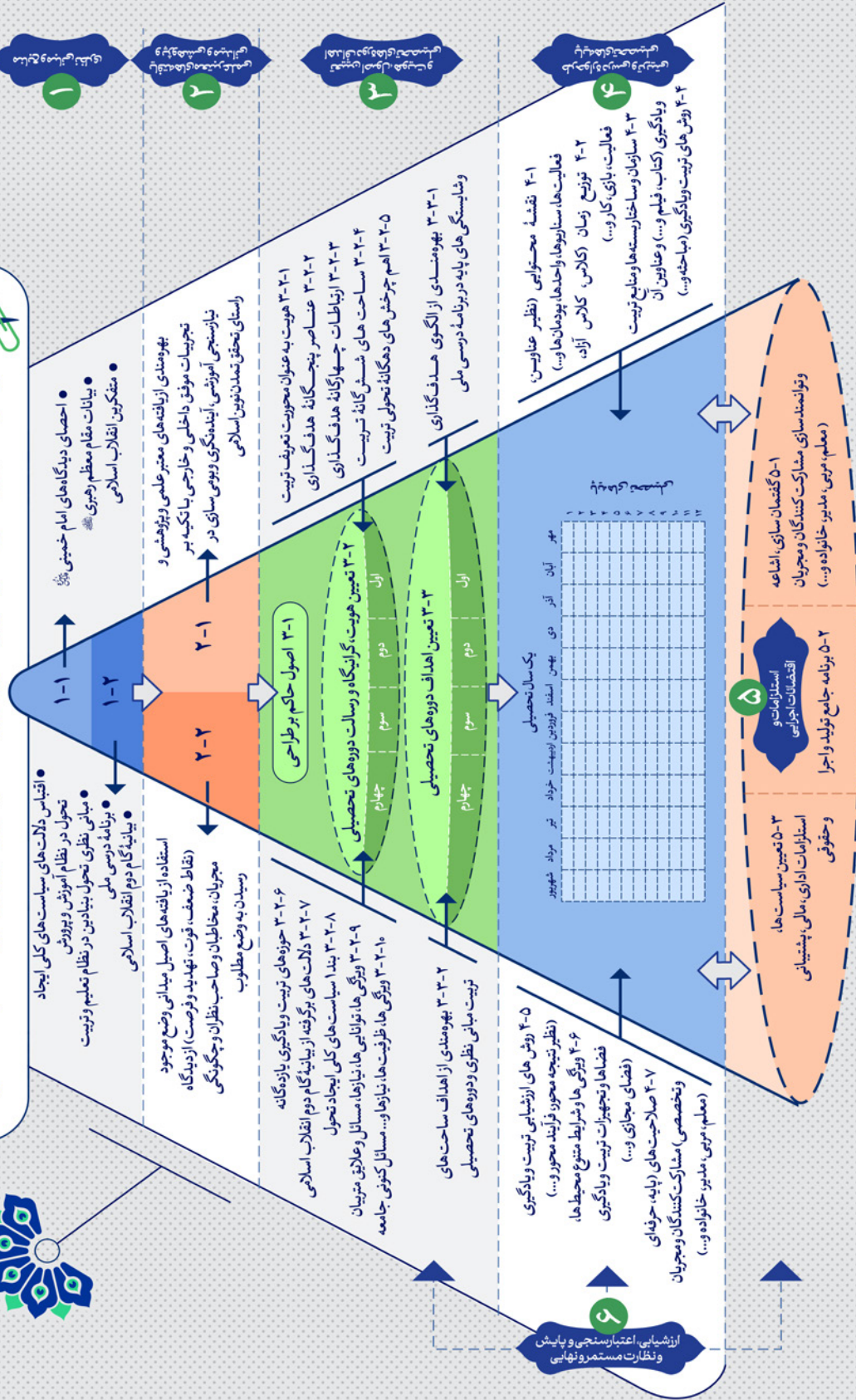

نمودار منطق و الگوی طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی^۱

۱. برای مشخص نمودن رابطه ساختاری و ارگانیکی اسناد تحول بنیادین با طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی نیاز به الگوی عملیاتی است. این منطق و الگو، طرح‌واره مفهومی ناظر به تبیین و توضیح چیستی، چرایی و چگونگی طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی است که با ویژگی‌ها و مقتضیات نظام مطلوب متناسب و سازگار است. این نقشه هندسی طوری صورت‌بندی شده است که گام‌های مشخص و قابل انجام و ارزیابی را دربرگرفته و پیشرفت در آن را می‌توان مورد داوری قرار داد.

نمودار منطق و الگوی طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی^۱

۱. برای مشخص نمودن رابطه ساختاری و الزاماتی استاندارد نمودن با تدوین طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی نیاز به الگوی عملی است. این منظور از الگو، طرحواره مفهومی، ناظر به تبیین و توضیح چسبی، جزیی و چگونگی طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی است که با ویژگی‌ها و مقتضیات نظام مطلوب متناسب و سازگار است. این نقشه هدایتی صورت‌بندی شده است که گام‌های مشخص و قابل انجام و الزاماتی را دربرگرفته و پیشرفت در آن را می‌مورد دایره قرار داد.

فصل دوم طرح اساسی: اهداف کلان، مأموریت و سیاست‌ها

اهداف کلان:

۱. کمک به تربیت دانش‌آموزان و پرورش کادر مورد نیاز گام دوم انقلاب اسلامی
۲. کمک به تحقق نظام تعلیم و تربیت تراز انقلاب اسلامی مبتنی بر مبانی و اندیشه‌های امامین انقلاب اسلامی و اسناد بالادستی

اهداف اصلی:

۱. ایجاد مدارس الگو (صالح) و الهام‌بخشی به مدارس انقلابی در تعلیم و تربیت دانش‌آموزان تراز انقلاب اسلامی
۲. طراحی و تدوین برنامه‌ی درسی و تربیتی و تولید محتوای مناسب و کارآمد برای تعلیم و تربیت دانش‌آموزان مبتنی بر تدابیر امامین انقلاب اسلامی و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
۳. جریان‌سازی مستمر و پایدار تعلیم و تربیت تراز انقلاب اسلامی با حمایت محتوایی و زیرساختی از مدارس انقلابی و ایجاد جبهه‌ی دغدغه‌مند در عرصه‌ی تعلیم و تربیت دانش‌آموزان.

مأموریت:

کمک مستمر به وزارت آموزش و پرورش در امر تعلیم و تربیت دانش آموزان بر مبنای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، گسترش مدارس الگوی «صالح» دولتی و غیردولتی، حمایت محتوایی و زیرساختی از مدارس انقلابی و تشکیل جبهه دغدغه مند انقلابی در عرصه تعلیم و تربیت، برای دستیابی به نظام تعلیم و تربیت تراز انقلاب اسلامی و تربیت نیروی انسانی مؤثر برای حفظ و استمرار دستاوردها در چهل ساله دوم انقلاب اسلامی با استفاده از تمام ظرفیت های حقوقی، حقیقی و فضای مجازی اقدام نماید.

سیاست ها:

۱. استقرار ساختار و سازوکاری چابک، کارآمد و باثبات در تمام سطوح
۲. تولید محتوای تعلیم و تربیت فاخر و مستمر
۳. ساماندهی و حمایت محتوایی و زیرساختی از مجموعه های انقلابی فعال در عرصه تعلیم و تربیت
۴. حداقل تصدی گری و اولویت رویکرد حمایت و راهبری
۵. توجه اساسی و مستمر به ایجاد، معرفی و ترویج الگوی مدارس صالح (مدرسه زندگی) بر اساس آمایش سرزمینی و جغرافیای انسانی
۶. کمک محتوایی و کیفیت بخشی به تعلیم و تربیت دانش آموزان در مدارس رده های نیروهای مسلح
۷. ایفای نقش حمایتی، تسهیل گر و الهام بخش برای فعالیت های خودجوش و فراگیر مردمی در عرصه تعلیم و تربیت
۸. تقویت و گسترش حضور و نقش مؤثر مردم (خانواده ها، خیرین، معلمان، مدیران و مجموعه های همسو) در حوزه تعلیم و تربیت
۹. گسترش عدالت آموزشی برای دانش آموزان طبقه متوسط و مستضعف جامعه.

راهبرد دوم طرح اساسی سازمان مدارس الگوی صالح

برنامهٔ درسی، تربیتی و محتوای آن باید بر مبنای مفاهیم اسلام ناب و مبانی انقلاب به ویژه فرهنگ ایثار، شهادت و دفاع مقدس، مشی انقلابی و نیازها و ضرورت‌های روز مبتنی بر اصول و ارزش‌های اساسی و بر اساس اسناد بالادستی، به ویژه سند تحول بنیادین و برنامهٔ درسی ملی، اصلاح و به روزرسانی شود.

برای این مهم **پژوهشکده و اندیشکدهٔ تعلیم و تربیت تراز انقلاب اسلامی** برای تولید محتوا و طرح‌ریزی آموزشی و تربیتی دانش‌آموزان راه‌اندازی و با بهره‌گیری از اندیشمندان صاحب نظر در حوزهٔ تعلیم و تربیت و ظرفیت‌های علمی دانشگاهی، حوزوی، پژوهشگاه‌های موجود کشور مأموریت خود را سامان خواهد بخشید.

این مرکز تلاش خواهد کرد با به کارگیری افراد توانمند، متخصص، متعهد و انقلابی طی یک بازهٔ زمانی مشخص، محتوای کتاب درسی را تدوین و پس از اجرای آزمایشی و اخذ تأییدیه‌های لازم از مراجع ذی‌ربط، آن را برای اجرا در سراسر کشور تقدیم کند.

اصول حاکم بر طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی

اصول زیر بایستگی‌هایی است که به صورت هماهنگ، متوازن، یکپارچه و درهم‌تنیده در جریان و فرایند طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی با هدف اتقان، استحکام و اعتبار محصول رعایت خواهد شد:

۱. **اصل اصالت و اعتبار:** مبتنی و بر اساس دیدگاه‌های امام خمینی ره و مقام معظم رهبری ع و متفکران انقلاب اسلامی، سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور، مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران، برنامه درسی ملی، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی خواهد بود.

۲. **اصل پژوهش و نوآوری:** بهره‌مندی از دستاوردها و یافته‌های معتبر علمی و پژوهشی، مطالعات تطبیقی و کسب تجربیات اصیل و موفق داخلی و خارجی با تکیه بر آسیب‌شناسی، نیازسنجی آموزشی و بومی‌سازی در راستای تحقق تحولات نوآورانه و اثربخش در نظام آموزشی است.

۳. **اصل آینده‌نگاری:** مجموعه تلاش‌های نظام‌مند، مشارکتی که با استفاده از تجزیه و تحلیل منابع، الگوها و عوامل تغییر یا ثبات و گردآورنده ادراکات آینده، به تجسم و ساخت آینده‌ای بالقوه و برنامه‌ریزی برای اتخاذ تصمیم‌های روزآمد و بسیج اطلاعات مشترک در راستای تحقق تمدن نوین اسلامی می‌پردازد.

۴. **اصل تعاون و مشارکت:** تعامل، تبادل نظر، مشورت و استفاده مؤثر از خرد جمعی (هم‌افزایی) و مشارکت افراد، گروه‌ها و نهادهای ذی‌نفع، ذی‌ربط و ذی‌صلاح و تجربه‌های موفق ملی و جهانی با شیوه‌های علمی، کارشناسی و اثربخش باید صورت پذیرد.

۵. **اصل جامع‌نگری و اعتدال:** در اجرای این طرح باید به موقعیت، ظرفیت‌ها، توانایی‌ها، علایق، نیازها، استعدادهای فطری الهی و تمامی ابعاد، ارتباطات و ارزش‌های کرامت انسانی مشترک و اختصاصی در سطوح جامعه (محلی، منطقه‌ای، ملی و جهانی)، عناصر، عرصه‌ها، دوره‌ها، پایه‌ها، مراحل و ارکان تعلیم و تربیت اسلامی و تفاوت‌های ناشی از محیط زندگی (شهری، روستایی، عشایری، فرهنگی و جغرافیایی)، جنسیتی و فردی (عادی، ویژه و استعدادهای درخشان) متریبان و مربیان، به‌گونه‌ای جامع، متعادل و رو به تعالی و پیشرفت توجه شود.

۶. **اصل سنخیت:** قالب‌ها، روش‌ها، فرایندها و بسترهای اجرای طرح و طراحی موقعیت‌ها و تنوع محیط‌ها و فضاها، تربیت و یادگیری و توزیع زمان رسمی، همگون و هم‌سنخ اهداف این طرح و شایستگی‌های مصرح در اسناد تحولی به‌ویژه برنامه درسی ملی باشد.

۷. **اصل وحدت و یکپارچگی:** اهداف، عناصر، محتوا و فرایند طرح باید ضمن بهره‌مند بودن از نظم، منطق، جهت‌گیری، پیوستگی، پویایی، یکپارچگی و انعطاف، از هماهنگی، سازگاری و هم‌افزایی درونی و بیرونی با خصوصیات فطرت توحیدی متریبان بهره‌مند باشد.

۸. **اصل عقلانیت و نوآوری:** مبتنی بر مبانی اسلام ناب محمدی ﷺ، دوری از تحجر، جزم‌اندیشی، تعصب‌های بیجا، شعارزدگی، شتاب‌زدگی، سطحی‌اندیشی، ظاهرگرایی، قومی‌گرایی، عوام‌زدگی، خرافه‌گرایی، افراط و تفریط مورد تأکید است و باید از یافته‌ها، راه‌ها، ابزارها و فناوری‌های نو، مؤثر، پیشرفته، پویا، متعادل، واقع‌بینانه، آرمان‌گرا، متوازن، مفید و کارآمد استفاده شود.

۹. **اصل تناسب:** طرح تربیت تحولی و عناصر وابسته به آن نظیر محتوا، روش، محیط و توزیع زمان رسمی تربیت و یادگیری (کلاس، کلاس آزاد، مهارت و کار، کار و تولید و رسانه و

فضای مجازی) باید با پرهیز از افراط و تفریط، به طور متوازن و متناسب با هویت، گرانیگاه و رسالت و تحقق اهداف دوره‌های تحصیلی اجرا گردد.

۱۰. اصل جذابیت: اجرای این طرح با توجه به دانش‌های روز، فناوری‌های نوین و رعایت اصول فنی و هنری و زیباشناسی متناسب با ویژگی‌های مخاطبان به خصوص رعایت برانگیزانندگی و نشاط‌آوری اجرا شود، به گونه‌ای که موجبات کسالت و خستگی روحی و جسمی مخاطبان را فراهم نکند، بلکه حس کنجکاوی، شوق و ذوق فراگیران به استفاده و بهره‌مندی از آن را برانگیزاند.

۱۱. اصل عینیت و کاربردی بودن: فرایندها، عناصر، عرصه‌ها، ارتباطات، مفاهیم، روش‌ها و محتوای این طرح باید برای مخاطبان، مجریان، حامیان و کاربران مختلف ضمن ایجاد زمینه برای ارتقای شایستگی‌ها، دارای وضوح، معناداری، قابل فهم و درک، مفید و برای حل مسائل جامعه راه حل داشته باشد.

۱۲. اصل کانون اثر: به نقش مؤثر مدرسه و خانواده به عنوان کانون‌های اصلی تحقق اهداف در متن زندگی پاک و پسندیده (حیات طیبه) توجه گردد.

۱۳. اصل کیفیت: به منظور دستیابی به پیشرفت و بهترین حالت ممکن در اجرای الگوی تربیت کوثری است که در نتیجه سلسله اقدامات و عملیات مشخصی برای تحقق اهداف در زمانی خاص انجام می‌شود.

۱۴. اصل ارزشیابی: اعتبارسنجی، کنترل، نظارت، پایش و ارزیابی مرحله‌ای، مستمر و نهایی از فرایند، فراورده‌ها و شایستگی‌های خروجی حاصل از اجرای هر مرحله از الگوی تربیت کوثری صورت می‌پذیرد و بر اساس نتایج آن، در صورت نیاز، بازنگری، اصلاح و کیفیت بخشی انجام خواهد شد.

مهم‌ترین چرخش‌های تحول‌آفرین از وضع موجود به وضع مطلوب

چرخش تحول‌آفرین ۱

از نهادی آموزشی به نهاد فرهنگی - اجتماعي و مولد سرمایه انسانی

نهاد آموزشی اشاره به مدرسه و دانشگاه دارد و نهادهای فرهنگی و اجتماعی به خانواده، مساجد، انجمن‌های خیریه، انجمن‌ها و مؤسسات فرهنگی در حوزه علوم و فنون و هنر، آموزشگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات تربیتی، انجمن‌های علمی صداوسیما، جمهوری اسلامی ایران، سازمان تبلیغات اسلامی، رسانه‌ها، شبکه‌های ارتباط ملی، حوزه‌های علمیه، مطبوعات، مراکز هنرهای نمایشی و مراکز فرهنگی، نظام آموزش فنی و حرفه‌ای، سازمان‌های مردم‌نهاد، هلال احمر، بسیج و انجمن‌های اسلامی اشاره دارد. منظور از چرخش تحولی این نیست که وظیفه مدارس به این نهادها واگذار شود، بلکه منظور هماهنگی و همسویی این مراکز برای تحقق اهداف مدارس، به عنوان یک وظیفه مکمل است.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- تقویت اهداف دوره‌های تحصیلی، شایستگی‌های پایه و اهداف برنامه‌های درسی و تربیتی با توجه به رسالت رسانه‌ها (مجلات، روزنامه‌ها، صداوسیما، سینما و شبکه‌های خبری مختلف) از وظایف نهادهای فرهنگی و مولد سرمایه انسانی است. این مراکز از طریق تولید

اطلاعات تکمیلی برای مدارس و اتخاذ رویکرد اصلاح‌گرایانه می‌توانند ضمن دنبال کردن اهداف خود، اهداف مدارس را نیز تقویت کنند.

چرخش تحول‌آفرین ۲

از کنترل بیرونی و ایجاد محدودیت، به خویش‌تن‌بانی (تقوا)، ارزش‌مداری عقلانی و مسئولیت‌پذیری

روان‌شناسان بر این عقیده هستند که دو نوع منبع کنترل بر رفتار وجود دارد:

۱. طرفداران کنترل بیرونی، بر این باور هستند که شانس، دست سرنوشت و تقدیر، یا نیروهای خارج از اراده فرد، بر وقایع زندگی سایه انداخته یا مسیر رخدادها را تعیین می‌کند.

۲. افراد معتقد به کنترل درونی، معتقد هستند که خود فرد مسئول رویدادهایی است که در زندگی‌اش رخ می‌دهد. افراد با کنترل درونی از سطح بیشتری از انگیزه برای دستیابی به موفقیت برخوردارند.

توجه به این نکته ضروری است که منبع کنترل یک پیوستار است. هیچ‌کس منبع کنترل ۱۰۰ درصد بیرونی یا درونی ندارد. اکثر انسان‌ها جایی در دو سر این پیوستگی و بین دو حد قرار می‌گیرند.

نظریه دیگری از کنترل وجود دارد که ترکیبی از نوع نگاه افراد معتقد به کنترل بیرونی و دیدگاه کنترل درونی است. افرادی با این نگاه جدید افراد دو‌کانونی نامیده می‌شوند. افراد دو‌کانونی با بهره‌مندی از ترکیب متوازن از دیدگاه‌های درونی و بیرونی، رفتار سازنده‌تری با رویدادهای استرس‌زا و همچنین مقابله بهتری با موقعیت‌های مختلف زندگی دارند. این افراد همزمان می‌توانند مسئولیت خود را در نتایج اعمال خود بپذیرند، درحالی‌که قادر به تکیه بر منابع بیرونی نیز هستند.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

توجه به عامل درونی برای مثال:

- دانش‌آموز به جای اینکه خود را به عنوان یک تماشاگر منفعل فرض کند، در جریان زندگی باید به اقداماتی فکر کند که می‌تواند بر نتیجه عمل تأثیر مثبت بگذارد (دوره‌های متوسطه).

- دانش‌آموز یاد بگیرد که رفتار خود را پایش کند و مورد ارزیابی قرار دهد (تمام دوره‌های تحصیلی).
- توجه به عامل بیرونی:
- آشنا کردن دانش‌آموزان با سیره زندگی، شرح حال انسان‌های باتقوا و عبرت‌گیری در خصوص رعایت نتایج تقوا در زندگی.

چرخش تحول‌آفرین ۳

از انحصارگرایی در تربیت به مشارکت و مسئولیت‌پذیری ارکان و عوامل سهیم و مؤثر

انحصارگرایی در برابر شمول‌گرایی قرار دارد. انحصارگرایی در تربیت اشاره به این دارد که مسئول تربیت دانش‌آموزان فقط نهادی به نام مدرسه است و محتوای برنامه درسی و تربیتی در صورتی رسمیت دارد که مورد تأیید مقامات دولتی قرار گیرد. منظور از شمول‌گرایی این است که نهادهای مختلف از جمله خانواده، نهادهای تربیتی، فرهنگی، انجمن‌های علمی، مراکز فنی و حرفه‌ای، رسانه‌ها (روزنامه‌ها، مجلات، کتاب‌ها، صداوسیما) و غیره در تربیت دانش‌آموزان باید وظایفی را بر عهده گیرند و برای تحقق رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان، اهداف تمام ساحتی تربیت و دوره‌های تحصیلی به مدارس کمک کنند.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- مشارکت نمایندگان تمام نهادهای ذی‌سهم را در برنامه‌ریزی درسی و تربیتی و در اجرا، به خصوص برای همه دوره‌های تحصیلی به نحو مطلوب شکل دهیم و بتوانیم مدرسه را تقویت کنیم.

چرخش تحول‌آفرین ۴

از یکسان‌نگری و تولید انبوه به پذیرش تنوع و تکثر در چارچوب نظام معیار اسلامی

یکسان‌نگری به تعلیم و تربیت از یکسان‌نگری به دانش‌آموزان ناشی می‌شود. در این نگاه مفروض این است که تفاوتی بین دانش‌آموزان به لحاظ هوش و استعداد تحصیلی، محیط اجتماعی و فرهنگی، و محیط جغرافیایی وجود ندارد. نگاه کارخانه‌ای به مدرسه، موجب

تربیت انسان‌های یکسان می‌شود. در این طرز تفکر آدم‌های متفاوت تحمل نمی‌شود. به اعتقاد برخی از صاحب‌نظران این طرز تفکر می‌تواند باعث مرگ مدرسه شود. یکسان‌نگری به افراد و تعلیم و تربیت نقد و انتقاد را تحمل نمی‌کند، اگر هم دریافت کند بخشی از آن را به صورت گزینشی مورد توجه قرار می‌دهد. تعبیر نادرست از تعلیم و تربیت و عدم درک درست از گذشته مانع از آن می‌شود که بتوانیم آینده را به نحو مطلوب شکل دهیم و بتوانیم مدرسه را تقویت کنیم.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- توجه برنامه‌ریزان درسی و تربیتی به تفاوت‌های فردی و استعدادها و قابلیت‌ها، محیط اجتماعی، فرهنگی، جغرافیایی و اقتصادی دانش‌آموزان
- توجه به تفاوت‌های فردی در نیازها و علایق دانش‌آموزان و سبک‌های یادگیری مختلف.

چرخش تحول‌آفرین ۵

از نگاه تجزیه‌ای و تفکیکی به نگاه یکپارچه‌نگر و تلفیقی به هویت انسان در تمام ابعاد و ساحت‌های تربیت

انسان موجودی مرکب از جسم و روح است. انسان از دو حقیقت بیگانه، یعنی جسم و روح ترکیب نشده، بلکه بین روح و جسم ارتباط محکمی وجود دارد و هر دو از یکدیگر تأثیر می‌پذیرند. البته حقیقت انسان همان روح است که امری غیرمادی است. بدین لحاظ، تربیت جسمانی و معنوی هر دو با هم و در کنار هم و به موازات هم باید مورد توجه قرار گیرد. از سوی دیگر، انسان موجودی چندبعدی و درعین حال یکپارچه و واحد است. تکاپو و تعالی وجودی آدمی مستلزم تحول فرد در تمامی ابعاد وجودی اوست. بنابراین، تکوین و تعالی تمام جنبه‌های هویت آدمی (ملازم با شکوفایی فطرت و رشد همه جانبه استعدادهای طبیعی) مستلزم شکل‌گیری و پیشرفت مداوم جامعه صالح و توجه به همه شئون حیات طیبه در ابعاد فردی و جمعی است که به منزله مقاصدی مکمل در جهت تحقق غایت تربیت و به شکل همه جانبه منظور شده است.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- پرورش همزمان تربیت جسمانی و معنوی
- تعالی بخشی به همه ابعاد هویت فردی، خانوادگی، یا هویت ملی در ابعاد اسلامی، ایرانی و انقلابی
- تربیت هم‌زمان همه‌جانبه و تمام‌ساحتی، متناسب با رشد سنی و عقلی فراگیر.

چرخش تحول‌آفرین ۶

از دانش‌آموز منفعل در کلاس درس به مربی فعال در محیط‌های تربیتی

یادگیری انفعالی یا سنتی نوعی از یادگیری است که در آن یادگیری از طریق گوش دادن به توضیحات معلم، عدم خودانگیختگی یادگیرندگان و پذیرش اطلاعات بدون تحلیل و نقد، مشاهده کارهای عملی، و مطالعه یک مسئله حل شده، انجام می‌شود. در حالت انفعال، یادگیری در پایین‌ترین سطح اتفاق می‌افتد. روش‌های متداول آموزشی از جمله سخنرانی که به عنوان روش غالب در نظام آموزشی به کار می‌رود، سبب گسترش سبک انفعالی شده است که مطابق با آن بحث و نقادی به معنای واقع آن در کلاس‌ها نادیده گرفته می‌شود. در ادامه برخی از شیوه‌های ایجاد محیط تربیتی فعال آمده است.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- تنوع بخشی به روش‌های تربیت و یادگیری از سوی معلمان
- روش‌های تفکر برانگیز، اکتشافی و ساخت مفهوم و تعاملی که ذهن‌متریان در آن فعال می‌شود.
- دانش‌آموزان را تشویق کنیم تا بیشترین تلاش خودشان را انجام دهند: کودکان با یادگیری حس رقابت سالم و گروهی، از همان سال‌های نخست زندگی یاد می‌گیرند که بیشترین تلاش خود را انجام دهند تا گروه آن‌ها به موفقیت دست یابد (تمام دوره‌های تحصیلی).

چرخش تحول‌آفرین ۷

از روش‌های خشک فردی و انعطاف‌ناپذیر به روش‌های خلاق فعال و گروهی

الگوهای منفعل تدریس سنتی در عرصه تعلیم و تربیت نمی‌تواند زمینه رشد تفکر خلاق و نقاد را در دانش‌آموزان فراهم کند. نظام آموزش و پرورش باید دانش‌آموزانی را تربیت کند که توانمند، نقاد، متفکر خلاق و مبتکر باشند. در نظام آموزشی سنتی، روش‌های تدریس و یادگیری بر اساس گوش دادن و بیان لفظی و حفظ مطالب درسی استوار است و تأکید بر روش‌های غیرفعال است. در نتیجه ذوق، خلاقیت و ابتکار دانش‌آموزان نادیده گرفته می‌شود و انگیزه و علاقه آنان برای آموختن از بین می‌رود و در نتیجه افت تحصیلی نمایان می‌شود. در این نظام‌های آموزشی، کمترین میزان تعامل بین دانش‌آموز و معلم و دانش‌آموز با دانش‌آموز روی می‌دهد. در حالی که اهمیت تعامل در محیط‌های آموزشی به قدری است که برخی از متخصصان معتقدند در کنار آموزش موضوعات درسی، دانش‌آموزان باید مهارت‌ها و مفاهیم لازم برای غلبه بر عواملی را که مانع تعاملات مؤثر بین آن‌ها و دانش‌آموزان با معلم می‌شود، به دست آورند.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- استفاده از روش‌های یاددهی تعاملی و تیمی
- استفاده از روش یاددهی بارش فکری و حل مسئله

چرخش تحول آفرین ۸

از رقابت‌های فردی و تنش‌زا به رفاقت‌های جمعی و تعالی بخش

رقابت به طور کلی یک مسابقه یا هم‌آوری بین دو یا چند ارگانسم، فرد، گروه اقتصادی یا گروه‌های اجتماعی و...، برای به دست آوردن قلمرو، جایگاه، منابع، محصول، حیثیت، شهرت، جوایز، جایگاه اجتماعی، رهبری و سود است. رقابت زمانی رخ می‌دهد که حداقل دو طرف در تلاش برای رسیدن به هدفی باشند که نمی‌تواند به اشتراک گذاشته شود. جایی که یکی به دست می‌آورد و دیگری می‌بازد. رقابت اغلب متضاد همکاری در نظر گرفته می‌شود، با این حال، در دنیای واقعی مخلوطی از همکاری و رقابت امری بهنجار و قابل قبول است، و مورد تشویق قرار گرفته و جزء جدانشدنی روابط اقتصادی، علمی، فرهنگی، هنری و سیاسی است. رقابت، در حقیقت بخش جدایی‌ناپذیر زندگی امروز است که در زمینه‌های ورزشی،

ارتقای شغلی و مسابقات استعدادیابی حساسیت بیشتری دارد. رقابت دو روی یک سکه است؛ محرکی است برای تلاش بیشتر و انگیزه‌ای برای سبقت گرفتن از دیگران. در رقابت درسی همیشه یک نیروی تقویت‌کننده و جذاب برای یادگیری وجود دارد، اما در کجا رقابت ناپسند است. زمانی که رقابت ناسالم باشد و به قیمت از بین رفتن استعداد یکی و زمین خوردن دیگری باشد و فرد احساس کند که تحقیر شده است. این موضوع در نظام آموزشی و امتحانات ما زیاد اتفاق می‌افتد. به یاد داشته باشیم که در رقابت سالم همواره اصول انسانی، اخلاقی و قوانین رعایت می‌شود و معمولاً در رقابت ناسالم روابط به بروز مشکلات و تنش‌ها منجر می‌شود.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- به دانش‌آموزان کار تیمی را یاد بدهیم: آن‌ها با رقابت سالم و به صورت گروهی، یاد می‌گیرند که چگونه کارها را بین خود تقسیم کنند تا به جای موفقیت فرد، گروه به موفقیت برسد. برای مثال، ورزش‌ها و رقابت‌های گروهی، باعث شادی آن‌ها می‌شود و به عنوان جزئی از کل بودن از ورزش لذت می‌برند.
- دانش‌آموزان را تشویق کنیم تا بیشترین تلاش خودشان را انجام دهند: کودکان با یادگیری حس رقابت سالم و گروهی، از همان سال‌های نخست زندگی یاد می‌گیرند که بیشترین تلاش خود را انجام دهند تا گروه آن‌ها به موفقیت دست یابد.

چرخش تحول‌آفرین ۹

از انباشت اطلاعات و حافظه محوری به کسب شایستگی‌ها در تمام ساحت‌های تربیت

حفظ کردن و به خاطر سپردن و یادآوری مجدد آموخته‌ها، یکی از مهارت‌های یادگیری است تا حدی که متخصصان آن را معیاری برای سنجش میزان معلومات و بهره‌هوشی دانش‌آموز می‌دانند؛ به طوری که به هر میزان حجم آموخته‌ها یا بهتر بگوییم محفوظات بالاتر و سرعت یادآوری آن‌ها بیشتر باشد، دانش‌آموز از معلومات بیشتر و بهره‌هوشی بالاتری برخوردار است. اما باید پذیریم که بسیاری از این معلومات دانش‌آموزان فقط محفوظات طوطی‌واری است که پس از مصرف به سرعت از ذهن می‌گریزد و برای یادآوری مجدد آن‌ها نیاز به مطالعه مجدد

آن‌ها است؛ چراکه بی‌تردید اصول صحیحی برای آموزش آن‌ها و، در نتیجه، به ذهن سپردن آن‌ها وجود نداشته است.

نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- ایجاد شرایط مطلوب یادگیری برای درک و فهم عمیق مفاهیم، مهارت‌ها و ارزش‌های مطرح شده در برنامه‌های درسی و تربیتی
- توجه به یادگیری معنادار و سطوح مختلف تفکر؛ مانند کاربرد، تجزیه و تحلیل، ترکیب و ساخت ایده‌های تازه.

چرخش تحول‌آفرین ۱۰

از سازگاری با شرایط محیطی به هویت‌یابی و مقاومت در برابر شرایط نامساعد و تغییر آن‌ها

با پیشرفت فناوری و تحولات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در دنیا، زندگی و باورهای فرد، امروزه بیش از گذشته در حال تغییر است. این تغییرات گاه مثبت و گاه با چالش‌هایی همراه است. بروز تغییرات و شرایط محیطی ناخوشایند (اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و سیاسی) در خانواده یا جامعه می‌تواند منجر به اختلال در هویت فرد گردد، و مشکلاتی را برای فرد، خانواده و جامعه فراهم کند.

هویت‌یابی یکی از مهم‌ترین نیازهای بشری محسوب می‌شود که تحت تأثیر عوامل متعدد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. این هویت که به تغییر ارزش‌ها، باورها و اعتقادات آدمی اشاره می‌کند، معمولاً در دوران نوجوانی به ثبات می‌رسد.

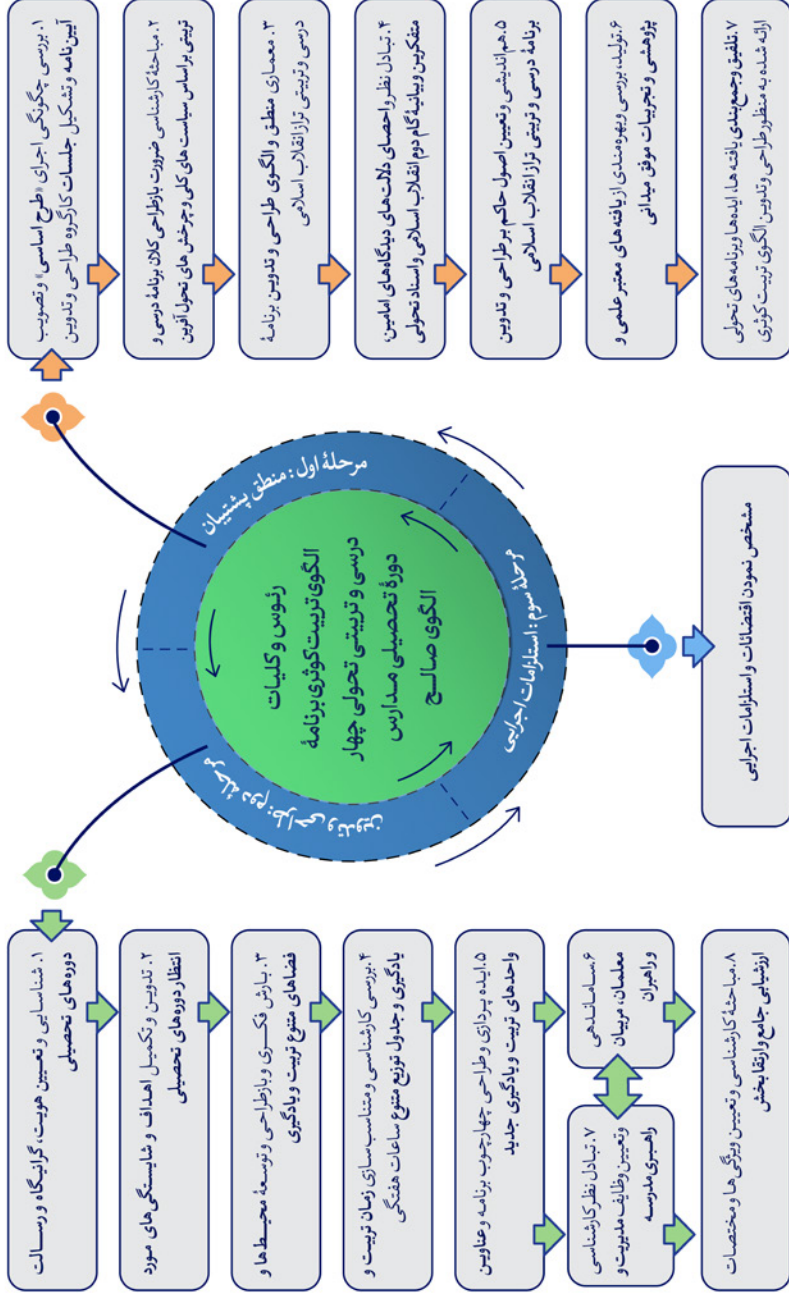
نمونه‌ای از دلالت‌های تربیتی آن

- طراحی و تدوین برنامه‌های درسی و تربیتی هویت‌ساز شامل محتواهای تاریخی، اجتماعی، فرهنگی، ادبی و آداب و مهارت‌های زندگی و تلفیق آن‌ها
- ترویج سبک زندگی ایرانی اسلامی از طریق برنامه‌های درسی و تربیتی

نمودار گام‌های منطق و مسیر طراحی و تدوین الگوی تربیت کوثری

نمودار گام‌های منطق و مسیر طراحی و تدوین الگوی تربیت کوثری

الگوی هدف‌گذاری و تعیین شایستگی‌های مورد انتظار دوره‌های تحصیلی

ساحت‌های تربیت				
عرصه‌ها عناصر	رابطه با خویشتن (با محوریت رابطه با خدا)	رابطه با خداوند متعال	رابطه با خلق خدا (سایر انسان‌ها) (با محوریت رابطه با خدا)	رابطه با خلقت (طبیعت و...) (با محوریت رابطه با خدا)
تعقل				
ایمان				
علم				
عمل				
اخلاق				

عرصه‌های چهارگانه ارتباطی

انسان به عنوان یکی از مخلوقات خدای متعال، در اصل هستی خود، دارای وجود مستقل نیست، بلکه وجودش - همچون همه مخلوقات - وجودی است مرتبط با مشیت و اراده الهی، یعنی بدون بهره‌مندی از فیض دائمی خداوند که هستی انسان را تأمین می‌کند، نمی‌تواند موجود باشد. به تعبیر استاد مطهری، معلول عین ارتباط به علت است، بنابراین انسان، در هستی خود قائم به رابطه با خدا است. به همین ترتیب در هویت یابی و ویژگی‌های اکتسابی هم نوع رابطه او با خدا جهت‌دهنده و شکل‌دهنده به جایگاه اوست. از منظر تربیتی اسلام، دستیابی انسان به معرفت خدای متعال و ایمان او به خدا و نیز عمل در راه خدا است که موجب رشد انسان می‌گردد (ذوعلم، ۱۳۹۵).

براین اساس، رابطه باخدا (صفات خدا، آیات تکوینی و تشریعی، انبیا و اولیای الهی) محور رابطه با خود (ابعاد روحانی و جسمانی)، رابطه با خلق (خانواده، دوستان، همسایگان، محله، شهر، استان، کشور و جهان) و رابطه با خلقت اعم از طبیعت (زمین، آب، فضا، محیط زیست و ...) و ماورای طبیعت (حیات ابدی، جهان آخرت، ملائکه و ...) است. علاوه بر اینکه رابطه باخدا خود یکی از رابطه‌های چهارگانه هم است. فهم عمیق و درک روشن این رابطه‌ها مقدمه لازم برای دستیابی به اهداف درسی و تربیتی در مدارس است.

عناصر پنج گانه اهداف تربیتی

• **تعقل:** عقل، حجت درونی و از بسترهای جریان حجت بیرونی (وحی) است که به‌کارگیری آن موجب شکوفایی حیات طیبه در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی می‌شود. عقل در نتیجه تفکر صحیح رشد می‌کند (نقشه مهندسی فرهنگی کشور، ۱۳۹۳). تعقل به معنای قدرت تجزیه و تحلیل و ربط دادن قضایا و سنجش و ارزیابی یافته‌ها بر اساس نظام معیار (اسلام) است که از طرق معتبر به دست آمده است. حکمت به عنوان علم متقن، محکم و استوار دستاورد قوه تعقل است. حکمت و بصیرت زمانی به وقوع می‌پیوندد که فرد در فرایند صحیح تفکر با هدایت و رهبری عقل سلیم و نقل صحیح قرار می‌گیرد (برنامه درسی ملی، ۱۳۹۱). از مصادیق تعقل می‌توان به تأمل، استدلال، استنباط، تجزیه و تحلیل، توجه، تدبیر، نقد، کشف، درک، تخیل، حکمت، خلاقیت، پژوهش و پرسشگری، حل مسئله اشاره کرد.

• **ایمان:** اشاره به باور مبتنی بر معرفت و محبت نسبت به «خدا، غیب، صفات و عدل الهی، فرشتگان، انبیاء علیهم السلام، کتاب‌های آسمانی، امامان علیهم السلام و معاد» است که در قلب، زبان و عمل تجلی می‌یابد (همان منبع). از مصادیق ایمان به باور، پذیرش، تعبد، ارزش قائل بودن و التزام قلبی می‌توان اشاره کرد.

• **علم:** معرفت، بصیرت و آگاهی نسبت به حقایق و واقعیات عالم هستی است که از طریق وحی، عقل و تجربه به دست می‌آید (همان منبع). به عبارتی دیگر کشف جهان به عنوان فعل خداوند و از مصادیق علم می‌توان به کسب معرفت، شناخت، بصیرت، آگاهی، دانش اشاره کرد.

• **عمل:** فعالیت‌های فردی و اجتماعی، مادی و معنوی، در عرصه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است که با انگیزه الهی تحقق و با مجاهدت مؤمنانه ارتقا می‌یابد (همان منبع). در واقع، هر تلاش مفیدی که در جهت پیشرفت و رشد، تعالی و تکامل الهی فرد و جامعه صورت می‌گیرد و از مصادیق عمل می‌توان به کار، تلاش، اطاعت، عبادت، مجاهدت، تولید، کارآفرینی و مهارت اشاره کرد.

• **اخلاق:** ملکات پسندیده‌ای که از طریق تزکیه و خودسازی و با انگیزه الهی در رفتار انسان تجلی می‌یابد و تعالی بخش اندیشه و عمل اسلامی در جامعه دینی است (نقشه مهندسی فرهنگی کشور، ۱۳۹۳). به عبارت دیگر، رفتاری که وجدان همه انسان‌ها بر آن ارزش قائل است و عقل و دین آن را تأیید می‌کند و از مصادیق آن می‌توان به تزکیه، عاطفه، خودسازی، ملکات فاضله نفسانی، تهذیب و رفتار پسندیده اشاره کرد.

ساحت‌های شش‌گانه تربیتی

• ساحت تربیت اعتقادی، عبادی، اخلاقی

این ساحت ناظر به رشد و تقویت مرتبه قابل قبولی از جنبه دینی و اخلاقی حیات طیبه در وجود متریان و شامل همه تدابیر و اقداماتی است که برای پرورش ایمان و التزام آگاهانه و اختیاری متریان، نسبت به مجموعه‌ای از باورها، ارزش‌ها، اعمال و صفات عبادی و تعالی هویت دینی و اخلاقی ایشان صورت می‌گیرد (مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش ص ۲۹۹، ۱۳۹۰).

• ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی

این ساحت ناظر به کسب شایستگی‌هایی است که متربیان را قادر می‌سازد شهروندانی فعال و آگاه باشند و در فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی مشارکت کنند (همان ص ۳۰۲، آذرماه ۱۳۹۰).

• ساحت تربیت زیستی و بدنی

این ساحت ناظر به حفظ و ارتقای سلامت و رعایت بهداشت جسمی و روانی متربیان در قبال خود و دیگران، تقویت قوای جسمی و روانی، مبارزه با عوامل ضعف و بیماری، حفاظت از محیط زیست و احترام به طبیعت است (همان ص ۳۰۳).

• ساحت تربیت زیباشناختی و هنری

این ساحت ناظر به رشد قوه خيال و پرورش عواطف، احساسات و ذوق زیبایی‌شناختی متربیان (توان درک موضوعات و افعال دارای زیبایی مادی یا معنوی، توان خلق آثار هنری و قدردانی از آثار و ارزش‌های هنری) است (همان ص ۳۰۷).

• ساحت تربیت اقتصادی و حرفه‌ای

این ساحت ناظر به یکی از ابعاد مهم زندگی آدمی، یعنی بعد اقتصادی و معیشتی انسان‌هاست (همان ص ۳۰۹).

• ساحت تربیت علمی و فناوری

این ساحت ناظر به کسب شایستگی‌هایی (صفات و توانمندی‌ها و مهارت‌ها) است که متربیان را در شناخت و بهره‌گیری و توسعه نتایج تجارب متراکم بشری در عرصه علم و فناوری یاری می‌کند، تا بر اساس آن متربیان قادر شوند با عنایت به تغییرات و تحولات آینده نسبت به جهان هستی (نگاه آیه‌ای به هستی) و استفاده و تصرف مسئولانه در طبیعت (نگاه ابزاری)، بینشی ارزش‌مدار کسب کنند (همان ص ۳۱۱).

جدول ارتباط بین اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیگاه و رسالت

با اهداف و شایستگی های **دوره اول ابتدایی**

علامت * یعنی بیشترین ارتباط را دارد و علامت ✓ یعنی ارتباط دارد

اهداف و شایستگی های دوره اول ابتدایی

اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیگاه و رسالت دوره							
	۱ خود	۲ ایمان	۳ مهارت های پایه	۴ آداب اخلاقی	۵ هویت محلی	۶ کوشگری	۷ انس با خانواده
۱. خداوند متعال را به عنوان خالق و مدبر خود و دیگر موجودات پذیرفته است و به قرآن کریم، پیامبر اسلام ﷺ و ائمه اطهار (علیهم السلام) انس دارد و برای عمل صالح تلاش می کند.	✓	*	*	✓	✓	✓	✓
۲. «خود»، کارکرد اندام ها، توانایی ها، عواطف، علائق، قوت و ضعف های خویش را می شناسد و توان بیان خواسته های منطقی خود و دفاع از آن و عادت به قدردانی و شکرگزاری به خاطر سلامتی و نعمت های خداوند مهربان را دارد.	*	*	✓	✓	✓	✓	✓
۳. تشخیص خوب از بد، پایبندی نسبی و عادت به رعایت اخلاق اسلامی، آداب فردی و اجتماعی (تلاش و مسئولیت پذیری، نیکوکاری، مصرف عقلایی، معاش حلال، پس انداز و انفاق در زندگی) و ارتباط صحیح با دیگران (خوش اخلاقی، صبر، گفت و گو و مشورت)، دوست داشتن مدرسه، احترام به معلم، مدیر و کارکنان مدرسه را داراست.	✓	✓	*	*	✓	✓	✓

۱- خود	۲- ایمان	۳- مهارت های پایه	۴- آداب اخلاقی	۵- هویت محلی	۶- کاوشگری	۷- انس با خانواده
✓	*	✓	✓	*	✓	*
✓	✓	✓	*	*	✓	✓
*	✓	*	✓	✓	*	✓
✓	✓	✓	*	✓	✓	*
✓	*	✓	*	✓	✓	✓

۴. با امام خمینی رهبر و رهبر معظم انقلاب اسلامی علیه السلام، شعارها و دستاوردهای انقلاب اسلامی، شهدا و مفاخر محلی و ملی آشناست و به جایگاه فکری و رهبری ولی فقیه برای اقتدار و پیشرفت جامعه باور اجمالی دارد.

۵. با استکبار و مصادیق آن (به ویژه امریکا و رژیم غاصب صهیونیستی) آشناست و آنها را دشمن می داند و با روحیه دفاع از مظلوم در این مسیر حرکت می کند.

۶. به کاوشگری در عرصه های اجتماعی و طبیعی علاقه مند است و برای انجام آزمایش ها و گزارش دهی ساده در زمینه کاربرد آنها در زندگی توانمند است و با عادت به کتابخوانی، با فضای مجازی و بازی های رایانه ای مواجهه صحیح دارد.

۷. با خانواده و خویشاوندان انس و الفت دارد و اهمیت اطاعت از پدر و مادر و احترام و کمک به آن ها را درک و به آن عمل می کند.

۸. دختران پایه سوم درک درستی از شرایط بلوغ دارند و آداب و تکالیف مرتبط با آن را رعایت می کنند.

جدول ارتباط بین اولویت‌ها و جهت‌گیری‌های هویت، گرانیگاه و رسالت

با اهداف و شایستگی‌های **دوره دوم ابتدایی**

علامت * یعنی بیشترین ارتباط را دارد و علامت ✓ یعنی ارتباط دارد

اهداف و شایستگی‌های دوره دوم ابتدایی

اولویت‌ها و جهت‌گیری‌های هویت، گرانیگاه و رسالت دوره						
۱- خودآگاهی	۲- بینش و التزام	۳- مهارت	۴- ادب	۵- هویت استانی	۶- خردورزی و تفکر اکتشافی	۷- مشارکت در خانواده
۱. به معارف اساسی اسلام ناب محمدی ﷺ شناخت و ایمان دارد، به مطالعه زندگی و داستان‌هایی درباره معصومین علیهم‌السلام، خواندن سوره‌های کوچک قرآن و نمازهای روزانه، انجام تکالیف و احکام شرعی متناسب با سن و جنسیت خود آشنا شده و به آن عمل می‌کند.	✓	*	✓	*	✓	✓
۲. امام خمینی رحمه‌الله را به عنوان معمار کبیر انقلاب و نظام جمهوری اسلامی و حضرت آیت الله خامنه ای رحمه‌الله را به عنوان ولی فقیه و رهبر کشور و نیز علمای دینی برجسته شهر خود را می‌شناسد و نسبت به آنان ابراز محبت می‌کند.	✓	*	✓	*	✓	✓
۳. با توجه و مطالعه درباره ویژگی‌ها و توانایی‌های خود در ابعاد مختلف و تأمل در شگفتی‌های خلقت انسان، در مراقبت از سلامت خویش و حفظ بهداشت فردی و ارتقای توانمندی جسمی با انجام بازی‌های ورزشی و محلی تلاش می‌کند.	✓	*	✓	✓	*	✓

۱- خودآگاهی	۲- پیشش و التزام	۳- مهارت	۴- آداب	۵- هویت استانی	۶- خردورزی و تفکر	۷- مشارکت در خانواده
✓	✓	✓	✱	✱	✓	✓
✓	✱	✓	✱	✱	✱	✓
✱	✓	✓	✓	✱	✓	✓
✓	✓	✱	✱	✱	✓	✱
✓	✓	✱	✱	✱	✓	✱
✓	✓	✱	✱	✱	✓	✱
✓	✓	✱	✱	✱	✓	✱

جدول ارتباط بین اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیگاه و رسالت

با اهداف و شایستگی های **دوره اول متوسطه**

علامت * یعنی بیشترین ارتباط را دارد و علامت ✓ یعنی ارتباط دارد

اهداف و شایستگی های دوره اول متوسطه

اولویت ها و جهت گیری های هویت، گرانیگاه و رسالت دوره							
	۱ خویش بنایی	۲ الهام	۳ کار و فعالیت	۴ شجاعت و غیرت	۵ جامعه پذیری و همبستگی ملی و خلاقیت	۶ تقوا، بصیرت و خیرات	۷ انفاده
۱. از تکالیف و مسئولیت های خود در برابر خویشان، خداوند متعال و جامعه (مردم، نظام اسلامی، امام امت و خدمتگزاران جامعه، شهدا و رزمندگان اسلام) مبتنی بر معارف اسلامی، احکام عبادی و اجتماعی، سیره پیامبر اسلام ﷺ و سایر معصومین  آگاه می شود و با توجه به اهمیت آن در زندگی سعادت مندانه، خود را در انجام آنها متعهد می داند.	*	*	✓	✓	✓	✓	*
۲. در آشکار و پنهان فضایل و ارزش های الهی را در ارتباط با خود و جامعه (خانواده، خویشاوندان، دوستان و همسایگان، هموعان و مردم) به ویژه حفظ حریم در ارتباط با نامحرمان، با رویکرد خودمراقبتی رعایت می کند و همواره خداوند را ناظر بر رفتار خویش می داند.	*	✓	✓	*	✓	✓	*
۳. با مطالعه در تاریخ پرافتخار ایران و انقلاب اسلامی، با رویکرد عبرت آموزی برای اعتلای هویت فردی و اجتماعی تلاش می کند.	✓	*	✓	✓	*	✓	✓
۴. با شناخت و انجام وظایف خود در برابر والدین و اعضای خانواده (مانند احترام، قدردانی و کمک به خانواده، مشورت با والدین و...) حقوق آنها را رعایت می کند.	✓	✓	✓	✓	*	✓	*

۱- خویش بانی	۲- التزام	۳- کار و فعالیت	۴- شجاعت و غیرت	۵- هویت ملی و جامعه‌پردازی	۶- تقوی خلاق و بصیرت	۷- خانواده
✓	✓	✱	✓	✱	✓	✓
✱	✓	✓	✓	✱	✓	✓
✱	✓	✱	✓	✓	✓	✓
اهداف مورد تأکید برای دختران:						
الف) فعالیت‌های مفید متناسب با نقش جنسیتی خود، نظیر کارهای هنری، صنایع دستی و مشاغل مناسب زنان، مهارت‌های خانه‌داری و تربیت فرزند، ورزش‌های مناسب دختران را انتخاب و خود را برای ایفای نقش مادری آماده می‌سازد.	✓	✱	✓	✓	✓	✓
ب) جایگاه و منزلت زن در اسلام و فروگاهی جایگاه و منزلت زن در غرب آگاه می‌شود، حیا و عفت را به عنوان فضائل ایمانی درک می‌کند و حجاب شرعی را به عنوان حق خود رعایت می‌کند.	✓	✓	✱	✓	✱	✓
اهداف مورد تأکید برای پسران:						
الف) اهمیت کار نافع و کسب مهارت را در تأمین نیازهای معیشتی خود، خانواده و حل مشکلات مردم، درک کند و ضمن شناخت مصادیق مشاغل حلال و حرام و آثار و پیامدهای آنها، با کار و تلاش خود نقش خویش را در پیشرفت جامعه ایفا می‌کند.	✓	✓	✱	✓	✱	✓
ب) به منظور دفاع از کشور، نظام، وحدت و هویت ملی، به آمادگی دفاعی و جسمانی نظیر ورزش‌های رزمی اهتمام می‌ورزد، روحیه شجاعت، فتوت و غیرت را در خود می‌پروراند و با استقامت و تاب‌آوری این صفات را در زندگی فردی و اجتماعی تقویت می‌کند.	✓	✓	✓	✱	✓	✱

جدول ارتباط بین اولویت‌ها و جهت‌گیری‌های هویت، گرانیگاه و رسالت

با اهداف و شایستگی‌های **دوره دوم متوسطه نظری**

علامت * یعنی بیشترین ارتباط را دارد و علامت ✓ یعنی ارتباط دارد

اهداف و شایستگی‌های دوره دوم متوسطه

اولویت‌ها و جهت‌گیری‌های هویت، گرانیگاه و رسالت دوره							
	۱ خودسازی	۲ نگرش	۳ کار	۴ استحکام	۵ هویت تمدنی و تمدن‌سازی	۶ سواد چندگانه	۷ خانواده و سبک زندگی
۱. به معرفت و نگرش توحیدی و ولایی اسلام ناب محمدی ﷺ بر مبنای تلقی متفکران انقلاب اسلامی (امام خمینی ﷺ، علامه طباطبایی ﷺ، شهید مطهری ﷺ، شهید بهشتی ﷺ و آیت‌الله العظمی خامنه‌ای ﷺ) در مسیر حاکمیت ولی الهی و پاسخ به نیازها و خلاءهای روز و تکوین و تعالی هویت ملی (اسلامی، ایرانی و انقلابی) دست می‌یابد.	✓	*	✓	✓	✓	✓	✓
۲. استحکام فکری و ایمانی و التزام عملی به ارزش‌ها و مَلَکات فاضله اخلاقی مبتنی بر عقلانیت و منابع وحیانی در موقعیت‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی را از طریق خودسازی در خویشتن تحقق می‌بخشد.	*	✓	✓	*	✓	✓	✓
۳. تفکر اکتشافی، نقد و خلاق را در خود ارتقا می‌بخشد و حداقل در یک زمینه هنری توانمند شده، به باور آگاهانه و ذوق هنری به زیبایی‌های جهان آفرینش به عنوان مظاهر فعل و جمال خداوند در مسیر اعتلای فرهنگ و هنر ملی دست می‌یابد.	✓	*	*	✓	✓	✓	✓

۱- خودسازی	۲- نگرش	۳- کار	۴- استحکام	۵- هویت تمدنی و تمدن سازی	۶- سواد چندگانه	۷- خانواده و سبک زندگی
✓	✓	✱	✓	✓	✓	✱
✓	✓	✱	✓	✱	✓	
✓	✓	✱	✓	✓	✱	
✓	✓	✓	✓	✓	✱	
✓	✓	✓	✓	✓	✱	
✱	✓	✓	✱	✓	✓	
✓	✓	✓	✱	✱	✓	
✓	✓	✓	✓	✓	✓	

۴. دارای روحیه انقلابی، امید به آینده و ملتزم به سبک زندگی اسلامی ایرانی است و حداقل در یک رشته ورزشی ورزشیده و توانمند است.

۵. اهل کار و تولید است و دارای حداقل یک مهارت مفید برای تأمین معاش حلال و تلاش در مسیر تأمین رفاه خود و خانواده خویش است.

۶. دارای سواد و بصیرت رسانه ای است و از توان استفاده بهینه از فناوری اطلاعات و ارتباطات ملی و جهانی و به کارگیری یکی از زبان های خارجی برخوردار است.

۷. به زندگی در کشوری مستقل، آزاد، مقتدر و متدین افتخار می کند و به پژوهش و نوآوری در علوم انسانی، علوم پایه و علوم ترکیبی نوین می اندیشد.

۸. روحیه دشمن شناسی، استکبارستیزی، مقاومت، ایثار، امر به معروف و نهی از منکر را در خود تقویت می کند و امامین انقلاب اسلامی، شهدا، رزمندگان اسلام و قهرمان های ملی را الگوی خود قرار می دهد.

۹. به نقش خود برای عینیت بخشیدن به شعارهای جهانی و فطری انقلاب اسلامی، در راستای تقویت جامعه پردازی انقلابی و تمدن سازی نوین اسلامی آگاه می شود و آن را در تشکلهای فرهنگی، اجتماعی، علمی، اقتصادی و سیاسی تحقق می بخشد.

۱۰. برای ازدواج و تشکیل خانواده ای سالم، صمیمی، باثبات و پرآلود آماده می شود.

ساحت‌های تربیت	دوره اول ابتدایی		
اعتقادی، عبادی و اخلاقی	با قرائت صحیح نماز و آیات آسان قرآن، آموخته‌های قرآنی خود را در زندگی به کار گیرد.	با شناخت روش زندگی و آموزه‌های اخلاقی پیشوایان دینی (آداب و رفتار فردی و اجتماعی راستگویی، نظم، پشتکار) تأثیر آن را در رفتار خود نشان دهد.	با صفات مهربانی، بخشندگی، دانایی و توانایی خداوند آشنا شود و احساس اطمینان و آرامش حاصل از آن را ابراز نماید.
زیبایی‌شناسی و هنری	با تغییر سازنده در محیط و اشیای اطراف، قدرت تخیل، تجسم و خلاقیت خود را پرورش دهد.	با مشاهده اشیای اطراف، پدیده‌های طبیعی - فرهنگی و هنری ساده، دریافت حسی خود و لذت حاصل از آن را به زبان هنر ابراز کند.	
زیستی و بدنی	با کسب آگاهی نسبت به محیط زیست، تأثیر عملکرد خود بر محیط زندگی را بررسی کند و نتایج آن را به کار گیرد.	با شناسایی ویژگی‌ها، نیازها و توانمندی‌های جسمی - حرکتی خود، رفتارهای متناسب با آن را برای حفظ شادابی سطح سلامت و توانایی‌های بدنی خویش به عنوان امانت الهی انجام دهد.	

اقتصادی و حرفه‌ای	با درک مفاهیم پایهٔ اقتصاد (فایده، هزینه، مصرف)، روش‌های مصرف بهینه را در زندگی شخصی و خانوادگی به کار گیرد.	با کسب مهارت‌های ساده کارآفرینی، قدرت تخیل و خلاقیت خود را برای تولید یک محصول یا خدمت به کار گیرد.
علمی و فناوریانه	با بهره‌گیری از مهارت‌های پایهٔ یادگیری، پدیده‌های طبیعی و روابط ریاضی را مطالعه کند و یافته‌های خود را با دیگران به اشتراک گذارد.	با کسب مهارت‌های پایهٔ فناوری، پرسشگری و خلاقیت، فرایند تولید یک محصول را تجربه کند.
اجتماعی و سیاسی	با ایفای نقش خود به عنوان عضوی از گروه (خانواده، دوستان، مدرسه) احساس تعلق خود را به گروه با رفتار همدلانه، محترمانه و مشارکت‌جویانه نشان دهد.	با رعایت نظم و قانون در روابط خانوادگی و اجتماعی (محیط زندگی و مدرسه) وظایف خود را در قبال دیگران انجام دهد.
هدف	با کسب مهارت‌های نوشتاری، شفاهی، ادراکی و تولیدی زبان، از این مهارت‌ها برای حل مسائل یا رفع نیازهای خود در سطح جامعه و تحلیل موقعیت‌های پیچیده بهره گیرد.	

ساحت‌های تربیت

دوره دوم ابتدایی

اعتقادی، عبادی و اخلاقی	با درک مفهوم اولیه هر یک از اصول دین پذیرش و احساس تعلق خاطر خود به آن را نشان دهد.	با مطالعه روش زندگی و آموزه‌های پیشوایان دینی (عزت نفس، تکریم والدین، احترام به طبیعت و دیگران، وفای به عهد) و شناخت احکام مورد نیاز، الگوهای را برای عمل صالح شناسایی کند و در زندگی به کار گیرد.	با قرائت صحیح و روان، درک مفاهیم عینی و انس با قرآن کریم آموزه‌های آن را در زندگی به کار گیرد.
زیبایی‌شناسی و هنری	با شناسایی و درک اهمیت عناصر زیبایی‌سازی در پیرامون خود، فضای زندگی خود را بهبود بخشد.	با خلق یک اثر هنری با استفاده از معیارهای زیبایی‌شناسی، قدرت تخیل، تجسم و ایده‌پردازی خود را تقویت کند.	با شناخت اصول اولیه زیبایی‌شناسی یک پدیده طبیعی یا اثر هنری را بررسی و چگونگی تأثیر آن را بر خود توصیف کند.
زیستی و بدنی	با شناسایی ویژگی‌ها، نیازها و توانمندی‌های جسمی - حرکتی و روانی خود، الگوی رفتاری متناسب با موقعیت‌های مختلف را انتخاب کند و سطح سلامت و شادابی خود را ارتقاء دهد.	با مشارکت در طرح‌ها و برنامه‌های بهداشت، سلامت، تفریحات سالم، تربیت بدنی و فعالیت‌های ورزشی، تأثیرگذاری آن را بر سلامت خود و دیگران مورد بررسی قرار دهد.	با شناسایی محیط زندگی خود، تأثیر الگوی رفتاری خویش بر محیط زیست به مثابه آیات الهی را تبیین کند و عملکرد خود را بهبود بخشد.
اقتصادی و حرفه‌ای	با شناسایی مفاهیم عمومی اقتصاد (تولید، توزیع، مصرف) و درک نقش مسئولیت‌پذیری و انضباط مالی در فعالیت‌های اقتصادی، روش‌هایی را برای حل مسائل ساده اقتصادی شناسایی کند و به کار گیرد.	با کسب مهارت‌های اصلی کارآفرینی، قدرت تخیل و خلاقیت خود را برای تولید یک محصول یا خدمت اجرا و نتایج آن را تحلیل کند.	با درک مفاهیم اخلاق اقتصادی (کار و تلاش، رعایت حق الناس، نیکوکاری، امانتداری، پرهیز از اسراف و تبذیر)، رفتار خود در زندگی شخصی و ارتباط با دیگران را بر مبنای آن سامان دهد و عمل کند.

علمی و فناوریانه	با استفاده از مهارت‌های کار عملی و تفکر، پدیده‌های طبیعی (آیات الهی) و الگوها و روابط ریاضی را مطالعه کند و نتایج آن را برای حل مسائل روزمره زندگی به کار گیرد.	با استفاده از مهارت‌های کار با دیگران، ایده‌ها و یافته‌های حاصل از فعالیت‌های علمی - پژوهشی (فردی و گروهی) را با دیگران به مشارکت گذارد.	با استفاده از یافته‌های علمی و فناوریانه و بهره‌گیری از مهارت‌های پایه فناوری، کالاهای و وسایل مورد استفاده در زندگی روزمره را بررسی و ایده‌هایی برای بهبود کیفیت و استفاده مسئولانه از منابع پیشنهاد کند.
اجتماعی و سیاسی	با شناخت حقوق و مسئولیت‌های خود در زندگی خانوادگی و اجتماعی و به کارگیری رفتار سازنده و مسالمت‌جویانه، از قوانین و مقررات به صورت آزادانه و سازنده پیروی کند.	با شناخت تغییرات محیط طبیعی و اجتماعی در گذر زمان، تأثیر آن را در زندگی خود تبیین کند.	با کسب مهارت‌های شهروندی، نقش‌ها و وظایف خود را در قبال جامعه محلی با مشارکت در فعالیت‌ها و برنامه‌های زیست محیطی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی انجام دهد.
هدف	با کسب مهارت‌های نوشتاری، شفاهی، ادراکی و تولیدی زبان، از این مهارت‌ها برای حل مسائل یا رفع نیازهای خود در سطح جامعه و تحلیل موقعیت‌های پیچیده بهره‌گیرد.		

ساحت‌های تربیت

دوره اول متوسطه

اعتقادی، عبادی و اخلاقی	با شناخت کلی نظام معارف دینی و چگونگی تأثیر آن بر انتخاب‌ها و تصمیم‌ها در زندگی انسان، توانایی شکل‌دهی به هویت دینی و اخلاقی خود را کسب کند.	با بررسی گفتار و سیره پیشوایان دینی (حق‌الناس)، کرامت نفس، جدیت، قانون‌گرایی، حفظ سلامت فردی، جمعی و زیست محیطی (ملاک‌هایی را برای انتخاب سبک زندگی شخصی و اجتماعی خود انتخاب و با عمل به آنها میزان تأثیر آن را ارزیابی کند.	با قرائت صحیح و روان قرآن کریم و تدبر در آیات موضوعی، آموزه‌های قرآنی را در زندگی به کار گیرد و با رعایت احکام مورد نیاز و اقامه نماز (فرااد و جماعت) اهتمام ورزد.
زیبایی‌شناسی و هنری	با به کارگیری اصول زیبایی‌شناسی و ارزشی، محیط زندگی خود را تغییر دهد و تأثیر آن را در بهبود کیفیت زندگی و دستیابی به آرامش روحی و روانی ارزیابی کند.	با بهره‌گیری از قدرت تخیل، تجسم و ایده‌پردازی خود، اثر فرهنگی هنری خلق کند و ابعاد زیبایی‌شناسی آن را توصیف کند.	با انتخاب آثار فرهنگی هنری، آنها را بر مبنای اصول زیبایی‌شناسی و ارزشی بررسی و تأثیر آن را بر هویت خویش توصیف کند.
زیستی و بدنی	با شناسایی معیارهای زندگی سالم، سطح سلامت جسمی، روانی، اجتماعی، معنوی خود را بررسی و روش‌هایی را برای شکل‌دهی به هویت خود انتخاب کند و به کار گیرد.	با پذیرش مسئولیت در قبال سلامت و بهداشت جامعه، در برنامه‌های ارتقای سلامت، تفریحات سالم و تربیت بدنی، سالم‌سازی محیط زیست (محل / مدرسه) مشارکت کند، و روش‌هایی را برای بهبود کیفیت زندگی فردی و اجتماعی به کار گیرد.	با شناسایی معیارهای محیط زیست سالم و بررسی تأثیر الگوی رفتاری خود و دیگران بر سامانه‌های زیست محیطی محلی و منطقه‌ای، راه‌حلی را برای حفظ و بهسازی زیستگاه خود به کار گیرد.

اقتصادی و حرفه‌ای	باشناسایی مفاهیم اصلی اقتصاد خانواده و درک شیوه‌های مالی شخصی (پس‌انداز و مدیریت ریسک)، مصادیق آن را در زندگی به کار گیرد و در بهبود اقتصاد خانواده فعالانه مشارکت کند.	باشناخت از حرفه‌ها، مشاغل و کسب صلاحیت‌های فنی پایه در تولید و عرضه محصول، متناسب با علایق، استعدادها و جنسیت، برای انتخاب مسیر شغلی آینده خود برنامه‌ریزی کند.	باشناخت مفاهیم کلیدی رفتار اقتصادی سازنده (شکر، قناعت، تعاون، منافع جمعی، رعایت حلال و حرام، حمایت از تولید ملی)، تاثیر آنها را در امور فردی، خانوادگی و اجتماعی تحلیل کند و روش‌هایی را برای بهسازی رفتارهای اقتصادی پیشنهاد دهد.
علمی و فناوریانه	با استفاده از راهبردهای تفکر، الگوها و روابط حاکم بر پدیده‌ها را شناسایی کند و یافته‌های خود را برای حل مسائل و توسعه علمی به کار گیرد.	در فرایند کار مشارکتی با بررسی ایده‌ها و یافته‌های علمی - فناوریانه یا گزاره‌های علمی و پژوهشی دیدگاه‌های خود را ارائه و برای پاسخ به پرسشی جدید، طرح مطالعاتی و پژوهشی تهیه و اجرا کند.	با بررسی فرایندها، قوانین، اصول علمی و فناوریانه به کار گرفته شده در تولید یک محصول، روش‌هایی را برای بهینه‌سازی آن به کار گیرد.
اجتماعی و سیاسی	با مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی هویت‌ساز، نودوستی، ایثار و مسئولیت‌پذیری در قبال دیگران را تجربه کند و با پرهیز از روحیه فردگرایی، توانایی تصمیم‌گیری مبتنی بر خرد جمعی خود را توسعه دهد.	باشناخت وظایف و مسئولیت‌های خود در قبال زیست اجتماعی، روش‌هایی برای تأثیر گذاری بر بهبود سبک زندگی اجتماعی و حفاظت از خود و دیگران در برابر مسائل و آسیب‌های اجتماعی انتخاب کند و به کار گیرد.	با انتخاب آثار فرهنگی هنری، آنها را بر مبنای اصول زیبایی‌شناسی و ارزشی بررسی و تأثیر آن را بر هویت خویش توصیف کند.
هدف	با کسب مهارت‌های نوشتاری، شفاهی، ادراکی و تولیدی زبان، از این مهارت‌ها برای حل مسائل یا رفع نیازهای خود در سطح جامعه و تحلیل موقعیت‌های پیچیده بهره‌گیرد.		

۱۳۰

ساحت‌های تربیت	دوره دوم متوسطه		
اعتقادی، عبادی و اخلاقی	با درک وجه استدلالی و عقلانی معارف دینی، در مواجهه با پرسش‌ها و مسائل، پاسخ‌های متقاعدکننده‌ای را باتکیه بر منابع و شواهد دینی ارائه کند و تأثیر آن را مورد ارزیابی قرار دهد.	بالگوگیری از سیره پیشوایان دینی، نقش ایشان را در احیای دین و ترسیم آینده بشریت (جامعه عدل مهدوی، عدالتخواهی، ظلم‌ستیزی، صلح‌جویی، عمران و آبادی) تبیین کند و دلالت‌های آن را در موقعیت‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی به کار برد.	با باور به ظرفیت‌های قرآن و جاودانگی دین اسلام (جامعیت، ثبات، سازگاری با فطرت، پویایی نسبت به نیازهای حال و آینده) قادر است از آن برای حل نمونه‌ای از مسائل دنیای امروز استفاده کند.
زیبایی‌شناسی و هنری	با مطالعه آثار و مسائل حوزه هنر (رابطه هنر با: فناوری، اقتصاد، فرهنگ، اخلاق .....)، آنها را براساس اصول زیبایی‌شناسی و ارزشی، نقش و تأثیر آن را بر خود و جامعه ارزیابی کند.	با به کارگیری قدرت تخیل و ذوق هنری، اثری فرهنگی هنری خلق کند و آن را بر اساس معیارهای زیبایی‌شناسی مورد ارزیابی قرار دهد.	با انتخاب و بررسی آثار فرهنگی هنری بر مبنای اصول ارزشی و زیبایی‌شناسی، نقش هنر را به عنوان زبان مشترک میان انسان‌ها در بستر زمان و مکان تبیین نماید.
زیستی و بدنی	عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تأثیرگذار بر سلامت و توانایی جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی خود را شناسایی کند و با به کارگیری راهبردهای زندگی شایسته، به الگوی رفتاری پایدار دست یابد.	بالگوگیری از سیره پیشوایان دینی، نقش ایشان را در احیای دین و ترسیم آینده بشریت (جامعه عدل مهدوی، عدالتخواهی، ظلم‌ستیزی، صلح‌جویی، عمران و آبادی) تبیین کند و دلالت‌های آن را در موقعیت‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی به کار برد.	با مطالعه مسائل و مشکلات محیط زیست در سطح ملی و جهانی و شناخت کارکرد نهادهای اجتماعی، به عنوان دوستدار و فعال زیست محیطی برای اصلاح و بهبود پایدار آن ایفای نقش کند.

اقتصادی و حرفه‌ای	با درک ابعاد و روند شکل‌گیری مسائل و تحولات اقتصادی در فضای واقعی و مجازی، الگوی رفتار اقتصادی خود، خانواده و جامعه را بررسی کند و روش‌هایی برای تدبیر معاش حلال به کار گیرد.	با شناسایی تحولات عرصه اشتغال و سرمایه‌گذاری، صلاحیت‌های حرفه‌ای خود را ارزیابی و برای کسب و کار و نقش‌آفرینی اقتصادی در آینده برنامه‌ریزی کند.	با شناخت عمومی از بخش‌ها و سیاست‌های کلان اقتصادی و درک رفتارهای مثبت و منفی بازیگران اقتصادی در سطح ملی و فراملی تأثیر آن را بر مسائل جامعه تحلیل کند.
علمی و فناوریانه	با تحلیل و ارزیابی الگوها و روابط حاکم بر پدیده‌های انسانی طبیعی (آیات الهی) و حل مسائل ریاضی از مدل‌سازی برای شناخت و حل مسائل واقعی زندگی استفاده کند.	طی یک فرایند کار مشارکتی در سطح مدرسه، ایده‌ها و یافته‌های علمی - فناوریانه را درباره یک موضوع مطالعه و آزمایش کند و یافته‌های خود را با رعایت اخلاق علمی در سطح فرامدرسه‌ای ارائه کند.	با بهره‌گیری از سواد فناوری و بررسی وضعیت آینده / تحولات علمی و فناوری، ایده خود را در قالب یک طرح یا محصول ارائه کند.
اجتماعی و سیاسی	با شناخت حقوق و مسئولیت‌های خود در زندگی اجتماعی-سیاسی، مسائل جامعه (مشکلات و آسیب‌های اجتماعی، زیست محیطی و ...) را شناسایی کند و وظایف خود را برای حل آنها در راستای حفظ امنیت و منافع ملی، وحدت و انسجام اجتماعی انجام دهد.	با تحلیل سازوکارهای تکوین، تداوم و تغییر زندگی اجتماعی-سیاسی، موقعیت مکانی / زمانی را انتخاب کند و وظایف و مسئولیت‌های اجتماعی-سیاسی مترتب بر آن را در سطح خانوادگی، محلی، ملی و بین‌المللی انجام دهد.	با تحلیل و ارزیابی فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی و سیر تحول آن روش‌هایی را برای صیانت و گسترش این فرهنگ و تعامل میان فرهنگی در سطح محلی، ملی و بین‌المللی پیشنهاد کند.
هدف	با کسب مهارت‌های نوشتاری، شفاهی، ادراکی و تولیدی زبان، از این مهارت‌ها برای حل مسائل یا رفع نیازهای خود در سطح جامعه و تحلیل موقعیت‌های پیچیده بهره‌گیرد.		

۱۳۲

جدول شروع و خاتمه ساعات آموزشی در تعدادی از مدارس ابتدایی کشورهای جهان

کشور	مدرسه	شروع	ساعت ناهار	پایان	توضیحات	میلنگین شروع	میلنگین پایان	میلنگین حضور	میلنگین ناهار
ایالات متحده آمریکا	مدرسه ابتدایی بروکلین نیویورک آمریکا	۰۹:۰۰	۱۲:۰۰ تا ۱۲:۳۰	۱۴:۴۵	ساعت شروع کار مدارس به اقتضای تغییرات فصلی فرق می‌کند	۰۸:۴۳	۱۴:۴۴	۶ ساعت و یک دقیقه	۳۸ دقیقه
	مدرسه ابتدایی فیرگرو شهر هانا وینسون آمریکا	۰۸:۱۰	۱۱:۲۰ تا ۱۱:۵۰	۱۴:۳۵					
	مدرسه ابتدایی فلورد آمریکا	۰۹:۰۰	۱۱:۱۰ تا ۱۱:۴۰	۱۵:۱۵					
	مدرسه اولیندا شهر مگان جونز	۰۸:۰۰	۱۲:۱۰ تا ۱۲:۵۰	۱۴:۱۰					
	مدرسه ابتدایی گلن هوپ آمریکا	۰۸:۰۰	۱۱:۰۰ تا ۱۲:۰۰	۱۴:۵۵					
ترکیه	عموماً مدارس	۰۸:۳۰	۱۲:۳۰ تا ۱۳:۱۰	۱۵:۱۵	(شش جلسه هر روز هر جلسه ۴۵ دقیقه)	۰۸:۴۸	۱۵:۱۵	۶ ساعت و ۲۷ دقیقه	-

ادامه جدول

کشور	مدرسه	شروع	ساعت ناهار	پایان	توضیحات	میلگین شروع	میلگین پایان	میلگین حضور	میلگین ناهار
سنگاپور	مدرسه ابتدایی بین المللی اوکیناوا	۰۸:۴۵	-	۱۶:۰۰	-				
	مدرسه بین المللی شانگهای	۰۹:۰۰	۱۱:۳۰ تا ۱۲:۳۰	۱۶:۰۰	-			۷ ساعت و ۳۵ دقیقه	۶۰ دقیقه
	عموماًدر مدارس	۰۷:۳۰	۱۳:۳۰ تا ۱۴:۳۰	۱۶:۳۰	از ساعت ۱۶:۳۰ مشغول بازی فوتبال، استراحت و یا انجام تکالیف هستند	۰۸:۴۲	۱۶:۱۷		
مالزی	عموماًدر مدارس	۰۷:۳۰	-	۱۳:۳۰	-	۰۷:۳۰	۱۳:۳۰	۶ ساعت	
انگلستان	مدرسه ابتدایی سنت مری	۰۸:۵۵	۱۲:۳۰ تا ۱۳	۱۵:۲۰	ساعت شروع کار مدارس به اقتضای تغییرات فصلی فرق می کند	۰۸:۵۴	۱۵:۱۹	۶ ساعت و ۲۵ دقیقه	۵۲ دقیقه
	مدرسه ابتدایی فورست	۰۸:۴۰	۱۱:۴۵ تا ۱۲:۴۵	۱۵:۱۰					
	مدرسه ابتدایی هولینگ ورث	۰۹:۰۰	۱۲:۱۵ تا ۱۳:۱۵	۱۵:۱۵					
	مدرسه ابتدایی هولی وود	۰۹:۰۰	۱۲:۰۰ تا ۱۳:۰۰	۱۵:۰۰					
آلمان	دبیرستان ساکسون در دلیتز	۰۷:۴۵	-	۱۶:۳۰	ساعت شروع از ایالتی به ایالت دیگر	۰۷:۴۷	۱۵:۱۹	۷ ساعت و ۳۲ دقیقه	-
	مدرسه اور کاتالان	۰۸:۰۰	-	۱۴:۳۰	و به اقتضای تغییرات فصلی فرق می کند				
	مدرسه واندربین شینترلاند	۰۷:۴۰	-	۱۵:۵۰					

ادامه جدول

۱۳۴

کشور	مدرسه	شروع	ساعت ناهار	پایان	توضیحات	میلنگین شروع	میلنگین پایان	میلنگین حضور	میلنگین ناهار
کانادا	مدارس ابتدایی تورنتو	۰۹:۰۰	-	۱۴:۴۵	-	۰۸:۵۸	۱۵:۰۵	۶ ساعت و ۷ دقیقه	۵۵ دقیقه
	مدرسه یورک ریجن	۰۷:۵۵	۱۱:۵۰ تا ۱۲:۵۰	۱۴:۴۵	-	۰۸:۵۸	۱۵:۰۵	۶ ساعت و ۷ دقیقه	۵۵ دقیقه
	مدرسه ابتدایی فورست هیل	۰۸:۵۰	۱۲:۴۰ تا ۱۳:۳۰	۱۵:۴۰	-	۰۸:۵۸	۱۵:۰۵	۶ ساعت و ۷ دقیقه	۵۵ دقیقه
سئد	عمومأدر مدارس	۰۸:۱۵	-	۱۵:۳۰	-	۰۸:۱۵	۱۵:۳۰	۷ ساعت و ۱۵ دقیقه	-
فنلاند	عمومأدر مدارس	۰۹:۳۰	-	۱۴:۳۰	بازوهای زمانی ۱۵ تا ۲۰ دقیقه ای برای بلند شدن، نرمش و هواخوری دانش آموزان	۰۹:۳۰	۱۴:۳۰	۵ ساعت	-
روسیه	عمومأدر مدارس	۰۸:۰۰	-	۱۳:۳۰	میلنگین	۰۸:۰۰	۱۳:۳۰	۵ ساعت و نیم	-
کره جنوبی	عمومأدر مدارس	۰۸:۳۰	-	۱۶:۳۰	نیم ساعت اول، وقت آزاد	۰۸:۳۰	۱۶:۳۰	۸ ساعت	-
میانگین						۰۸:۳۴	۱۴:۵۲	۶ ساعت و ۱۰ دقیقه	۵۱ دقیقه

جدول زمان بندی سال تحصیلی مدارس متوسطه در تعدادی از کشورهای جهان

کشور	شروع سال تحصیلی	پایان سال تحصیلی	ساعت روز		میانگین ساعت در روز	تعطیلات در سال تحصیلی (روز)	ملاحظات
			شروع	پایان			
استرالیا	اواسط بهمن (اواخر ژانویه)	اوایل آذر (دسامبر)	۸:۰۰	۱۵:۰۰	۷	۹۰ - ۸۰	
انگلستان	۱۵ شهریور (۵ سپتامبر)	۳۰ تیر (۲۰ جولای)	۸:۳۰	۱۵:۰۰	۶:۳۰	۱۰۰	فعالیت مدرسه تا سه ساعت بعد از زمان بندی رسمی ادامه دارد.
آمریکا	۱۰ شهریور (ابتدای ماه سپتامبر)	۵ تیرماه (ژوئن)	۸:۳۰	۱۶:۰۰	۷:۳۰	۱۱۵	تنوع بسیار بالایی در خصوص شروع و پایان برنامه هفتگی مدارس وجود دارد.
فنلاند	اواخر مرداد (اواسط آگوست)	۱۱ خرداد (اول ژوئن)	۹:۴۵	۱۵:۴۵	۶	۹۰	کلاس های بیرون از مدرسه برقرار است.
کانادا	۱۰ شهریور (اول سپتامبر)	۱۰ تیر (آخر ژوئن)	۸:۰۰	۱۵:۰۰	۷	۸۰ - ۷۰	نظام آموزشی دوره محور است.
مالزی	۱۶ تیر (۷ جولای)	۳۰ مرداد (۲۱ آگوست)	۸:۰۰	۱۷:۰۰	۹	۸۰	نظام آموزشی سه ترمه
سنگاپور	۱۴ دی (۴ ژانویه)	۲۷ آبان (۱۸ نوامبر)	۸:۰۰	۱۸:۰۰	۱۰	۷۰	برنامه چهار روزه (نه هفتگی)
نیوزیلند	اسفند (مارس)	بهمن (فوریه)	۸:۰۰	۱۶:۳۰	۸:۳۰	۶۰	دومرود تعطیلات تابستانه یک ماه و سال نو یک ماه وجود دارد.
ژاپن	فروردین (آوریل)	اسفند (مارس)	۸:۴۵	۱۵:۱۵	۶:۳۰	۶۰	بعد از ساعات مدرسه مدارس خصوصی تقویتی (کرام یا جوکو) بسیار با اهمیت است و ادامه دارد.
میانگین					۷:۳۰	۸۲	

ادامهٔ ملاحظات:

- در کشور کانادا مدارس سه ترمه (ترم پاییز، ترم زمستان و ترم تابستان) به صورت دوره‌های موضوع‌محور (Course Base) برگزار می‌شود که ترم پاییز و زمستان هر یک شامل پنج دورهٔ آموزشی و ترم تابستان دارای یک دورهٔ اختیاری می‌باشد.
- در کشور مالزی از ساعت ۱ تا ۱:۴۰ بعدازظهر زنگ برای خواب دانش‌آموزان در نظر گرفته شده است. مدارس تمام‌وقت در زمان نماز مغرب و صبح برنامه‌های آموزشی برای دانش‌آموزان در نظر می‌گیرند.
- در کشور سنگاپور سال تحصیلی به دو ترم تقسیم می‌شود؛ اولی از اواسط دی‌ماه (ابتدای ژانویه) شروع می‌شود و در خردادماه (ماه مه) به پایان می‌رسد و ترم دوم در تیرماه (جولای) آغاز می‌شود و در آذرماه (نوامبر) به پایان می‌رسد.
- در کشور کره جنوبی ساعت نظافت صبحگاهی قبل از زمان رسمی مدرسه نیز وجود دارد.
- در کشور ژاپن بیشتر دانش‌آموزان در انجمن‌ها و باشگاه‌ها (کلوپ‌ها) بعد از مدرسه نیز شرکت می‌کنند، و بسیاری نیز برای مطالعهٔ بیشتر، عصرها به جوکو (مدرسه کرام)، مدارس خصوصی تقویتی، می‌روند.
- در کشورهای پهنآوری چون استرالیا و ایالات متحدهٔ آمریکا و حتی آلمان در برنامه‌ریزی آموزشی انعطاف بالایی (در زمان شروع و پایان سال تحصیلی، شروع و پایان روزانهٔ مدرسه و رشته‌های تحصیلی) در نظر گرفته شده است. دلیل این انعطاف تفاوت‌های جغرافیایی و فرهنگی مناطق مختلف کشورهاست.

آثار و فواید تیمی شدن معلم و مربی (به جای فردی بودن) تربیت و یاددهی

۱. تقسیم و کم کردن حجم کار و ایجاد تنوع در فعالیت‌ها و زمان اجرای تربیت و یادگیری و جلوگیری از خستگی هر یک از اعضای تیم و افزایش نشاط در فرایند یاددهی و تربیت
۲. امکان برنامه‌ریزی جامع‌تر، منسجم‌تر و سالیانه آموزش متون درسی و واحدهای تربیت و یادگیری جدید در محیط‌ها و فضاهای متنوع تربیت و یادگیری (کلاس، کلاس آزاد، بازی و فعالیت و فعالیت و بازی)
۳. ایجاد شرایط بهتر تبادل تجربه، ایده و دانش تربیت و یادگیری بین اعضای تیم معلم - مربی، کیفیت بخشی و غنی سازی برنامه‌ها و رفع نقایص احتمالی آن
۴. شناسایی بهتر تفاوت‌های فردی (توانایی‌ها، علایق، نیازها، مسائل، ویژگی‌ها) متربیان و داشتن فرصت و امکان پرداختن به آنها و گفت‌وگو و مشاوره فردی
۵. ایجاد امکان کار و ارتباط بهتر و مؤثرتر با گروه‌های کوچک دانش‌آموزان در محیط‌ها و فضاهای متنوع تربیت و یادگیری
۶. آسان‌تر شدن مدیریت، برنامه‌ریزی، هدایت، نظارت و مراقبت در اجرای برنامه‌های درسی و تربیتی و آموزشی؛ جامع، کیفی، مؤثرتر به علت همکاری تیم معلم - مربی
۷. افزایش فرصت مشارکت جویی در شوراها و استفاده از ظرفیت خانواده‌ها و نهادهای علمی و فرهنگی در تنوع بخشی و غنی سازی فعالیت‌ها و فرصت‌های تربیتی، یادگیری و آموزشی برای متربیان
۸. افزایش فرصت یادگیری مداوم و توسعه شایستگی‌های عمومی، حرفه‌ای و تخصصی تیم معلم - مربی و کاربست آن در پیشرفت شرایط تربیت و یادگیری دانش‌آموزان
۹. فراهم شدن فرصت و امکان بهتر ارزشیابی جامع و یافتن خطاها و خلأهای فرایند تربیت و یادگیری و رشد همه جانبه متربیان به منظور اصلاح و بهبود آن.

آثار و فواید به کارگیری راهبر تربیتی و آموزشی کلاس در فرایند تربیت و یاددهی

۱۳۸

۱. امکان برنامه ریزی جامع تر، منسجم تر و سالیانه آموزش متون درسی و واحدهای تربیت و یادگیری جدید در محیط ها و فضاها متنوع تربیت و یادگیری (کلاس، کلاس آزاد، مهارت و کار، کار و تولید و رسانه و فضای مجازی).
۲. ایجاد شرایط بهتر تبادل تجربه، ایده و دانش تربیت و یادگیری بین راهبر تربیتی و آموزشی و مربیان تربیتی، دبیران، مربیان مهارت و کار و یا کار و تولید و مشاوران تخصصی، کیفیت بخشی، غنی سازی و افزایش نشاط برنامه ها و رفع نقایص احتمالی آن.
۳. شناسایی بهتر تفاوت های فردی (توانایی ها، علایق، نیازها، مسائل، ویژگی ها) متربیان و داشتن فرصت و امکان پرداختن به آنها و گفت و گو و مشاوره فردی.
۴. ایجاد امکان تعامل و ارتباط بهتر و مؤثرتر با متربیان به صورت فردی و گروهی در محیط ها و فضاها متنوع تربیت و یادگیری.
۵. آسان تر شدن مدیریت، برنامه ریزی، هدایت، نظارت و مراقبت در اجرای برنامه های درسی و تربیتی و آموزشی جامع، کیفی، مؤثرتر به علت استقرار تمام وقت راهبر تربیتی و آموزشی.
۶. افزایش فرصت مشارکت جویی در شوراها و استفاده از ظرفیت خانواده ها و نهادهای علمی و فرهنگی در تنوع بخشی و غنی سازی فعالیت ها و فرصت های تربیتی، یادگیری و آموزشی برای متربیان.
۷. افزایش فرصت یادگیری مداوم و توسعه شایستگی های عمومی، حرفه ای و تخصصی راهبر تربیتی و آموزشی و کاربست آن در پیشرفت شرایط تربیت و یادگیری دانش آموزان.
۸. فراهم شدن فرصت و امکان بهتر ارزشیابی جامع و یافتن خطاها و خلأهای فرایند تربیت و یادگیری و رشد همه جانبه متربیان به منظور اصلاح و بهبود آن.

فهرست منابع

۱. حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (عج)، بیانات در دیدار معلمان و فرهنگیان. ۱۳۹۸/۰۲/۱۱.
۲. حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (عج)، بیانات در دیدار جمعی از معلمان و فرهنگیان سراسر کشور. ۱۳۹۴/۰۲/۱۶.
۳. سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش ابلاغی از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی (عج) در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۱۰.
۴. بیانیه گام دوم انقلاب خطاب به ملت ایران ابلاغی از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی (عج) در تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۲.
۵. مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰) شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۶. برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۱)، شورای عالی آموزش و پرورش.
۷. نقشه مهندسی فرهنگی کشور (۱۳۹۳)، شورای عالی انقلاب فرهنگی، تهران.
۸. نقشه جامع علمی کشور (۱۳۹۰)، شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۹. نگاشت چهارم برنامه درسی ملی (۱۳۸۹)، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
۱۰. سلسله مقالات تحول بنیادین آموزش و پرورش، الگوی نظری زیرنظام برنامه‌ریزی درسی و آموزشی (۱۳۹۴). شورای عالی آموزش و پرورش.
۱۱. ذوعلم، علی (۱۳۹۷)، فرهنگ ناب اسلامی (مبانی و الگوهای مفهومی). سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی: تهران.
۱۲. ذوعلم، علی (۱۳۹۸)، تبیین مفهومی و راهبردهای تربیتی رابطه با خود، خدا، خلق و خلقت در برنامه درسی ملی، مجله رشد آموزش قرآن و معارف اسلامی، دوره ۳۲، شماره ۱، صص ۲۱-۲۷.
۱۳. حیدرزاده بنام، حسین؛ رون، سید امیر؛ معافی، محمود؛ عالمی، شهاب‌الدین (۱۴۰۱) پژوهش شناسایی گرانگه‌ها و اولویت‌ها، عناصر، عرصه‌ها و حوزه‌های تربیت، مصرح در اسناد تحولی و احصای دلالت‌های اهم چرخش‌های ده‌گانه تحول‌آفرین تربیت در هریک از دوره‌های چهارگانه تحصیلی آموزش و پرورش. سازمان مدارس الگوی صالح، تهران.
۱۴. معافی، محمود؛ رون، سید امیر (۱۴۰۱)، اعتبار سنجی از رؤس و کلیات الگوی تربیت کوثری، طرح تحولی برنامه درسی و تربیتی دوره اول ابتدایی (ویراست ششم). سازمان مدارس الگوی صالح، تهران.
۱۵. تربیت کوثری ۱ (۱۴۰۰)، کارگروه طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی، سازمان مدارس الگوی صالح، تهران.
۱۶. تربیت کوثری ۲ (۱۴۰۰)، کارگروه طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی، سازمان مدارس الگوی صالح، تهران.
۱۷. تربیت کوثری ۳ (۱۴۰۱)، ارائه برنامه درسی و تربیتی تحولی مدارس منتخب برای سال تحصیلی ۱۴۰۱، سازمان مدارس الگوی صالح، تهران.
۱۸. تربیت کوثری ۴ (۱۴۰۱)، طرحواره‌های درسی و تربیتی همکاران مدارس الگوی صالح، سازمان مدارس الگوی صالح، تهران.
۱۹. تربیت کوثری ۵ (۱۴۰۱)، هم‌اندیشی توجیهی و تبیین الگوی تربیت کوثری، سازمان مدارس الگوی صالح، تهران.
۲۰. مشروح مذاکرات جلسات کارگروه طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی (۱۴۰۱-۱۴۰۲)، سازمان مدارس الگوی صالح، تهران.

21. OECD (2022), "Who participates in education?", in Education at a Glance 2022: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris.
22. European Commission / EACEA / Eurydice, 2022. Informatics education at school in Europe. Eurydice report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
23. Organisation of School Time in the European Union.FONDATION ROBERT SCHUMAN / EUROPEAN
24. school time table (2022). Retrieved from <https://robinashs.eq.edu.au/>
25. school time table (2022). Retrieved from <https://kmss.edu.my/schedule>
26. European C elementary school time table (2022). Retrieved from [https:// www.google.com/search](https://www.google.com/search)
27. Kumpulainen, T. "Key figures on early childhood and basic education in Finland." Tampere: Finnish National Board of Education. Retrieved July 17 (2015): 2017.
28. EDUFI (2018). Finnish National Agency for Education. Retrieved from [https:// www.opf.fi/english](https://www.opf.fi/english)
29. Ellyana Hint, Dakia Djou, Asna Ntlu, Mira Mirnawati, "CHARACTER EDUCATION COMPARISON OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN INDONESIA AND JAPAN", J Arch.Egyptol, vol. 17, no. 9, pp. 482 - 493, Nov. 2020.
30. Education in Korea (2020), published by the Ministry of Education
31. ommission/EACEA/Eurydice, 2018. The Organisation of School Time in Europe.Primary and General Secondary Education - 2018/19. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg:Publications Office of the European Union.
32. European Commission / EACEA / Eurydice, (2022). The structure of the European educationsystems 2022/2023: schematic diagrams. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: PublicationsOffice of the European Union
33. American schools of Singapore Retrieved from <https://www.sas.edu.sg/>
34. OECD (2022), "Who is expected to graduate from upper secondary education?", in Education at a Glance2022: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris.

آموزش و پرورش، گسترده‌ترین و مهم‌ترین نهاد تربیت نسلی است که نقش اساسی در حفظ و پیشرفت دستاوردهای انقلاب و تحقق آرمان‌های نظام اسلامی داشته و دارد، به گونه‌ای که آینده فرهنگی، تربیتی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فناوری کشور و شکل‌گیری فرایند خودسازی و جامعه‌پردازی متربیان و نقش آنها در تمدن‌سازی، باید از آموزش و پرورش امروز آغاز شود. تأکیدهای مکرر امام راحل ره و مقام معظم رهبری مد ظله مبنی بر ضرورت تحول بنیادین در آموزش و پرورش حاکی از اهمیت این امر است و تحقق سیاست‌های کلی ابلاغی و اجرای اسناد تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی در صورتی می‌تواند عینیت یابد که در بستر يك الكوی جامع تحولی، به مدارس و معلمان ارائه گردد. از این رو سازمان مدارس الگویی صالح با استعانت از الطاف الهی در مسیر تحقق اهداف کلان، مأموریت، سیاست‌های «طرح اساسی» ابلاغی از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی مد ظله و به موجب راهبرد دوم، اقدام به طراحی و تدوین الگوی تربیت کوثری برای چهار دوره تحصیلی رسمی آموزش و پرورش نمود.

الگوی تربیت کوثری

سازمان مدارس الگویی صالح

9 786003 1121522